

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Ekonomika chovu ovcí

Bc. Marcela Kaucká

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Marcela Kaucá

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Ekonomika chovu ovcí

Název anglicky

Economics of sheep breeding

Cíle práce

Cílem diplomové práce je vyhodnotit ekonomiku chovu ovcí v rámci rodinného hospodářství. Na základě vyhodnocení ekonomiky v rámci rodinného hospodářství budou stanoveny závěry, návrhy a doporučení pro stabilizaci a rozvoj tohoto subjektu.

Dílčí cíle DP:

- charakteristika rodinného hospodářství
- charakteristika chovu ovcí
- analýza provozních ukazatelů
- finanční zdraví analyzovaného subjektu
- návrhy a doporučení pro optimalizaci

Metodika

Na základě informací o vývoji, stavu a finanční stránce hospodaření 5-ti let zpětně (2016-2020) budou data podrobena rozboru a na základě dosažených výstupů bude zhodnocen a navržen vlastní koncept optimalizace hospodaření.

Postup práce:

1. Literární rešerše
2. Charakteristika rodinného hospodaření
3. Charakteristika chovu ovcí
4. Ekonomické výpočty
5. Závěry, návrhy a doporučení

Použité metody:

- deskripce – analýza současného stavu
- kalkulace nákladů

Doporučený rozsah práce

60-80 stran textu

Klíčová slova

ekonomika, chov ovcí, rodinné hospodářství, zemědělství, rentabilita, finanční zdraví rodinného hospodářství

Doporučené zdroje informací

DVOŘÁKOVÁ, Dana. Specifika účetnictví a oceňování v zemědělství. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-907-7.

HORÁK, František. Ovce a jejich chov. Praha: Brázda, 2004. ISBN 80-2090-328-3.

HOŘEJŠÍ, Bronislava, Jana SOUKUPOVÁ, Libuše MACÁKOVÁ a Jindřich SOUKUP. Mikroekonomie. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press, 2018. ISBN 978-80-7261-538-4.

POLÁČKOVÁ, Jana. Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. ISBN 978-80-86671-75-8.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Helena Řezbová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 14. 9. 2021

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 07. 12. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Ekonomika chovu ovcí" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28.2.2022

Poděkování

Ráda bych vyjádřila svou vděčnost své vedoucí diplomové práce Ing. Heleně Řezbové, Ph.D., která mě vedla při vypracování této závěrečné práce. Její přátelské vedení a odborné rady byly neocenitelné ve všech fázích práce.

Děkuji své rodině za umožnění studia a přátelům za poskytnutí psychické podpory při dokončování této práce.

Největší dík, však patří mému manželovi, který vydržel a neodešel.

Ekonomika chovu ovcí

Abstrakt

Cílem práce je vyhodnocení ekonomiky chovu ovcí v rámci rodinného hospodářství v Královéhradeckém kraji. V první části diplomové práce jsou v rámci literární rešerše shrnuta teoretická východiska relevantní a důležitá pro chov ovcí, ekonomiku chovu ovcí a finanční zdraví podniku.

V následující praktické části jsou uplatněna teoretická východiska na rodinné hospodářství. Je charakterizováno rodinné hospodářství, následně jsou podrobně analyzovány ekonomické vstupy a výstupy hospodářství ve vybraných letech 2016-2020. V praktické části je dále provedena kalkulace výdajů vlastní výroby a alternativních výdajů.

Poslední částí diplomové práce jsou výsledky a diskuse, kde je provedeno porovnání zhodnocení ekonomiky chovu ovcí rodinného hospodářství, a to evidovaných výdajů (varianta A) proti navýšeným výdajům o kalkulované výdaje vlastní výroby a alternativní výdaje (varianta B). Dále je zde analyzován výpočet finančního zdraví pro rodinné hospodářství, pro celkové evidované příjmy (varianta 1) a pro příjmy pouze z činnosti chovu ovcí (varianta 2).

Klíčová slova: ekonomika, chov ovcí, rodinná farma, zemědělství, rentabilita

Economics of sheep breeding

Abstract

The diploma thesis deals with the economics of sheep breeding within the family farm in the Hradec Králové region. The first part of the diploma thesis summarizes the theoretical background relevant and important for sheep breeding, sheep farming economics and financial health of the company by the method of literary research.

In the following practical part, the theoretical background of the family farm is applied. The family farm is characterized, then the economic inputs and outputs of the economy in selected years 2016-2020 are analysed in detail. In the practical part there is also a calculation of own production expenditure and alternative expenditure.

The last part of the diploma thesis is the results and discussion, where a comparison of the evaluation of the sheep breeding economy of the family farm is made, namely the registered expenditures (variant A) against the increased expenditures by the calculated expenditures of own production and alternative expenditures (variant B). Furthermore, the calculation of financial health for the family farm, for the total registered income (variant 1) and for income only from sheep breeding activities (variant 2) is analysed.

Keywords: economy, sheep breeding, family farm, agriculture, profitability

Obsah

1 Úvod.....	14
2 Cíl práce a metodika	16
2.1 Cíl práce	16
2.2 Metodika	16
3 Teoretická východiska	18
3.1 Zemědělství a jeho postavení v České republice	18
3.2 Chov ovcí	19
3.2.1 Výživa a pastva ovcí	20
3.2.2 Ustájení ovcí	22
3.2.3 Plemena ovcí	22
3.2.4 Ovcí produkty	27
3.2.5 Reprodukce ovcí	32
3.2.6 Zdraví a nemoci ovcí	35
3.3 Dotační možnosti v zemědělství	36
3.4 Ekonomika chovu ovcí.....	40
3.4.1 Chovný materiál.....	43
3.4.2 Produkční proces.....	44
3.4.3 Odbytové ceny	44
3.5 Finanční zdraví podniku.....	46
3.5.1 Metodika Finančního zdraví podle SZIF	47
3.5.2 Ukazatele finančního zdraví pro daňovou evidenci.....	48
4 Praktická část	51
4.1 Charakteristika rodinného hospodářství.....	51
4.1.1 Přírodní zdroje (půda) a zázemí hospodářství	51

4.1.2	Lidská práce a časová náročnost.....	52
4.1.3	Kapitál.....	54
4.2	Ekonomické vstupy a výstupy v letech 2016-2020.....	55
4.2.1	Analýza příjmů	55
4.2.2	Komparace přijatých dotací v letech 2016-2020	57
4.2.3	Analýza skutečných výdajů	60
4.2.4	Kalkulované výdaje vlastní výroby a alternativní výdaje.....	63
4.2.5	Obecný vzorec pro kalkulaci výdajů v zemědělství	66
5	Výsledky a diskuse	68
5.1	Zhodnocení ekonomiky chovu ovcí hospodářství Novákových	68
5.1.1	VH – evidované příjmy a výdaje v daňové evidenci – varianta A	68
5.1.2	VH – evidované příjmy a výdaje evidované a kalkulované – varianta B.	69
5.2	Vyhodnocení kalkulace Finančního zdraví	70
5.2.1	Finanční zdraví bez ohledu na typ činnosti (včetně IT) – varianta 1	70
5.2.2	Finanční zdraví s ohledem na typ činnosti (bez IT) – varianta 2.....	72
	Závěr	74
	Seznam použitých zdrojů	77
	Přílohy.....	81
	Seznam příloh.....	81

Seznam obrázků

Obrázek 1 Schéma rozdělení skutečných výdajů v DE Novákových.....	61
---	----

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet ovcí ve vybraných letech	19
Tabulka 2 Stavby bahnic v kontrole užítkovosti podle plemen v kusech.....	23
Tabulka 3 Bilance výroby a spotřeby skopového masa v letech 2016-2020.....	28
Tabulka 4 Obsah hlavních složek v mléce v %	29
Tabulka 5 Obsah složek mléka vybraných plemen ovcí v %	29
Tabulka 6 Ceny jatečních jehňat a ovcí ve třídě a (Kč/kg ž. hm.).....	45
Tabulka 7 Produkce ovčího mléka a sýrů ve vybraných letech.....	45
Tabulka 8 Ceny ovčích kůží a náklady (výdaje) na vyčínění ovčích kůží	46
Tabulka 9 Rozlišení kategorií finančního zdraví dle dosaženého počtu bodů	48
Tabulka 10 Mezní hodnoty a bodové hodnocení finančních ukazatelů.....	50
Tabulka 11 Počet ovcí v hospodářství v letech 2016-2021 (v ks)	52
Tabulka 12 Souhrn časové náročnosti práce (v hodinách)	54
Tabulka 13 Odpisy v letech 2016-2020 (v Kč).....	55
Tabulka 14 Vlastní vložený kapitál do podnikání 2016-2020 (v Kč).....	55
Tabulka 15 Přehled příjmů ve vybraných letech (v Kč).....	56
Tabulka 16 Výše dotací v letech 2016-2020 (v Kč)	58
Tabulka 17 Trend základních skupin za období 2016-2020 (v Kč)	61
Tabulka 18 Skutečné výdaje za období 2016-2020 v hospodářství Novákových (v Kč)....	62
Tabulka 19 Výdaje vlastní výroby – spotřeba a průměrné tržní ceny	63
Tabulka 20 Vyčíslení vstupů vlastní výroby za vybrané roky 2016-2020 (v Kč).....	63
Tabulka 21 Hodinová sazba pro vybrané činnosti v chovu ovcí (Kč/hod).....	64
Tabulka 22 Vyčíslení alternativních pracovních výdajů 2016-2020 (v Kč).....	64
Tabulka 23 Vyčíslení alternativních výdajů na SP a ZP 2016-2020 (v Kč).....	65
Tabulka 24 Spotřeba a ceny alternativních přímých výdajů.....	65
Tabulka 25 Vyčíslení alternativních přímých výdajů za roky 2016-2020 (v Kč)	66
Tabulka 26 Obecný kalkulační vzorec pro kalkulaci výdajů v hospodářství (v Kč).....	66
Tabulka 27 Výsledek hospodaření – varianta A – evidované příjmy a výdaje (v Kč)	68
Tabulka 28 VH – varianta B – ev. příjmy a výdaje evidované i kalkulované (v Kč).....	69

Tabulka 31 Výsledky jednotlivých ukazatelů finančního zdraví 2016-2020	70
Tabulka 32 Výsledky bodového hodnocení jednotlivých ukazatelů 2016-2020	71
Tabulka 33 Výsledky jednotlivých ukazatelů finančního zdraví (bez IT) 2016-2020	72
Tabulka 34 Výsledky bodového hodnocení jednotlivých ukazatelů (bez IT) 2016-2020 ...	73

Seznam grafů

Graf 1 Zaměstnanost v České republice v zemědělství, lesnictví a rybářství v tisících	18
Graf 2 Počet ovcí ve vybraných letech podle krajů	20
Graf 3 Poměr práce v jednotlivých měsících v rámci roku	53
Graf 4 Příjmy z prodeje zboží – ovce vs jehňata	56
Graf 5 Celkové příjmy v roce 2020	57
Graf 6 Porovnání příjmů z dotací v letech 2016-2020.....	58
Graf 7 Přijaté dotace v roce 2020	59

Seznam použitých zkratk

AEKO	agroenvironmentálně – klimatická opatření
alter.	alternativní
CSV	Celostátní síť pro venkov
ČR	Česká republika
doj.	dojných
DHM	dlouhodobý hmotný majetek
DNHM	dlouhodobý nehmotný majetek
EU	Evropská unie
EZ	ekologické zemědělství
HDP	hrubý domácí produkt
jat.	jatečná
JŽ	Jednotná žádost
Kč	koruna česká
Kg	kilogram
LPIS	registr půdy
MZe	ministerstvo zemědělství
NAEKO	navazující agroenvironmentálně-klimatická opatření
PP	Přímé platby
PRV	Program rozvoje venkova
PVP	Přechodné vnitrostátní podpory
SAPS	Single area Payment Scheme = jednotná platba na plochu
SOT	Společná organizace trhů
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
TC	tržní cena
TTP	trvalý travní porost
VCS	Voluntary Coupled Support = dobrovolná podpora vázaná na produkci
VDJ	velké dobytčí jednotky
VH	výsledek hospodaření
ž. hm.	živá hmotnost
Ø	průměrná

1 Úvod

Diplomová práce je zpracována na téma Ekonomika chovu ovcí. Chov ovcí má v České republice významnou historii a dlouholetou tradici. Zvyšující se zájem posledních let po ekologických a regionálních potravinách, vytváří v chovu ovcí prostor, pro širší nabídku ovčích produktů na trhu. Zároveň není například oproti skotu, tak náročný na životní prostředí. Díky chovu ovcí je například možno rekultivovat náročné horské nebo chráněné krajinné prostředí, kde není možné ošetřovat travní porosty tradičním způsobem.

První část diplomové práce je tvořena literární rešerší související s chovem ovcí. Pro správné zhodnocení konkrétního chovu ovcí, je zapotřebí znát pozici chovu ovcí v sektoru zemědělství. Následně je důležitá znalost samotného chovu ovcí pro správné ocenění vlastní výroby a případné změny (inovace) v chovu, proto jsou zařazeny kapitoly výživa a pastva ovcí, ustájení ovcí, plemena ovcí, ovčí produkty, reprodukce ovcí a zdraví a nemoci ovcí. V zemědělství obecně velmi důležitým příjmem jsou dotace, v chovu ovcí tomu není jinak, proto je zařazena kapitola dotační možnosti v zemědělství. Pro vyhodnocení ekonomiky chovu ovcí je důležité správné určení a již zmíněné ocenění výdajů vlastní výroby. Tyto aspekty jsou charakterizovány a vyčísleny v kapitole ekonomika chovu ovcí. Posledním teoretickým východiskem, ze kterého je vycházeno je finanční zdraví podniku. Pro tuto problematiku vytvořil Státní zemědělský intervenční fond metodiku, ze které je v diplomové práci vycházeno.

Praktická část diplomové práce je tvořena charakteristikou rodinného hospodářství Novákových v Královéhradeckém kraji. Jsou vymezeny a popsány výrobní faktory hospodářství Novákových: přírodní zdroje (půda), lidská práce a kapitál. Následně jsou podrobně analyzovány ekonomické vstupy a výstupy ve vybraných letech 2016-2020. Příjmy jsou analyzovány celkově a poté jen příjmy z dotací. Výdaje jsou zkoumány z pohledu evidovaných výdajů a následně celkových výdajů, kde jsou evidované výdaje navýšeny o kalkulované výdaje vlastní výroby a alternativní výdaje.

V kapitole výsledky a diskuse je zhodnocena ekonomika chovu ovcí v rodinném hospodářství Novákových. Zhodnocení ekonomiky chovu ovcí je ve dvou variantách. Varianta A zhodnocuje evidované (skutečné) příjmy a výdaje v daňové evidenci

hospodářství Novákových. Varianta B je zhodnocení ekonomiky chovu ovcí, kde je kalkulováno s evidovanými (skutečnými) příjmy a výdaje evidované (skutečné) jsou rozšířeny o dokalkulované výdaje vlastní výroby a dokalkulované alternativní výdaje. V této kapitole je také vyhodnoceno finanční zdraví kalkulované podle metodiky Státního zemědělského intervenčního fondu.

2 Cíl práce a metodika

V následující kapitole bude shrnut cíl práce a použitá metodika v diplomové práci.

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je vyhodnotit ekonomiku chovu ovcí v rámci rodinného hospodářství Novákových za vybrané roky 2016-2020.

Prvním dílčím cílem je charakteristika chovu ovcí, pro pochopení dané problematiky. Následujícím dílčím cílem je popis hospodářství Novákových, pro které je zhodnocována ekonomika chovu ovcí v diplomové práci – přírodní zdroje a zázemí hospodářství, lidská práce a časová náročnost a kapitál. Dalším dílčím cílem je analýza ekonomických vstupů a výstupů pro hospodářství Novákových.

Na základě kvalitativní analýzy ekonomických vstupů a výstupů je vyhodnocena ekonomika chovu ovcí hospodářství Novákových a je navrženo řešení pro optimalizaci hospodářství.

Posledním dílčím cílem je zhodnocení finančního zdraví hospodářství Novákových podle metodiky Státního zemědělského intervenčního fondu.

2.2 Metodika

Pro dosažení hlavních i dílčích cílů diplomové práce, je zapotřebí provést literární rešerši knižních i online zdrojů, aby byla pochopena problematika chovu ovcí. Aby bylo zjištěno, jaké jsou možnosti a procesy v chovu ovcí. Správné pochopení procesů v chovu ovcí, bude vést k přesnějšímu určení výdajů, které nesouvisí s chovem ovcí a zároveň k určení výdajů, které v daňové evidenci daného hospodářství chybí a jsou nezbytné v chovu ovcí. Další možnosti v chovu ovcí jsou důležité pro případné návrhy k zefektivnění chovu ovcí či případné doporučení pro optimalizaci.

Charakteristika vybraného hospodářství Novákových je důležitá pro přesné pochopení procesů. Popis výrobních faktorů – půda, práce a kapitál, bude analyzovat především současný stav dlouhodobého majetku a časový snímek potřebný k chovu ovcí ve vybraném chovu ovcí hospodářství Novákových. Hospodářství Novákových je evidováno jako daňová evidence fyzické osoby, pro potřeby diplomové práce je tedy názvosloví uzpůsobeno na příjmy a výdaje.

Pro přesné kalkulace a správné vyhodnocení ekonomiky chovu ovcí, je důležitá klasifikace příjmů a výdajů hospodářství Novákových, souvisejících s chovem ovcí. Proto budou příjmy evidované v daňové evidenci očištěny o příjmy, které plynou z poskytovaných IT služeb. To bude provedeno prostým vyjmutím, těchto příjmů. Díky detailní analýze budou příjmy rozděleny na příjmy z dotací, příjmy z chovu ovcí a ostatní příjmy. Toto rozdělení nám poskytne přehled ve vybraných letech 2016-2020 pozorovat změnu výše příjmů plynoucí z různých dotačních titulů.

Evidované výdaje budou také detailně analyzovány a díky tomu rozděleny do příslušných skupin či podskupin, aby kalkulace v následující části diplomové práce byly přesnější.

Ocenění potřebné pro kalkulace vlastních výdajů výroby je provedeno díky kalkulovanému odhadu spotřeby násobeného skrze zjištěnou průměrnou místně tržní cenu. Alternativní výdaje na mzdy jsou kalkulovány z průměrných mezd uvedených Českým statistickým úřadem násobených odhadem časové náročnosti práce. K těmto výdajům jsou připočteny výdaje na sociální a zdravotní pojištění plynoucích z vypočtených mezd. Alternativní přímé výdaje jsou kalkulovány odhadem spotřeby násobeným zjištěnou průměrnou místně tržní cenou.

Kalkulace celkových výdajů hospodářství Novákových je provedeno skrze obecný vzorec pro kalkulaci výdajů v zemědělství podle Poláčkové (2010).

Díky vyčíslení všech provozních ukazatelů bude možno zhodnotit ekonomiku vybraného chovu ovcí v hospodářství Novákových. Zhodnocení bude provedeno skrze výsledek hospodaření, který bude porovnán na evidovaný výsledek hospodaření z chovu ovcí a pro výsledek hospodaření z chovu ovcí, kde budou dokalkulovány výdaje vlastní výroby a alternativní výdaje.

Zhodnocení finančního zdraví bude komparováno mezi celkovými evidovanými příjmy, neočištěnými o IT poskytované služby a evidovanými příjmy, pouze z chovu ovcí (tedy očištěné o IT poskytované služby).

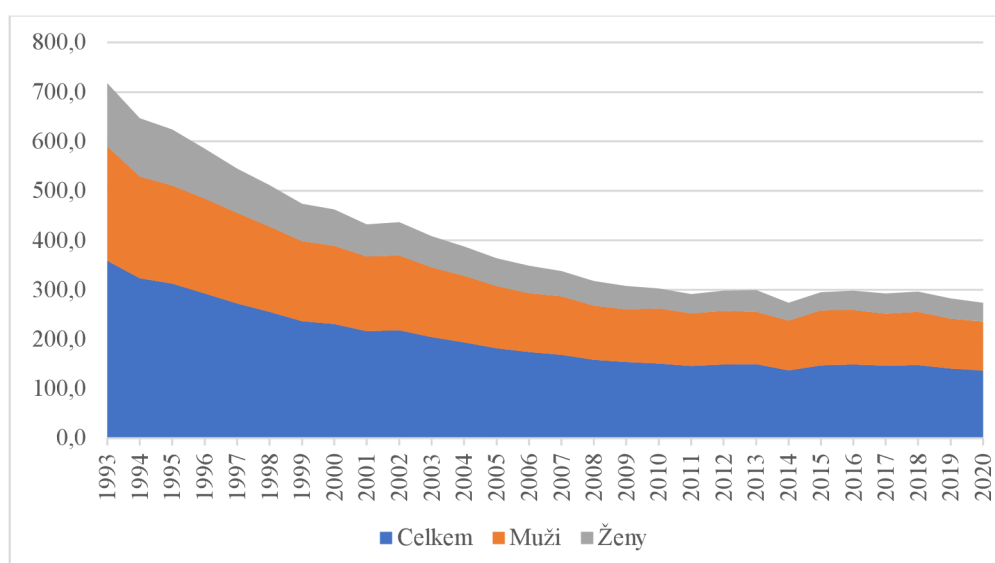
3 Teoretická východiska

3.1 Zemědělství a jeho postavení v České republice

Zemědělství můžeme obecně rozdělit na rostlinnou a živočišnou výrobu, kde rostlinná výroba zahrnuje pěstování rostlin a živočišná výroba se zabývá chovem hospodářsky užitečných zvířat.

Pozice zemědělství v rámci českého hospodářství doznala po druhé světové válce značných změn, tak jako v ostatních rozvinutých zemích. Národní hospodářství již nemá za hlavní ekonomickou aktivitu zemědělství, a tedy nemá převažující podíl na tvorbě HDP. V roce 2016 se uvádí podíl zemědělství na HDP ve výši 2,5 % (Dvořáková, 2017). I zaměstnanost v tomto sektoru po druhé světové válce klesá. Jak můžeme vidět na grafu 1 níže, v rozmezí posledních let 1993-2020.

Graf 1 Zaměstnanost v České republice v zemědělství, lesnictví a rybnářství v tisících

Zdroj: Trh práce v ČR – časové řady – 1993-2020, 2021

Je kladen důraz na zemědělskou prvovýrobu, která má v rámci agrárního sektoru významný podíl, a to z důvodu, aby se nezačal navyšovat dovoz těchto surovin ze zahraničí a nedošlo jejich nedostatkem k problémům s tím souvisejících. Česká republika se soustřeďuje v první řadě na produkci obilovin, okopanin, olejnin a chov prasat a skotu. Všechny tyto aspekty ale nesnižují důležitou funkci zemědělství na krajinnotvorné, ekologické a sociálně-kulturní úrovni, která je právě při chovu ovcí, například v horských oblastech, velmi důležitou (Dvořáková, 2017).

3.2 Chov ovcí

V Evropě se domestikace ovcí datuje k 8. tisíciletí před n. l. (Horák, 2004). Ovce byly za hlavní hospodářská zvířata považována dlouhou dobu, ve 14. století byla většina hospodářských zvířat tvořena právě ovce. A bylo to kvůli jejich všestranné užitkovosti a relativně snadnému chovu. Za nejvýznamnější období v chovu ovcí je považováno období tzv. "zlatého rouna", kde se na chov velkých stád ovcí zaměřily církevní a šlechtické statky. Velký posun v našem ovčáctví proběhl společně s 2. světovou válkou, kdy došlo k navýšení počtu ovcí až šestinásobně (Horák, 2004). Při německé okupaci došlo k dovozu plemenných ovcí z Německa. Při této příležitosti byli zaškoleni ovčáci a byla zavedena i kontrola užitkovosti (podle německého vzoru), která byla doposud uskutečňována pouze dobrovolně. Po roce 1990 došlo k revolučním změnám i v chovu ovcí – z vlny se stal vedlejší produkt a ekonomika chovu se soustředila na masnou užitkovost společně s kombinovanou užitkovostí (především s mléčnou užitkovostí).

V současné době se uvádí, že k 1.4.2020 bylo evidováno podle Soupisu hospodářských zvířat v České republice 203 612 ks ovcí (Procházková, 2020). V porovnání s rokem předchozím (2019) nastal meziroční pokles o 4,4 %, tedy v roce 2019 evidujeme 213 068 ks ovcí. Oproti tomu ale došlo od roku 2000, který byl v mnoha ohledech ve stavu ovcí zlomovým, k významnému nárůstu počtu ovcí v České republice. V roce 2000 bylo evidováno pouhých 84 108 ks, nejnižší stav ve 2. polovině 20. století. Je zřejmé, že příchod evropských dotací (2004), napomohl ke zlepšení situace, jak zobrazuje tabulka 1 níže (Horák, 2004; Procházková, 2020).

Tabulka 1 Počet ovcí ve vybraných letech

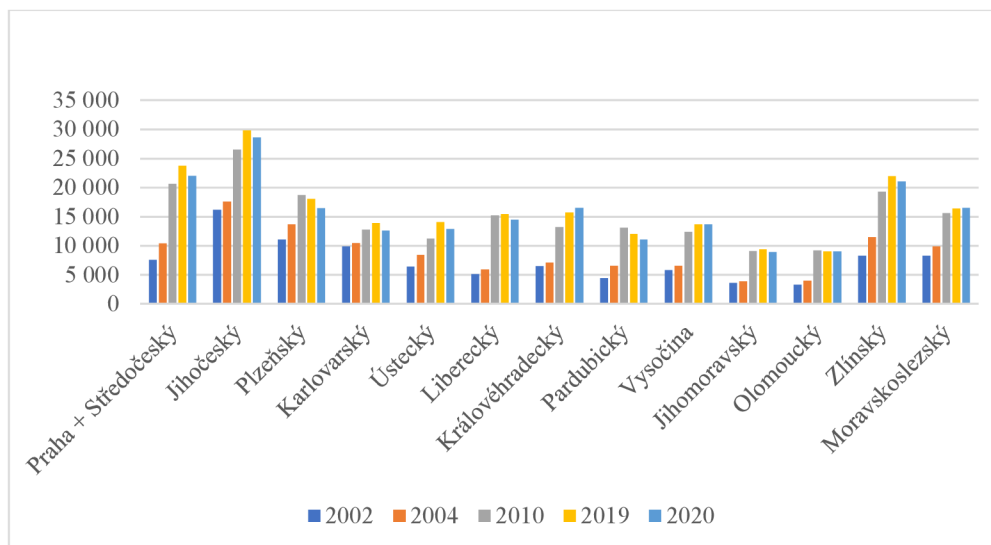
Rok	2001	2004	2010	2019	2020
Ovce a berani	87 539 ks	115 852 ks	196 913 ks	213 068 ks	203 612 ks

Zdroj: Horák, 2004; Procházková, 2020

Ovce se mohou pyšnit nenáročností při chovu – požadavky na ustájení jsou minimální (lze počítat i s celoročním pobytem na pastvě, za předpokladu nízkonákladových přístřešků), vysokou odolností (například i v horských oblastech) a přizpůsobivostí, proto je můžeme chovat v různých částech naší země. V současné době a v našich klimatických podmínkách chováme ovce v první řadě pro jejich maso a mléko. Jako vedlejší produkty se potom uvádí vlna, kůže, lanolin, krev, lůj a další (Ochodnický, 2003).

Nesmíme ovšem zapomenout na jejich významný vliv na životní prostředí. Díky jejich všestrannosti a nenáročnosti je možný jejich chov na hůře dostupných travních porostech, kde díky tomu dochází k obnově narušené krajiny. Tyto užitky jsou již doceněny Evropskou unií a díky tomu poskytuje zemědělcům různé národní i evropské dotace (Horák, 2004).

Graf 2 Počet ovcí ve vybraných letech podle krajů

Zdroj: Soupis hospodářských zvířat k 1.4. (vybraných let), 2021

Z výše uvedeného grafu 2 vyplývá, že nejvíce ovcí se chová v Jihočeském kraji. O druhé místo se v čase dělí Zlínský kraj s hlavním městem Prahou společně se Středočeským krajem.

3.2.1 Výživa a pastva ovcí

Základním pilířem pro tzv. welfare (souhrn podmínek pro chov a ochranu zvířat) je výživa, společně s hygienou ve stájích, kontrola zdravotního stavu a dostatečný přísun pitné vody. Stejně jako u člověka, tvoří výživa i u ovcí většinu úspěchu spojeného s jejich zdravím a prospíváním. Protože ovce pocházejí ze stepních oblastí, upřednostňují jako svůj zdroj obživy porosty trav, jetelovin a bylin. Avšak nepohrdnou ani listím a mladými výhonky keřů a stromů. Při ustájení je základní výživa tvořena senem nebo kvalitní senáží či siláží. Výživovou hodnotou jsou oba druhy výživy (seno vs. pastva) často srovnatelné. Pastva je v porovnání s ustájením a krmením senem pro ovce vhodnější, více jim vyhovující a zároveň i pro chovatele je neekonomičtější a nejjednodušší. Ovce denně přijme 6-8 kg pastvy, při náležité úrodnosti trvalých

travních porostů je možno kalkulovat se zatížením 10-20 bahnic na 1 ha pastviny. Pastvinu můžeme pro ovce udělat zajímavější přísevem jetelovin, protože ovce upřednostňují listnatý trvalý travní porost. Výška porostu by pro ovce neměla překročit 15 cm, proto je vhodné část jarní pastvy posíct pro výrobu konzervovaných krmiv, např. na zimní období (Horák, 2004; Malá, 2011).

Mezi další krmiva vhodná pro ovce řadíme krmné okopaniny, které obzvláště pro malé chovy mají rozhodující význam například v podpoře tvoření mléka. Řadíme sem krmnou nebo cukrovou řepu a krmnou mrkev, které obsahují vysoký obsah důležitých vitamínů. Ovce mohou konzumovat také jaderná krmiva (obiloviny, luštěniny, průmyslová krmiva) či náhradní krmiva. Minerální látky a vitamíny můžeme v případě potřeby doplnit solným či minerálním lizem (Ochodnický, 2003).

Zajištění nejpřirozenějšího a nejekonomičtějšího způsobu chovu je pro ovce pastva. V zimních měsících se u nás v České republice nevyhneme ustájení s dostatečným přísunem výživy (seno, senáž, siláž atd.). Pastva, tedy pohyb na čistém a zdravém trvalém travním porostu se sluncem, který působí na tvorbu vitamínu D, s rozmanitou paletou trav a bylin je v porovnání s ustájením, tedy minimálním pohybem ve stáji s mikroklimatem prakticky neporovnatelný.

Způsoby pastvy můžeme rozdělit na dva základní, tedy klasickou volnou pastvu a pastvu bez přímé účasti ošetřovatele. První způsob je za pomoci chovatele (ošetřovatele) často s pomocí pomocníka (psem). Druhý způsob je proto v dnešní době častější a méně náročný na pracovní sílu (Malá, 2011; Ochodnický, 2003).

Oplůtkový způsob chovu ovcí znamená, že je zhotoven plot kolem pastviny, která má být obhospodařována. Nezáleží na typu plotu (stabilní či přenosný; elektrický plot či živý plot). Dnes se již minimálně využívá pastva na různých vodících šňůrách (Ochodnický, 2003).

Tzv. **Karpatský systém chovu** se u nás uplatňoval především do 90. let 20.století, a to ve vyšších nadmořských polohách, kde od konce prosince do konce května nastává ustájení ovcí ve stájích (Malá, 2011; Ochodnický, 2003).

Prvořadý vliv na vývoj ekonomiky chovu ovcí má rozhodně správná potrava a technika krmení ovcí. Horák (2004) uvádí, že asi 65 % nákladů (výdajů) v chovu ovcí jsou tvořeny náklady (výdaji) na jejich krmení.

U ovcí je důležité nezapomenout, jak uvádí Ochodnický (2003), že mají širokou paletu hluboce kořenících plevelů a křovin, které přijímají. Díky tomu jsou rozsáhlé nálety

křovin a stromů zlikvidovány (úplný ohryz kůry) a jsou díky tomu obnoveny důležité trávy a byliny. V podstatě tedy provádí ekologickou rovnováhu.

3.2.2 Ustájení ovcí

Prostor k ustájení zvířat, který bude ovcím sloužit k úkrytu před nepřízní počasí (déšť, sníh a mráz), ale kde se bude nacházet také místo pro krmivo a čistou vodu je velmi důležitý ve správném chovu ovcí. Hospodář by měl nejprve připravit toto místo, před samotným pořízením ovcí, jinak by mohlo dojít k zanedbání některé z potřeb zvířat. Ustájení ovcí by mělo splňovat i podmínky tzv. welfare, tedy díky ustájení by zvířata měli mít klidné a nerušené místo, kde nebudou vystavována stresu. Ustájení v zimě by mělo zabezpečovat, že teplota ve stáji nepadne do krajních (minusových) teplot. Především v době porodů, je potřeba na tuto podmínku dbát. Ochodnický (2003) uvádí, že teplota nemusí být ve stáji přes zimu vyšší než 12-15°C. Průvan a vlhké prostředí uvnitř stáje nejsou dobré pro zdraví ovcí a jejich organismus. Patříčná výška podestýlky, která je dostatečně často měněna snižuje vlhkost vzduchu a zamezuje případnému průvanu. Opačný problém v letních měsících s vysokými teplotami, nedýchatelno a nevětráno v ustájení ovcí nebývá tak velkým problémem, ale je dobré mu předejít (Malá, 2011).

Způsob ustájení záleží na místě, kde se ovce chovají, v jakých klimatických podmínkách, ale také jak velké stádo budeme chtít v tomto místě ustájit.

3.2.3 Plemena ovcí

Všestranná užitkovost ovcí (maso, mléko, vlna, vedlejší produkty a vedlejší užitek, například i přenášení těžkých břemen, tzv.: soumar), relativně nízká pořizovací cena, absence náboženského omezení se zpracováním masa a další klady při chovu ovcí jsou důvodem, proč mají ovce širokou variabilitu svého genofondu. Jak uvádí Horák (2004), ve světě je zaznamenáno přes 550 kulturních plemen ovcí. Ty jsou dále tříděny podle různých hodnotících systémů. V praxi jsou plemena ovcí hodnocena např.: podle chovných oblastí, užitkových vlastností, typu vlny, ušlechtilosti nebo podle původu.

Podle vědecké klasifikace jsou ovce zařazeny do řádu sudokopytníků, podřádu přežvýkavců, čeledi turovitých, podčeledi kozy a rod ovcí. Do podčeledi kozy se řadí ještě dva rody, a to koza a kamzík. Nejednotná druhová klasifikace je způsobena

mladostí rodu ovce a širokou variabilitou fyzických znaků ovcí. Literatura většinou uvádí sedm základních druhů ovcí (o. domácí, o. tlustorohá, o. aljašská, o. sněžná, urial, muflon evropský a asijský), díky vzájemné možnosti křížení ovšem neexistuje hybridizační bariéra (Horák, 2004).

Plemena podle užitkovosti je možno rozdělit na plemena s kombinovanou užitkovostí, plemena s masnou užitkovostí, plemena mléčná, plemena plodná a ostatní a zájmová plemena.

Skupina ovcí s kombinovanou užitkovostí je tvořena v ČR zejména (s počtem nad 1 tis. ks v letech 2014-2019): Merinolandschaf, Romney, Šumavská a Valaška. Do skupiny ovcí s masnou užitkovostí řadíme v ČR především (s počtem nad 1 tis. ks v letech 2014-2019): Suffolk a Texel. Plemena ovcí mléčná je tvořena v ČR (s počtem nad 1 tis. ks v letech 2014-2019): Východofřískou ovcí a Lacaune. Plemena plodná jsou v ČR tvořena především Romanovskou ovcí. Největší podíl zastoupení pro ostatní a zájmová plemena ovcí jsou tvořena Kamerunskou a Vřesovou ovcí. Shrnutí stavu ovcí podle plemen v letech 2014-2020 je možno vidět v tabulce 2 níže.

Tabulka 2 Stav bahnic v kontrole užitkovosti podle plemen v kusech

Plemeno ²⁾	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kamerunská (O)	90	107	106	110	122	176
Lacaune (D)	1 202	1 458	1 541	1 448	1 521	1 577
Merinolandschaf (K)	1 429	1 420	1 184	1 042	962	783
Valaška (K)	788	960	1 012	1 085	1 167	1 244
Romanovská (P)	1 089	1 235	1 396	1 317	1 013	647
Romney (K)	3 841	3 863	3 702	3 526	3 127	2 743
Suffolk (M)	5 991	5 716	5 307	4 798	4 245	3 408
Šumavská (K)	2 556	2 454	2 562	2 475	2 425	2 397
Texel (M)	920	900	1 113	1 068	1 034	938
Vřesová (O)	337	435	415	431	445	351
Východofříská (D)	1 010	952	911	816	692	260

2) v závorce je uveden užitkový typ plemene (K – kombinovaná plemena, M – masná plemena, P – plodná, D – dojená (mléčná), O – ostatní)

Zdroj: Bucek, 2020

Kamerunská (KA) – srstnaté zakrslé plemeno původem ze západní Afriky. Řadí se do skupiny zájmových plemen. Rozlišují se dva typy: hnědý srnčí a černobílý. Tělesný rámec je menší s pevnou kostrou. Pro berany jsou typické rohy a hřiva. Bahnice jsou bez rohů. Srst je lesklá a vyvážená. Bahnice se vyznačují dobrými

mateřskými vlastnostmi. Plemeno je vhodné pro oplůtkový systém chovu (Horák, 2004; Pokorný, 2014).

Lacaune – mléčné plemeno, které pochází z Francie a jeho hlavními znaky jsou střední až velký tělesný rámec, absence rohů i u beranů, bílá polo jemná vlna a velké polo svislé uši. Bahnice mají dobré mateřské vlastnosti a skvělou mléčnost – proto náležitě patří do dojených plemen. Název Lacaune je odvozen od francouzské obce, odkud toto plemeno pochází. Toto plemeno je obtížnější na chov, proto je vhodné pouze do oplůtkového chovu (Barillet, 2001; Jedlička, 2015; Prokeš, b. r.).

Merinolandschaf (ML) – plemeno, které vzniklo šlechtěním v Německu (původní ovce württemberské). Velký tělesný rámec, kombinovaná užitkovost, chodivost, bílá vlna a bahnice společně s berany bezrohé, to jsou všechno znaky tohoto plemene. Typickým rysem je vlněná šesulka na hlavě. Zvláštností tohoto plemene je asezónnost říje, která je téměř celoroční. Toto plemeno se vyznačuje vysokou mléčnou užitkovostí a silnými mateřskými pudy u bahnic. Podíl tuku u jehňat je velmi nízký, toto plemeno je tedy vhodné vykrmovat do vyšší živé hmotnosti. Živá váha u bahnic dosahuje 65-75 kg u beranů 90-120 kg. Oplůtkový i jiný způsob pastvy je pro toto plemeno ovčí vhodný v nížinných i podhorských oblastech (Horák, 2004; Pokorný, 2014).

Valaška (V) – dochované záznamy uvádějí, že valaši se na moravskou oblast přesunuli koncem 14. století z karpatských oblastí, společně se svými stády ovčí valašek. Plemeno je hrubovlnné s trojstrannou užitkovostí (maso, mléko a vlna). Spadá tedy do plemen s kombinovanou užitkovostí. Tělesný rámec má menší. Kostra je lehčí. Bahnice i berani mají většinou rohy – a to šroubovitého, lyrovitého nebo přímého tvaru. Toto plemeno je možno chovat v nejdřsnějších horských a podhorských oblastech, protože plemeno je velmi otužilé, skromné a chodivé – a to především v těžko přístupných, strmých a vzdálených terénech. Avšak temperament valašek je velmi živý (Milerski, 2016; Vejčík, 2009).

Romanovská (R) – původ tohoto plemene je v 17. století v Rusku v Jaroslavské oblasti. Romanovská ovce je kožichové krátkoocasé plemeno, kde tělesný rámec je menší až střední – kostra je jemná. Hlava romanovské ovce je černá s bílou lysinou a obě pohlaví bezrohá. Pro berany je častá černá hříva. Jehňata jsou černá s typickou bílou lysinou na hlavě. Vlna je polo hrubovlnná a je typická svými prstenčitými závitky. Kožešina od romanovských ovčí je oproti ostatním velmi lehká

(až o polovinu), hřejivá a pevná. Přednostmi tohoto plemene je vysoká plodnost, silné mateřské pudy, dobrá mléčnost a jejich říje je asezónní (Horák, 2004; Pokorný, 2013). **Romney (K)** – plemeno původně z Anglie (hrabství Kent) s vlnářsko-masnou užitkovostí řadíme do plemen s kombinovanou užitkovostí. Řadí se mezi nejstarší plemena a má podíl na zušlechtění dalších plemen. Největší výskyt tohoto plemene je na Novém Zélandu. Má střední až větší tělesný rámec, pevnou kostru, dobře vyvinutou hrud' a je polo jemnovlnné a zároveň dlouhovlnné. Bahnice i berani jsou bez rohů. Plemeno je vhodné na celoroční pastvu, protože vyniká přizpůsobivostí (a to i ve vlhkých klimatických podmínkách). Vyznačují se odolností proti nemocem a skvělými pastevními vlastnostmi, proto se hodí pro chov jak v nížinných, tak i v horských oblastech. Plemeno má bílou, lesklou vlnu. Chov tohoto plemene může být jak oplůtkový, tak i celoroční pastva. Výkrm jehňat se doporučuje ukončit před 35 kg živé váhy (cca 5 měsíců), protože při následném výkrmu dochází ke zvýšení podílu tuku, a to jak podkožního, tak i vnitřního. Plemeno má dobré mateřské vlastnosti a mléčnou užitkovost (Horák, 2004; Pokorný, 2014).

Suffolk (SF) – polo jemnovlnné masné plemeno, které vzniklo vyšlechtěním v 19. století v Anglii je typické černou hlavou a krátkou vlnou. Má větší tělesný rámec s pevnou kostrou a dobře osvalené středně dlouhé černé končetiny. Vlna je bílá až mírně nažloutlá. Bahnice i berani jsou bez rohů. Toto plemeno se vyznačuje dlouhověkostí a dobrým zdravím. Je vhodné do drsnějších klimatických podmínek, a to i za předpokladu celoročního chovu na pastvě. U tohoto plemene jsou dobré mateřské vlastnosti a dobrá mléčná užitkovost. V České republice je toto plemeno hojně rozšířeno a používáno k zušlechtění ostatních plemen. Dosahuje totiž dobré užitkovosti ve sledovaných parametrech (Pokorný, 2013).

Šumavská (Š) – plemeno trojstranné užitkovosti (maso, mléko, vlna), původem z České republiky, kde je genetický základ tvořen českou ovčí selskou. Bylo zařazeno do světového genofondu plemen v roce 1987 (Pokorný, 2013). Tělesný rámec je střední s lehkou kostrou, ale konstitučně pevný. Plemeno je vhodné do náročnějších klimatických podmínek, převážně horských oblastí. V České republice se vyskytují převážně v jižní a západní části Šumavy. Berani jsou většinou rohatí. Vlna je bílá až smíšená, charakteristický je stříbrný lesk, s dobrou pružností a textilní kvalitou. Polo jemnovlnné až polo hrubovlnné plemeno. Vyznačují se dobrými pastevními

vlastnostmi a upřednostňuje se u nich tzv. „Karpatský“ způsob pastvy (Milerski, 2016; Pokorný, 2013).

Texel (TE) – masné plemeno vyšlechtěné původem z Nizozemska, ostrova Texel. Rozlišujeme dva užitkové typy: holandský (belgický, dánský) – výrazné osvalení a menší tělesný rámec; a francouzský (anglický) – větší tělesný rámec. V České republice se z důvodu většího tělesného rámce upřednostňuje druhý, tedy francouzský (anglický) typ, který je vhodnější pro naše klimatické podmínky. Kostra je pevná. Uši jsou krátké a odstávají od hlavy. Znakem tohoto plemene je bezrohost jak u beranů, tak i u bahnice a polodlouhý ocas porostlý vlnou. Vlna bílá, polo jemnovlnná. Předností jsou dobré mateřské vlastnosti spolu s vysokou mléčností a raností. Pozoruhodností u tohoto plemene je kratší plodné období, avšak spojené s obtížnějším bahněním (obzvláště u prvnicek). Toto plemeno je náročné na chov. Nevyhovují mu horské oblasti ani oblasti s vysokou vlhkostí a krátkou vegetační dobou. Plemeno potřebuje po celý rok vyváženou výživu. Je klidného charakteru a vyhovuje mu zejména oplůtkový systém chovu (Horák, 2004; Pokorný, 2013).

Vřesová (VR) – kožichové skromné plemeno původem ze severovýchodního Německa, původ odvozen od muflona. Vyznačuje se hrubou vlnou, silným kožichem a krátkým ocasem. Obě pohlaví jsou rohatá – u beranů typické šnekovité vinutí do strany. Tělesný rámec je menší. Vlna je bílá a šedá, končetiny a hlava jsou černé. Jehňata se přirozeně rodí černá. Plemeno se vyznačuje dobrými pastevními vlastnostmi, a to i na hůře dostupných pastvinách, kde spasou i méně hodnotné byliny. Proto je toto plemeno vhodné k spásání chráněných horských oblastí. Plemeno vyniká také kvalitou masa s příchutí zvěřiny a nízkým podílem tuku. Zájmové plemeno, u kterého se nejlépe z jehňat starých 5-9 měsíců, po jarním línání za 2 měsíce po stříhání, získává nejkvalitnější kožešina (Horák, 2004; Pokorný, 2014)

Východofříská (VF) – polo jemnovlnné mléčné plemeno původem vyšlechtěné z Německa, Fríské oblasti. Vyznačuje se skvělou mléčnou užitkovostí a vysokou plodností. Patří k našim nejproduktivnějším ovcím. Velký tělesný rámec s lehkou kostrou a bahnice i berani bez rohů. Končetiny jsou delší. Znakem plemene je vlnou neobrostlý ocas. Vlna je lesklá, smíšená s pravidelnými obloučky. Přednostmi plemene je ranost a dobré mateřské vlastnosti – řadí se mezi nejužitkovější plemeno na světě. Jsou vhodné pro všechny typy pastev a do všech klimatických podmínek, avšak v menších stádech (Pokorný, 2013).

3.2.4 Ovčí produkty

Hospodářský význam chovu ovcí je tvořen jejich mnohostrannou užitkovostí, kterou tvoří cenné produkty a nepřímý užitek. Produktů, které můžeme vyprodukovat z chovu ovcí je mnoho, zaslouží si tedy zvláštní pozornost. Mezi základní a nejvýraznější produkty se často řadí maso a mléko. Z mléka se dále dá vyprodukovat široká škála produktů. Z dalších produktů, které se vyplatí zmínit, patří ovčí kůže, vlna, lanolin, vnitřnosti, paznehty, krev, endokrinní žlázy a ovčí hnůj. Produkce mrvy (tzv. košárování) a schopnost vypasení celkové plochy pastviny je typickým nepřímým užitekem chovu ovcí. Dále také použití ovcí jako experimentálních zvířat pro různé druhy pokusů. Výše uvedené členění je čistě orientační, vždy závisí na zaměření systému chovu v daném hospodářství. I volba plemene, intenzita chovu a jiné faktory ovlivňují toto pořadí (Horák, 2004).

Maso – ovčí maso je nazýváno jako maso skopové. Toto označení v dnešní době, ale již není přesné. Skopci (berani) se již dlouhou dobu nechovají k tomuto účelu. Spotřebitel si navíc pod tímto pojmem nejspíše představí staré a tuhé maso. Proto se upřednostňuje pojem jehněčí maso. Maso může být označeno jako jehněčí za předpokladu, že jehně nepřesáhne 1 rok (Horák, 2004; Procházková, 2020).

V převážné většině hospodářství, kde se zabývají chovem ovcí, rozhoduje o ekonomice daného chovu právě maso. Ovčí maso se řadí mezi dietní, z důvodu jeho pevné struktury (jemná vlákna a červená barva) a skvělého složení s obsahem tuku 2-3 %. Právě obsah tuku a aromatické látky ovlivňují nejvíce chuť a vůni ovčího masa. Specifická vůně, občas připomínající čpavek (často přivozeno špatným ustájením ovcí), lojovitá chuť (převážně u starších ovcí), velmi lehká stravitelnost, vysoký obsah esenciálních aminokyselin a dobrá skladba nenasycených mastných kyselin jsou typické pro ovčí maso (Ingr, 2003).

Zejména jehněčí maso je porovnatelné například s telecím masem, je označováno jako ekologická potravina a spolu s hovězím masem je nazýváno jako „maso luk a pastvin“. Při chovu ovcí se většinou nepoužívají žádné hormonální stimulanty, což je jeho velkým kladem. Jeho spotřebu neomezuje ani žádné náboženství (Procházková, 2020).

Vliv na složení a produkci masa mají tyto faktory: plemeno, pohlaví, věk a s tím související živá hmotnost a další vlivy (systém chovu, ustájení atd.).

Oproti chovu ovcí je spotřeba skopového masa u nás v České republice velice nízká. Procházková (2020) uvádí, že v roce 2020 je spotřeba skopového masa (zahrnuto společně s kozím a koňským masem) 0,4 kg/obyvatele/rok – tato úroveň zůstává podobná od roku 2009. 95 % skopového masa je poráženo samotnými chovateli a pouhých 5 % je přiváženo na jatka. Bilance výroby a spotřeby skopového masa v letech 2016-2020 je shrnuta v tabulce 3 níže.

Tabulka 3 Bilance výroby a spotřeby skopového masa v letech 2016-2020

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020
Stav ovcí celkem	ks	218 493	217 141	218 915	213 068	203 612
Stav koz celkem	ks	26 548	28 174	30 316	29 210	28 919
Výroba	tis. t	3,87	4,0	4,0	4,03	3,68
z toho dom. hospodářství	tis. t	3,69	3,70	3,70	3,81	3,49
Dovoz ¹⁾	tis. t	0,49	0,41	0,40	0,66	0,40
Celková nabídka	tis. t	4,36	4,41	4,40	4,69	4,08
Domácí spotřeba	tis. t	2,68	3,28	3,61	4,16	3,77
Vývoz ¹⁾	tis. t	0,23	0,50	0,50	0,48	0,31
Celková poptávka	tis. t	4,36	4,41	4,40	4,69	4,08
Soběstačnost	%	93,7	102,3	102,6	95,7	97,6

1) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat; (tis. t = tis. t jateční hmotnosti)

Zdroj: Procházková, 2020

Z tabulky 3 vyplývá, že spotřeba ovčího (potažmo skopového) masa je výrazně nižší, než doporučují například odborníci na zdravou výživu. Původce je pravděpodobně v předsudcích, někdejší špatná kvalita toto maso velmi poškodila. Dále nízká propagace tohoto masa. I přes širokou škálu publikací ohledně úprav ovčího masa se ovčí maso zatím do podvědomí české kuchyně nedostalo v tak hojně míře. (Horák, 2004; Ochoďnický, 2003)

Mléko – základní surovina, kterou získáme dojením. Obecně je mléko vodové, má bílou až nažloutlou barvu, specifickou vůni a charakteristickou nasládlou chuť. Složení ovčího mléka je možno porovnat s ostatními mléky v procentech v tabulce 4 na následující straně (Kuchtík, 2011).

Ovčí mléko má oproti kravskému mléku dvakrát vyšší výživovou hodnotu, a to díky vyššímu obsahu tuku a bílkovin. Má také vyšší podíl vitamínů skupiny B. V porovnání s kravským a kozím mlékem má ovčí mléko vyšší obsah sušiny, to následně působí na vlastnosti při výrobě ovčích sýrů (Kuchtík, 2011; Stupka, 2013).

Tabulka 4 Obsah hlavních složek v mléce v %

Složka	Ovčí	Kravné	Kozí	Mateřské
Bílkoviny	4,6	3,2	3,2	0,9
Kaseiny	3,9	2,6	2,6	0,4
Proteiny syrovátky	0,7	0,6	0,6	0,5
Tuky	7,2	3,9	4,5	4,5
Sacharidy	4,8	4,6	4,3	7,1
Minerální látky	0,9	0,7	0,8	0,2

Zdroj: Velišek, 2009

Že má plemeno významný vliv na obsah a také dojivost ovčího mléka můžeme pozorovat na tabulce 5 viz níže:

Tabulka 5 Obsah složek mléka vybraných plemen ovcí v %

Plemeno	Tuk	Bílkoviny	Laktóza	Sušina
Lacaune	7,40	5,63	4,67	18,63
Východofříská	6,50	5,25	4,90	17,00
Texel	9,27	4,53	5,38	20,13

Zdroj: Park, 2006

Jak uvádí Malá (2011) plemena šlechtěná s jedním prvořadým užitkem vynikají vysokou produkcí, ale často mají nižší obsah mléčných složek (bílkovin, tuků). Tedy kvantitativně je mléčná produkce vysoká a zároveň je například více vyprodukovaných sýrů, ale kvalitativně je výtěžnost sýrů nižší (Malá, 2011; Park, 2006).

Na kvalitu mléka má také zásadní vliv prostředí, ve kterém se ovce nacházejí (kde se pasou) a jak kvalitní výživu dostávají (pastva, seno, senáž). Z mléka se následně dají vyprodukovat kyselé mléčné výrobky, jako kyselé ovčí mléko, různé zákysy nebo ovčí jogurty. Dále jde z ovčího mléka vyrobit široký sortiment sýrů. Ovčí tvaroh, ovčí hrdkovitý sýr, měkký (netrvanlivý) ovčí sýr, plísňové a ušlechtilé sýry (Barillet, 2001; Ochodnický, 2003).

Vlna – v textilním průmyslu má nenahraditelné místo, a to kvůli svým charakteristickým vlastnostem. Již v Neolitu se lidstvo naučilo spřádat vlnu. Chov ovcí byl dále rozšířen v 3 tisíciletí před našim letopočtem v Mezopotámii. Jednu z prvních textilních manufaktur vystavěli v 50. letech našeho letopočtu Římané ve Winchesteru. Vlna je považována v 90. letech 20. století za nejdůležitější komoditu

ekonomiky té doby. V dnešní době se vlna začíná používat i například ve stavebnictví, pro své výborné izolační schopnosti (Horák, 2004).

Vlna je produktem kůže – má vláknitý, rohovitý tvar a je tvořena z velké části z bílkovin, mezi které patří také keratin. Keratin je významný tím, že obsahuje asi 20 aminokyselin (oproti syntetickému vlákně, které obsahuje maximálně 3 aminokyseliny). Vlna roste z vlasových folikulů, jejich počet závisí mimo druhu plemene, na výživě bahnice ve druhé polovině březosti (Horák, 2004).

Jako rouno označujeme vlasový pokryv na ovci, ale také ostříhanou vlnu, která je tvořena celistvým větším celkem. Rouno je tvořeno různými typy chlupů:

- podsadou (pravé) - střední jemnost, vlno-vlasy bez dřene
- nepravé – pesík s dřevným kanálkem:
 - o polo pesík,
 - o normální pesík,
 - o mrtvý vlas.
- krycí srst – ochranný krátký chlup.

Potní vlna, která na ovci roste a také se stříhá. Čistá a praná vlna je po vyprání důležitá právě v textilním průmyslu. Merinové ovce mají typickou pravou vlnu – rouno je uzavřené. Tento druh je vhodnější k chovu v nížinách a do suchého podnebí. Nepravá vlna bývá od ovce s listrovou (lesklou) a dlouhou vlnou. Smíšenou vlnou bývá označována ta, která je tvořena jak podsadou, tak i různými typy pesíků. Rouno u smíšené vlny bývá polouzavřené a splývavé. Tento druh ovce dobře zvládá vlhké i drsné podnebí (Horák, 2004).

Vlnu je možno dále rozlišovat podle jejich vlastností – pružnost, výtěžnost, pevnost, charakter, lesk, barva, zkadeření, délka, jemnost atd. Před samotným stříhem, je dobré ovce připravit (vyjmutí nežádoucích předmětů), ovce by neměli před samotným stříhem pár dní zmoknout. Většina ovce se stříhá jednou ročně.

Ovčí vlna je považována za vedlejší produkt, který se za současné situace farmářům nevyplatí zpracovávat, protože náklady (výdaje) na stříhání ovce jsou vyšší než prodejní cena vlny. Horák (2004) uvádí, že běžná cena při přímém prodeji se pohybuje kolem 30 Kč/kg. V dnešní době je tedy surová ovčí vlna obtížným artiklem. Na trhu je ale stále dostatek organizací pro zpracování vlny do přízí nebo firmy, které z ovčí vlny ušijí polštáře či přikrývky (Ochodnický, 2003).

Jehněčí a ovčí kůže – obecně se kůže participuje na mnoha fyziologických procesech každého živého organismu – termoregulace, vylučování potu, dýchání a jeho ochrana. Kvalita kůže je závislá na plemenu, stáří, pohlaví, životosprávě, podmínkách chovu atd. Názvem jehnětiny označujeme kůže poražených jehňat do osmi měsíců věku. Ovčiny, skopovice jsou potom označovány kůže od poražených starších ovcí. Ničím neošetřené kůže se nazývají spratek. Následně se dělí na koželužské, kožešinové a kožichové. Kůže je možno dělit také podle trvanlivosti, kde skopovice a jehnětiny mají trvanlivost 65 % (v porovnání s norkem, který má 80 % trvanlivost, jak uvádí Horák (2004)).

Podobný problém jako s vlnou je i u zpracování jehněčí či ovčí kůže. Obecně je doporučeno farmářům zužitkovat tyto dva artikly pro svoji vlastní potřebu. Z kůží je možno ušít kožichy, využít je na dekoraci či jako izolační materiál (Horák, 2004; Ochodnický, 2003).

Lanolin – je součástí ovčí vlny. Po vyprání potní vlny získáme lanolin neboli vlnotuk. Obsah lanolinu v potní vlně je 10-25 %, jak uvádí Horák (2004). Využití lanolinu je převážně v kosmetickém průmyslu, ale důležitý je také při produkci hormonů, vitamínu D₃ nebo jiných léčiv.

Krev – při výrobě očkovacích látek či sér se používá krev od ovcí, převážně od beranů.

Tenká střeva – ty jsou využívána v potravinářském průmyslu při výrobě uzenin, ve zdravotnictví byla dříve využívána k výrobě chirurgických nití (catgut), v hudebním průmyslu k výrobě strun pro různé hudební nástroje a také ve sportu k vyplétání například tenisových raket (Horák, 2004).

Rohy – nejsou hospodářsky významné, ale jsou z nich vyráběny různé dekorativní a užitkové přednosti, a to pro svůj zajímavý tvar především u plemene valaška (Ochodnický, 2003).

Ovčí kosti – se používají k tvorbě masokostní moučky, kostního klihu a želatiny (Horák, 2004).

Ovčí hnůj – vedlejším produktem při chovu ovcí je také ovčí hnůj, který je zajímavým produktem například pro zahrádkáře. Jeho přímé hnojení se nazývá košárování a je vhodný pro trvalé travní porosty i ornou půdu. Uvádí se, že dospělá ovce je schopna vyprodukovat 2,5 až 3 kg tuhých výkalů (to za celý rok ustájení znamená jednu tunu mrvy) (Ochodnický, 2003).

3.2.5 Reprodukce ovcí

Nejdůležitější užitková vlastnost u chovu zvířat je jejich reprodukce neboli plodnost. Plodnost zajišťuje obnovu rodu, jeho uchování, eventuálně jeho rozšíření. Díky vyšlechtění plodnějších plemen ovcí dochází i k znásobování rodu. Reprodukce u ovcí, stejně jako u ostatních zvířat, má svůj charakteristický proces, který je ovlivněn vnějšími i vnitřními faktory. Má vliv na produkci mléka, masa, kůže, ale i vlny (v období březosti vyšší počet vlasových folikulů). Geneticky je plodnost ovcí ovlivněna asi z pouhých 20 %, zbylá část je ovlivněna vnějšími faktory – zdravotní stav bahnice a její výživa a věk, dále podmínky, ve kterých je bahnice chována (chovatelské ale i klimatické podmínky) a také intenzita a způsob reprodukce (Horák, 2004; Malá, 2011).

Hodnocení plodnosti u vybraného stáda ovcí je možno provádět dvojím způsobem. Prvním je procento oplodnění, druhým a praktičtější je počet odchovaných jehňat, protože vysoký počet značí skvělý zdravotní stav bahnic a skvělou úroveň chovu ovcí. Je důležité sledovat tento počet ve více vrzích. Horák (2004) uvádí po 2 až 3 vrzích, a to z důvodu že nejlepší plodnosti dosahují bahnice po 3. – 5. vrhu, to je způsobeno dokončením jejich vývinu. Za dobrý chov se považuje, pokud je úhyn jehňat pod 5 %. Plodnost je nejčastěji znázorněna čtyřmi nejdůležitějšími ukazateli: 4/4/8/7, to vyjadřuje bahnici, která je stará 4 roky, 4krát byla oplodněna, porodila dohromady 8 jehňat a odchováno bylo 7 jehňat. Procento plodnosti je tedy vypočteno $(8 \text{ jehňat} / 4 \text{ vrhy} * 100)$ tedy 200 % plodnost. Procento produktivity je vypočteno $(7 \text{ odchovaných jehňat} / 4 \text{ vrhy} * 100)$ jako 175 % produktivita. Kontrola užitkovosti je prováděna pomocí následujících ukazatelů: oplodnění (%) kolik ovcí z celého stáda je obahněných; plodnost (%) počet celkem narozených jehňat ku počtu ovcí, které byly obahněné; intenzita (%) počet celkem narozených jehňat ku počtu ovcí v reprodukci; odchov (%) jehňata, která dosáhla věku 50 dní ku celkovému počtu živě narozených jehňat (Malá, 2011).

Pohlavní cyklus u ovcí funguje jako bio kybernetický systém, tzn. že na základě vnitřních a vnějších podnětů pracuje složitý neurohumorální mechanismus. Vnitřní podněty jsou tvořeny zdravotním stavem, individualitou, hormony atd. A vnější podněty, které ovlivňují pohlavní cyklus jsou délka a intenzita světla, geografická poloha a její klimatické podmínky, roční období a fáze měsíce, výživa atd. V klimatických podmínkách v České republice, to znamená, že zvýšená pohlavní

aktivita je často na podzim. To je způsobeno díky tomu, že nejpříznivější podmínky pro porod nastávají na jaře. Nejvhodnější postup pro připouštění ovcí u nás je tedy následující: připouštění – červenec (srpen), bahnění – prosinec (leden), odstavení jehňat – únor (březen) (Horák, 2004).

Způsoby připouštění je možno dělit na přirozenou plemenitbu: volné připouštění, skupinové připouštění, harémové připouštění, individuální připouštění a umělou plemenitbu: inseminaci a intrauterinní inseminaci (Horák, 2004; Ochodnický, 2003).

Volné připouštění, jinak také označováno „na divoko“, je označováno v případě, že beran, berani jsou ve stádu neustále přítomni. Není možné u tohoto způsobu sledovat původ jehňat. Po dvou letech obvykle dochází k výměně beranů.

Skupinovým připouštěním je označováno zapouštění po určitých skupinách – u tohoto způsobu je možné sledovat původ jehňat.

Harémové připouštění, které převládá na rodinných hospodářstvích při malých stádech, kde každý beran má předem přidělenou skupinu bahnic. U tohoto způsobu lze evidovat původ jehňat a lze vyloučit nevídané páření mezi příbuzenskými ovcemi.

Individuální připouštění, někdy také nazývané připouštění „z ruky“ je náročné na zorganizování, ale je nejhospodárnější. Bývá využíváno ve stádech s kontrolou užitekosti. Při tomto připouštění jsou často využíváni tzv. prubíři – mladí, pohlavně aktivní berani, kteří mají tzv. zástěrku, která zamezuje oplodnění ovcí. Zástěrka se umístí na břicho před penis, a tak zamezí případnému oplodnění ovce. Zástěrku je možno opatřit také značkovací částí, která označí bahnice v říji. Tuto funkci může plnit i vazektomovaný beran.

Krytí ovce je proces, při kterém se beran nejprve přiblíží k ovci, očichá ji a následně beran flémuje (větří). Beran ovci obchází, dotkne se jí předními končetinami nebo do ní strká, často si také pokládá hlavu na její zád'. Potom již následuje akt samotného krytí (Reece, 2011).

Umělým druhem připouštění u ovcí je inseminace neboli umělé oplodnění. Inseminace je považována za moderní a hospodárný způsob připouštění, kdy je odebrané čerstvé sperma zavedeno do děložního krčku ovce. Tato metoda je obtížná v provedení (správný odběr a následné vložení), ale je účinná u cizokrajných plemen. Díky této metodě dochází u nejvzácnějších plemenných beranů k jejich maximálnímu využití. Stále je to ale umělá metoda, a i z dlouhodobých výzkumů vyplývá, že není tak účinná jako přirozené připouštění. Nejpokrokovějším umělým oplodněním je v současné době

tzv. laparoskopická inseminace. Ta se od výše zmíněné inseminace liší v zavedení semene bezprostředně do děložního rohu. Semeno bývá často před zavedením zmrazeno, proto toto nechirurgické vložení. Inseminace u ovcí zatím nebyla v chovatelské praxi doceněna (Horák, 2004; Malá, 2011).

Po úspěšném přípuštění, ať již přirozenou nebo umělou cestou, nastává u ovcí období gravidity, jinak též označováno jako březost. I zvířatům je potřeba v březosti poskytnout péči, která je v tomto období potřeba. Stejně jako u lidí je i u ovcí dbát především na vyváženou výživu, která se v prvních dnech březosti podílí na správném uhnízdění plodu v děloze ovce a která rozhodne o jeho dalším správném vývoji. Podstatný je také denní pohyb březích zvířat, který má kladný vliv na metabolické procesy v těle zvířete. A následně usnadňuje průběh blížícího se porodu. Pokud není zajištěna vyvážená výživa, například nedostatečná pastva či nedostatečný příjem jadrných krmiv, často se setkáváme se ztrátou plodu v časném stádiu březosti. Dalším obdobím, které je důležité nepodcenit, je období před samotným porodem. Bývá to nejčastěji období posledních šesti týdnů před samotným porodem. Je dobré v tomto období zařadit jadrná krmiva do výživy březích ovcí. U březích ovcí je prospěšné minimalizovat situace, ve kterých by měli pocít šoku nebo strachu. Tedy například minimalizovat hluk a zajistit, aby se k nim nedostalo například agresivní zvíře (pes). Před samotným narozením jehňat je nezbytné upravit ustájovací prostory. Odstranění staré podestýlky a nahrazení čistou, často spojené i s vybělením (dezinfekcí) stěn. Příprava individuálních kotečů pro bahnice a následné kotce pro odstavené jehňata. Adekvátní osvětlení, přístup k pitné vodě, minerálním lizům je považováno za naprostou samozřejmost.

Pokud je bahnice neklidná, pobekává, často přešlapuje na místě, opakovaně vstává a lehá, otáčí hlavu jakoby dozadu (jako by se zdálo, že hledá pomoc) je pravděpodobné že čas porodu se blíží. Typickým znakem bývají nateklá vemena, viditelné pánevní kosti a zduřelá až červená sliznice. Tato situace obvykle nastává v ranních hodinách, ale není to pravidlem. Po narození jehněte, ovce olíže z nozder a jeho tlamy zbytky plodových vod a tím mu umožní snadnější dýchání a podpoří jeho krevní oběh. Nejdůležitějším aktem pro narozené jehně, je co nejdříve napít se z vemena matky. Aby mlezivo, které je v tu dobu obsaženo ve vemenu ovce, zabránilo úhynu jehněte po porodu. Příchod na svět, často do velmi nízkých teplot je pro něho šokem. Proto je chovatelům doporučeno, a to i přes poporodní ošetření ovce i jehněte, které po porodu

přijme dostatek mleziva, poskytnout jehněti tekutý koncentrát s vitamíny A, D₃ a E pro hospodářská zvířata. Představuje to velmi nízký výdaj v částce stovek korun a aplikace je možná přímo do tlamy jehněte (Horák, 2004; Malá, 2011; Reece, 2011). Proces reprodukce je samozřejmě podmíněn cyklem dospívání, následnými fázemi jsou říje, přípuštění, březost, bahnění, kojení a odchov jehňat (Ochodnický, 2003).

3.2.6 Zdraví a nemoci ovcí

Diagnostikování nemocí a léčení zvířat, spadá do kompetence zvěrolékařů. Ale každý správný hospodář by měl mít povědomí, jaké nemoci mohou postihnout jeho stádo ovcí a jaké nejčastější nemoci se u ovcí objevují.

Pokud je podezření, že některé zvíře není zdravotně v pořádku, bývá to často viditelné i pro méně zkušeného chovatele. Projevy mohou být různé, mezi nejčastější patří, že dotyčné zvíře se straní stáda, odmítá potravu, je polehávající až otupělé, zrychleně a ztěžka dýchá. Zásah veterináře je v takovém stavu nevyhnutelný. Často je velmi důležitým parametrem, zda se příznaky objevují pouze u jedinců nebo u celého stáda. Pro hospodáře je důležité snažit se předejít onemocněním zvířat, a to spočívá v hygienickém chovu ovcí. Je to součástí i tzv. welfare. To spočívá v ochraně životní spokojenosti zvířat, kdy jejich fyzický i psychický stav, je v souladu s jejich prostředím, kde jsou chovány.

U zdravotní pohody ovcí je důležité zmínit nezávadnost a důležitou hygienu u krmiv, a to především při tvorbě senáží a siláží a u uskladnění ostatních krmiv. Protože i u kvalitního krmiva hrozí při špatném uskladnění napadení například plísněmi. A taková potrava potom může pro ovce představovat život ohrožující situaci (Malá, 2011; Ochodnický, 2003).

Než jsou ovce po zimním ustájení vypuštěny na pastvu je důležité zastříhnout jim paznehty. Při neošetření přerostlých paznehtů by se u ovcí mohla objevit tzv. „bačovská nemoc“ nebo také „kulhavka“ (Ochodnický, 2003).

Nejrozšířenější nemocí v našem klimatickém podnebí je **enterotoxémie ovcí**. Bakterie způsobující toto onemocnění je přirozeně přítomna ve střevě a trusu zdravých ovcí. Pokud dojde k jejímu přemnožení, dochází k produkci toxinu, který se ze střeva následně dostane do krve ovce a tím je ovce otrávena. Stala se nejčastějším důvodem úhynu jehňat mezi 2. – 9. měsícem. Projevem tohoto onemocnění je nenadálá ztráta zájmu jehněte (ovce) o jeho okolí, stahy a další různé neurologické projevy, možný je

i průjem. Toto onemocnění má velmi rychlý nástup úhynu zvířete. Úmrtnost bývá v neočkovaném stádě likvidační. Na tuto nemoc neexistuje žádná léčba, je tedy důležitá včasná vakcinace (Horák, 2004).

Dyzentérie jehňat – náhlé infekční onemocnění jehňat, starých 2–14 dní (po těchto dnech je obranyschopnost jehněte proti této bakterii odolná a dokáže ji neutralizovat). Projevem onemocnění je vodový průjem s nažloutlou barvou, jehně odmítá sání, je rychle dehydratované a otupělé, rychle dochází k jeho úhynu. Léčba je neúčinná, proto je velmi důležitá včasná vakcinace ovcí (Horák, 2004).

Tetanus ovcí – bakteriální onemocnění, které je způsobeno vniknutím bakterie místem zranění nebo jinak poškozené tkáně. Následně dochází k přemnožení bakterie a vylučování toxinů. Projevem onemocnění jsou nekoordinované pohyby ovce a následný úhyn ovce. Pokud se již projevují příznaky nemoci, často je léčba neúčinná. Prevence onemocnění je vakcinace proti tetanu, která často bývá součástí vakcinace proti enterotoxémii. Dalším preventivním opatřením je ošetření všech zranění dezinfekcí a správná péče o pupeční pahýl u jehňat (Horák, 2004).

Častými nebezpečnými onemocněními u ovcí jsou různé druhy parazitózy. Proti nim je častá prevence očkováním (Ochodnický, 2003).

3.3 Dotační možnosti v zemědělství

Důležitým příjmem v případě chovu ovcí jsou dotace. Pro obdržení dotace jsou tři prvotní základní podmínky, které musí žadatel splnit:

- 1) být zemědělským podnikatelem,
- 2) aktivním zemědělcem,
- 3) obhospodařovat zemědělskou půdu, která je mu přidělena v systému LPIS (registr půdy) (SZIF, 2013).

Tyto peněžní prostředky pochází ze státního nebo evropského rozpočtu v závislosti na účelu, na který jsou dotace poskytnuty. V České republice zprostředkovává výplatu státních i evropských dotací a kontrolu odůvodnitelnosti jednotlivých dotací Státní zemědělský intervenční fond, zkráceně SZIF. SZIF také zajišťuje i administraci v této oblasti. Oblasti dotací můžeme rozdělit na následující podkategorie:

- Přímé platby (PP),
- Národní dotace,
- Program rozvoje venkova,

- Operační program Rybářství,
- Společná organizace trhů (SOT),
- Celostátní síť pro venkov,
- Značky kvalitních potravin.

Přímé platby, tedy dotace poskytované na zemědělsky obhospodařovanou plochu, které obsahují většinu dotací, které je možno vyplácet v zemědělství, a tedy i v oboru chovu ovcí. Poskytování těchto výplat probíhá v souladu s pravidly Společenské zemědělské politiky EU. V letech 2015-2020 se přímé platby zaměřují především na ohleduplný přístup k životnímu prostředí, a to především pomocí podpory ekologického hospodaření zemědělců a zajištění výborných životních podmínek pro hospodářská zvířata. Dále také na generační modifikaci na venkově, díky příspěvku mladým zemědělcům a v neposlední řadě jsou podporovány regiony a odvětví, které jsou nepostradatelné z environmentálního, hospodářského nebo sociálního hlediska, nebo se potýkají s různými komplikacemi (MP k podmínkám poskytování PP v ČR v roce 2021, 2021).

Opatření, která spadají pod přímé platby jsou:

- **jednotná platba na plochu** tzv. SAPS – základní zemědělská dotace, která je vyčíslena na hektar zemědělské půdy. Pro její získání je nutné mít v registru půdy (LPIS) přidělen minimálně jeden hektar půdy.
- **Dobrovolná podpora vázaná na produkci** tzv. VCS – dotace je zaměřena na „citlivé“ sektory, tedy pěstování náročných plodin a současně na chov hospodářských zvířat. Dotace je vázána na produkci, tzn. že musí být například splněn určitý počet zvířat (počítáno na velké dobytčí jednotky tzv. VDJ) na zemědělskou plochu. U tohoto opatření je mnoho podkategorií, důležitými pro potřebu této práce jsou: podpora na chov bahnic nebo na chov koz a platba pro horské oblasti a jiné oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními.
- **Přechodné vnitrostátní podpory** (100 % z rozpočtu ČR) – komparace dotací u vybraných položek, kde v České republice došlo k znevýhodnění oproti státům Evropské unie. Pro potřeby této práce jsou to především platby na ovce a kozy a zemědělskou půdu.
- **Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí**, tzv. Greening – stoupení dotace SAPS o 55 %. Tři základní podmínky ke splnění odůvodnitelnosti pro toto opatření (dotaci): diverzifikace

plodin, vymezení plochy používané v ekologickém zájmu a udržení trvalých travních porostů (TTP) na konkrétním podílu zemědělské půdy.

- **Platba pro mladé zemědělce** – kritéria pro splnění odůvodnitelnosti této dotace: věk zemědělce do 40 let, začalo nebo bylo zahájeno podnikání min. 5 let před podáním první Jednotné žádosti (SZIF, 2013).

Porovnání rozdělení vynaložených finančních prostředků na opatření přímých plateb v roce 2016 a 2020 je možné vidět v Příloze 3 a 4 diplomové práce.

Díky **národním dotacím** podporuje Česká republika velké množství aktivit ze zdrojů státního rozpočtu ČR. Jsou to konkrétně cílené programy, které přispívají k uchování výrobního potenciálu zemědělství a k vývoji venkovského prostředí. Zásadní okruhy těchto aktivit jsou:

- Šlechtění hospodářských zvířat a nákup plemenných zvířat, podpora ozdravování polních plodin,
- Podpora nadstandardní pohody zvířat,
- Podpora zpracování zemědělských produktů,
- Poradenství v živočišné i rostlinné výrobě,
- Provoz potravinových bank,
- Podpora účasti producentů v režimu jakosti mléka (Národní dotace, 2021).

Program rozvoje venkova, zkráceně PRV se zabývá obnovou, zachováním a zlepšením ekosystémů vázaných na zemědělství, navýšením konkurenceschopnosti zemědělských, lesnických i potravinářských podniků. Dalším cílem PRV je navýšení zaměstnanosti na venkově a podpora nástupu mladých lidí do zemědělství. Díky PRV je možno požádat o podpory jak na projektová, tak i na neprojektová opatření. Opatření PRV je možno rozdělit na následující kategorie:

- Předávání znalostí a informační akce (M01),
- Poradenské, řídicí a pomocné služby pro zemědělství (M02),
- Investice do hmotného majetku (M04),
- Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti (M06),
- Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů (M08),
- Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO) (M10),
- Ekologické zemědělství (EZ) (M11),
- Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě (M12),
- Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA) (M13),

- Dobré životní podmínky zvířat (M14),
- Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů (M15),
- Spolupráce (M16),
- Podpora místního rozvoje na základě iniciativy LEADER (komunitně vedený místní rozvoj) (M19) (SZIF, 2013).

Navazující agroenvironmentálně-klimatická opatření tzv. AEKO nebo také NAEKO, jsou uvedena v nařízení vlády č. 330/2019 Sb. Tímto nařízením vlády jsou definována všechna podopatření – pro tuto závěrečnou práci je důležité především Podopatření ošetřování travních porostů (§ 13) (Program rozvoje venkova, 2021).

Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními, jsou uvedena v nařízení vlády č. 43/2018 Sb. Tímto nařízením vlády jsou definovány oblasti (katastrální území) s přírodními či jinak zvláštními omezeními a jsou zde přiřazeny do jedné ze tří skupin:

- a) horské (označeny H1, H2, H3, H4 a H5),
- b) ostatní (označeny O1, O2 a O3),
- c) specifické (označeny S).

Na základě přiřazení do určité skupiny, je stanovena sazba dotace.

Společná organizace trhu, zkráceně SOT je souhrn opatření EU, který je zaměřen na vybrané zemědělské komodity. Tato skupina obsahuje:

- mimořádná opatření,
- záruky a licence,
- podpory a dotace,
- intervenční opatření,
- kvóty.

Jsou vymezena společná pravidla, která jsou závazná pro všechny členy Evropské unie. Jejich významem je především na nejnižší možnou míru snížit výkyvy v poptávce a nabídce jednotlivého zboží, ustálení cen vyplácených zemědělcům a současně upevnit ceny pro spotřebitele (Massot, 2021; SZIF, 2013).

Celostátní síť pro venkov, jinak zkráceně CSV je komunikační platformou pro propagaci Programu rozvoje venkova (PRV). Regionálně spadá pro období 2014-2020 pod administraci SZIF, na celostátní úrovni působí Ministerstvo zemědělství (MZe). Hlavním úkolem CSV je sdílení znalostí a zkušeností a získávání zpětné vazby (SZIF, 2013; Základní informace o Celostátní síti pro venkov, 2021).

3.4 Ekonomika chovu ovcí

Podnikání v obecném slova smyslu znamená soustavně, samostatně a na vlastní odpovědnost dosahovat zisku (Hořejší, 2018). Zemědělské podniky jsou velmi specifickou skupinou, u kterých tyto čtyři základní znaky také platí, ale jsou definovány ještě dalšími znaky. Tyto znaky, je podle Dvořákové (2017) možno rozdělit na:

- **biologický charakter zemědělské výroby** – nejhlavnější specifikum zemědělské činnosti, od kterého se většina dalších specifických rysů odvozuje. Biologie je právě ten znak, kterým se zemědělská výroba odlišuje od průmyslové výroby a obchodu, kde hlavním faktorem, kde se vytváří zisk, je využití a zhodnocení lidské práce. Zatímco v zemědělské výrobě prvotně záleží na přirozených biologických procesech, které jsou součástí živých organismů (rostlin, živočichů). Díky těmto biologickým procesům zahrnujícím způsobilost růst, produkovat a rozmnožovat se, se vytváří ekonomický zisk. Zemědělec může tyto procesy využívat a snažit se je usměrňovat ke svému prospěchu (Dvořáková, 2017).
- **Snížená ovladatelnost výrobního procesu člověkem** – oproti průmyslovým podnikům je tu menší ovladatelnost výrobního procesu. Jde především o vytváření vhodných předpokladů pro vývoj biologických procesů.
- **Dlouhá doba produkčního cyklu** – reprodukční cyklus je pro zvířata i rostliny dán biologickými zákonitostmi a ve velké většině případů není možný podstatně změnit. Ve většině případů bývá dobou produkčního cyklu jedno účetní období, tedy rok. Extrémem je například lesnictví, kde produkční cyklus je dlouhý i desítky let. Produkční cyklus u rostlin je možno urychlit šlechtěním a optimalizací podmínek pěstování, ale ani přes moderní technologie nedochází k výrazným změnám, a i tyto zásahy mají své hranice a často i vliv na kvalitu výsledného výrobku.
- **Otázka intenzifikace výroby** – zemědělská činnost má velký vliv na životní prostředí a na charakter naší krajiny. Pokud by došlo k vysoké intenzifikaci právě zemědělské výroby, mohlo by to mít negativní vliv právě na životní prostředí. V průmyslové výrobě má často modernizace technologií pozitivní vliv na ekonomiku (přírůstek zisku, zvýšení efektivnosti), u zemědělské výroby je možný i opačný průběh.

- **Neustálý charakter zemědělské produkce, nízká flexibilita vůči nárokům trhu** – v krátkém časovém období je pro zemědělský podnik těžké reagovat na potřeby změny trhu (poptávky), protože je nemožné (neefektivní) přerušit zemědělskou produkci, která má dlouhý produkční cyklus. Je často nutné přečkat období, kdy se zemědělský podnik dostane do ztráty nežli případná likvidace provozu, ta by se mohla stát velmi nákladnou a neefektivní.
- **Časový nesoulad mezi vývojem výrobního a pracovního procesu, změny v potřebě pracovních sil** – především pro rostlinnou výrobu je typický časový nesoulad mezi vývojem výrobního a pracovního procesu. Biologické procesy pro rostlinnou výrobu jsou výrazně delší než samotný pracovní proces, který je zodpovědný za správné podmínky pro průběh biologického procesu. Tím vznikají pracovní výkyvy, kdy v jedno období je potřeba zajistit dostatek pracovní síly (najímání brigádníků) a v druhém období je naopak nadbytek pracovní síly (často bývá využívána pro přidruženou výrobu).
- **Sezónnost zemědělské výroby, a tím způsobená nerovnoměrnost peněžních toků.**
- **Vázanost na přírodní podmínky** – klimatické podmínky jsou limitujícím faktorem, které jsou přímo závislé především na zeměpisné poloze, nadmořské výšce a kvalitě půdy, a to především pro rostlinnou výrobu. Živočišná výroba je závislá na kvalitě půdy až za předpokladu, že si zemědělský podnik pěstuje vlastní rostlinná krmiva.
- **Genetické, nákazové a klimatické problémy a omezené možnosti prevence těchto rizik** – pod klimatické problémy řadíme ty způsobené nepřízní počasí (např.: sucho, nadměrné srážky, mrazy ve vegetačním období) a živelné pohromy (např.: vichřice, povodně, požáry). Jedinou prevencí je možnost pojištění, které je ale velmi vysokým nákladem (výdajem) pro podnik – v praxi se často nevyužívá. Zvířata i rostliny jsou ohroženy různými nemocemi a genetickými abnormalitami. V dnešní době je velmi složitá prevence proti těmto rizikům, a to z důvodu zvyšující se globalizaci, která umožňuje vývoz a dovoz zvířat i výrobků (např.: krmiv) po celém světě.
- **Sdružený charakter výroby** – je dalším specifickým rysem zemědělského podnikání. U výrobního procesu jak při rostlinné, tak i při živočišné výrobě vzniká mnoho vedlejších výrobků. Konkrétně u rostlinné výroby – obilí je typickým

příkladem, kde vedlejším výrobkem je sláma. U živočišné výroby – chov ovcí je za vedlejší výrobek považována například vlna. Tyto vedlejší produkty jsou často vynuceným vedlejším výrobkem s nízkou ekonomickou prospěšností. Samozřejmě záleží na poptávce na trhu, je možné že se situace na trhu změní a výrobek vedlejší se stane výrobkem hlavním. Avšak sdružená výroba často komplikuje oceňování jednotlivých výrobků na úrovni vlastních výrobních nákladů (výdajů).

- **Meziprodukt a jeho vzájemné vazby** – v zemědělské výrobě často nastává situace, kdy se přesouvají výrobky mezi rostlinnou a živočišnou výrobou. Typickým příkladem jsou krmiva a organická hnojiva.
- **Nesouvislost a katastrální rozšířenost** – pokud zemědělský podnik vlastní velké množství pozemků, o velké rozloze, často tomu tak nebývá v rámci jedné obce. S tím nastává problém v rámci vnitropodnikové dopravy pracovních sil, strojů a materiálu. Díky velké vzdálenosti je ztížena i ochrana takového majetku.
- **Sezónní náročnost na specializované strojní vybavení** – díky moderní mechanizaci v zemědělství se často ušetří náklady (výdaje) na pracovní sílu, zvýší se efektivnost výroby a urychlí se výrobní proces. Avšak právě specializovanost, těchto strojů, je často problémem, proč jsou stroje využívány pouze sezónně a jsou velmi vysoké pořizovací náklady (výdaje) pro tento majetek. Jejich využití je tedy málo intenzivní.
- **Nízká trvanlivost výrobků a jejich vysoké náklady na přepravu či skladování** – velká část zemědělských výrobků má vysoce omezenou svoji trvanlivost. Proto je velmi důležité zajistit plynulý a nekolísající odbyt. Některé zemědělské produkty se dají skladovat po delší čas, ale při splnění určitých podmínek. Například krmiva – dostatečný přísun vzduchu, stabilita teploty, častá kontrola, hygienické podmínky atd. Tyto podmínky jsou často splněny ve velkokapacitních skladech – ty jsou ovšem vysoce náročné na zařízení. Za předpokladu vybudování takovýchto skladů, je ale zemědělský podnik odolnější vůči změnám trhu a má větší možnost reagovat na změnu ceny na trhu, protože není závislý na rychlém prodeji produktů, ale může je skladovat právě ve skladech.
- **Dlouhodobě složitá rozeznatelnost způsobu budoucího užití a jakosti produkce v průběhu výrobního procesu a stanovení okamžiku zralosti produkce** – toto jsou specifické situace, které nastávají v živočišné a rostlinné

výrobě. Příkladem může být narozené jehně. Ve chvíli narození jehněte neznáme a velmi těžko odhadujeme, jaká bude např.: jakost jeho masa za půl roku. A jestli bude efektivnější, si za předpokladu narození jehnice, ponechat zvíře, prodat zvíře na spásání nebo ho prodat na maso – při tom vzniká problém účetního zachycení celé této situace a jeho ocenění.

Výše zmíněná specifika jsou poté často viditelná v účetnictví daného zemědělského podniku. A záleží na kvalitě kvalifikovaného odhadu, jestli bude účetnictví věrně zobrazovat realitu či nikoliv (Dvořáková, 2017). Pokud tedy chceme ekonomiku chovu ovcí sledovat objektivně, musíme se zaměřit na uzavřené stádo.

3.4.1 Chovný materiál

Jak uvádí Malá (2011) v průměru 60 % z celkových nákladů (výdajů) na produkci u chovu ovcí je představováno náklady na krmění pro ovce. Tyto náklady (výdaje) na výživu mají největší vliv na pohodu ovcí, jejich zdraví a v konečném důsledku i na celkovou užitkovost. Proto pokud chce podnik udržet či zvýšit produkční vlastnosti ovcí je za potřebí věnovat se dostatečně managementu jejich výživy.

Pro správné ohodnocení ekonomiky chovu ovcí je zapotřebí vyčíslení následného chovného materiálu:

- pitná voda: (vlastní studna) ovce vypije v průměru 20 l vody za den, stočné v průměru 35 Kč/m³ (2020);
- seno: (vyprodukováno vnitropodnikově) přes zimní měsíce ovce přijme v průměru 4 kg sena za den, tržní cena sena (2020) 2,5 Kč/ kg;
- sláma: (vyprodukována vnitropodnikově) přistýlání slámou 1 kg za den, tržní cena slámy (2020) 2 Kč/kg;
- jadrná krmiva: (vyprodukována vnitropodnikově) v zimních měsících často ovce březí a následně v laktaci, proto ovce přijme až 0,5 kg jadrných krmiv za den; tržní cena cukrové řepy (2020) 0,6 Kč/kg;
- minerální lizy: dvakrát za rok (na každé ustájení) dvě kostky, celkem tedy 4 kostky za rok v celkové ceně v průměru 400 Kč.

3.4.2 Produkční proces

Přeměna vstupů (například: lidská práce, materiální, nemateriální i finanční zdroje, půda atd.) na výstupy, které je možno ohodnotit. Jinak také transformace zdrojů na výrobky či služby, tím je definovaný produkční proces.

V chovu ovcí je mnoho ovlivnitelných i neovlivnitelných vstupů, které se transformují na užitkové vlastnosti, které jsou u chovu ovcí hodnoceny. Nejdůležitější užitkovou vlastností u masné produkce ovcí je výkrmnost a jatečná hodnota. Při kontrole užitkovosti při mléčném chovu ovcí je důležité sledovat dojivost a obsah jednotlivých složek mléka (% tuku, bílkoviny a laktózy) (Bucek, 2019).

Hospodářství Novákových se zaměřuje na masnou produkci, pro potřeby diplomové práce nebude s kontrolou užitkovosti pro mléčný chov počítáno.

Rychlé obahnění stáda je podstatou ekonomické úspěšnosti v chovu ovcí. Březost u ovcí je obvykle 22 týdnů, je tedy důležité rozvrhnout obahnění stáda, aby následná starost o bahnicí se stádo, byla možná co nejkratší, společně se zvýšenou péčí o novorozená jehňata a bahnice. Produkce ovčího (jehněčího) masa je samozřejmě podmíněna plodností (Horák, 2004).

Popis produkčního procesu v hospodářství Novákových je započat na jaře, většinou přelom dubna a května, kdy jsou již narozená jehňata z předchozího vrhu odstavená a na letním ustájení už jsou příznivé teploty, pro celodenní pastvu ovcí. To zahrnuje nejenom dostatečnou venkovní teplotu, ale také již dostatečně vzrostlý travní porost. Před přesunutím ovcí ze zimního ustájení jim je ostříhána vlna, zastříhnuty paznehty, zkontrolován zdravotní stav a provedeno očkování ovcí. Po těchto činnostech jsou ovce převezeny na letní pastvu do horských oblastí v Broumovsku. Později v letních měsících je za ovcemi na letní pastvu dovezen i beran, který by měl zajistit obahnění stáda ovcí. Ovce společně s beranem jsou na zimní ustájení převáženy opět na přelomu října a listopadu. Záleží na přípuštění berana k ovcím, ale většinou je přípuštěn tak, aby narození jehňat bylo na přelomu roku. To zajistí nabídku jehňat ke spásání na jarní měsíce a nabídku jehněčího masa na jarní měsíce, kdy je poptávka po jehněčím mase nejvyšší.

3.4.3 Odbytové ceny

Postupný rozvoj v oblasti produkce na malých hospodářstvích probíhá skrze vlastní výrobu produktů (např.: maso, mléko, jogurty, sýry atd.). Díky tomu zůstává

přiměřený zisk u zemědělců a není přesunut ke zpracovatelům či obchodníkům. Je to způsobeno zvýšeným zájmem zákazníků o regionální a tradiční produkty z farem, kde zákazník často skloubí jak kvalitu a čerstvost produktu, tak je podpořen farmář (Kouřil, 2020).

Především poptávka a kvalita masa určuje ceny zemědělských výrobců. Je obvyklé, že v období svátků (především Velikonoce a Vánoce) se zvyšuje poptávka po jehněčím (skopovém) masa (Bucek, 2019; Procházková, 2020).

Tabulka 6 Ceny jatečních jehňat a ovcí ve třídě a (Kč/kg ž. hm.)

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Jehňata jat.	38	43	46	47	48	45	46	47	45	45
Ovce jat.	15	16	17	17	18	18	17	18	17	15

Zdroj: Bucek, 2019

V tabulce 6 je vidět, že cena za kilogram živé hmotnosti jehněte vzrostla od roku 2010 z ceny 38 Kč/kg živ. hm. na 45 Kč/kg živ. hm. – to je nárůst během devíti let o 18,42 %. Nejvyšší cena za kilogram živé hmotnosti je zaznamenán v roce 2014, kdy činil 48 Kč/kg živ. hm. U jatečních ovcí je stejná cena zaznamenána jak v roce 2010 tak i v roce 2019, tedy 15 Kč/kg živé hmotnosti. Nejvyšší ceny jatečné ovce dosahovali v letech 2014, 2015 a 2017, kdy se cena pohybovala v 18 Kč/kg živ. hm (Bucek, 2020).

Tabulka 7 Produkce ovčího mléka a sýrů ve vybraných letech

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019
Stav doj. ovcí ve stádech (ks)	1 570	1 597	1 517	1 410	1 326
Produkce mléka (tis. l)	435	435	400	370	350
Produkce sýrů (t)	110	110	100	98	88
Cena sýrů (Kč/kg)	290	300	280	300	300

Zdroj: Bucek, 2019

Jak je zobrazeno v tabulce 7 od roku 2015-2019 došlo ke snížení počtu dojných ovcí v České republice o 15,54 %, tedy o 244 ks. Tím je zapříčiněno i klesání produkce mléka a sýrů. Cena sýrů se pohybuje okolo 300 Kč/kg.

Z tabulky 8 na následující stránce vyplývá, že cena za surovou jehnětinu či ovčinu se v posledních letech nemění a zůstává na výši 45 Kč/kg. Oproti tomu činění ovčích kůží od roku 2015 vzrostlo z 13 Kč/dm² na 15 Kč/dm².

Tabulka 8 Ceny ovčích kůží a náklady (výdaje) na vyčinění ovčích kůží

Ukazatel	1990	2015	2016	2017	2018
Jehnětina, ovčina (surová, Kč/kg)	60	45	45	45	45
Činění ov. kůží (Kč/dm ²)	3	13	13	15	15

Zdroj: Bucek, 2019

3.5 Finanční zdraví podniku

Na základě finančních ukazatelů je možno posoudit tzv. finanční zdraví podniku. Záleží, zda se firma rozhodne sledovat pouze určité informace a tím dosáhne zjištění pouze určité části (oblasti) finančního zdraví, nebo zda firma bude sledovat finanční zdraví podniku komplexně. S tím dále souvisí, jak budou výsledky finančního zdraví vyhodnocovány.

Ať již při komplexním nebo oblastním zkoumání finančního zdraví, důležité je sledování těchto finančních ukazatelů v čase a jejich porovnávání – je možno z výsledků vyhodnocovat trendy a tendence rostoucí či naopak klesající.

Jak uvádí Mrkvička (2013) cílem podniků je dosahovat co nejlepšího výsledku hospodaření, kterého podnik docílí především maximalizací rozdílu mezi podnikovými výnosy (příjmy) a náklady (výdaji). Důležitým předpokladem pro finančně zdravý podnik je jeho dlouhodobá likvidita. Ta je ovlivněna především poměrem mezi vlastními a cizími zdroji v komplexním finančním uspořádání podniku. Pokud je podnik tvořen především vlastními zdroji a cizí zdroje jsou v menším poměru, potom je podnik méně zatížen fixními platbami (např.: splátkami) cizích zdrojů a tím je méně ohrožený při výkyvech výsledků hospodaření především směrem dolů. V takovém případě je podnik vhodnější pro případné věřitele, investory.

Dalším neméně důležitým předpokladem je rentabilita podniku, tedy že podnik je schopen zhodnotit svůj kapitál pomocí své činnosti, tedy že výnosy (příjmy) podniku převyšují jeho náklady (výdaje) a podnik tvoří zisk. Mrkvička (2013, s. 11) uvádí, že: „Čím větší je výnosnost (rentabilita) kapitálu vloženého do podnikání, tím pevnější je finanční zdraví podniku.“

Opakem finančně zdravého podniku je finanční tíseň podniku.

U podniků, které jsou vyhodnoceny jako finančně zdravé, je větší pravděpodobnost, že jim budou poskytnuty externí zdroje pro jejich podnikání, a to jak například bankovní úvěry, tak i například určité dotační tituly. Pro potřeby této diplomové práce,

je pracováno s metodikou finančního zdraví od Státního zemědělského intervenčního fondu, která je využívána právě pro potřeby např.: projektového opatření Programu rozvoje venkova 2014+ a na dotační programy Národních dotací (např.: podpora zpracování zemědělských produktů) (Finanční zdraví, 2015).

3.5.1 Metodika Finančního zdraví podle SZIF

Touto metodikou je možno hodnotit subjekty, které definuje metodika Finančního zdraví (2015, s.1):

- „jsou účetními jednotkami, na něž se vztahuje prováděcí vyhláška č. 500/2002 Sb. k zákonu č. 563/1991 Sb., o účetnictví,
- vedou daňovou evidenci dle § 7b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů,
- při stanovení základu daně z příjmů ze samostatné činnosti (§ 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů) neuplatňují výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu a řídí se § 7 odstavce (7) zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.“

Za předpokladu, že subjekt nespadá ani pod jeden výše zmíněný bod, není možno na subjekt kalkulace finančního zdraví aplikovat. Výjimka je vztažena pouze např.: na veřejné školy, ústavy, příspěvkové organizace a na obce (Finanční zdraví, 2015).

Hodnoticím obdobím pro posouzení finančního zdraví podniku jsou poslední tři po sobě navazující uzavřená účetní období, která bezprostředně předcházela roku, v kterém se žádost podává. Tzn.: pokud má podnik podané daňové přiznání za rok 2021, potom bude finanční zdraví hodnoceno z let 2019, 2020 a 2021.

V metodice Finančního zdraví (2015) jsou uvedeny tři hlavní body, které musí být splněny:

- 1) za období, s kterými bude kalkulováno musí být odevzdáno daňové přiznání;
- 2) tyto daňová přiznání, musí být odevzdána minimálně k okamžiku odeslání dokumentů pro posouzení finančního zdraví;
- 3) za předpokladu, že subjekt byl založen, potom je možno finanční zdraví posuzovat pouze za 2 po sobě jdoucí uzavřená účetní období.

Za předpokladu, že některé uzavřené účetní období bylo ovlivněno zásahem vyšší moci či jinak mimořádnou okolností, tedy výsledek hospodaření v tom roce byl negativně ovlivněn, nebude po prokázání tohoto faktu příslušný rok zohledněn ve výpočtu finančního zdraví. Tato skutečnost je však omezena pouze na 1 uzavřené

účetní období a musí být doložena příslušnými dokumenty, jako přílohou k žádosti o posouzení finančního zdraví (Finanční zdraví, 2015).

Finanční zdraví podniku nelze vyhodnotit u subjektů, které nemají alespoň 2 uzavřené účetní období a za předpokladu, že průměrná výše příjmů (výnosů, tržeb) podniku je nulová.

Vyhodnocení finančního zdraví je skrze deset poměrových ukazatelů finanční analýzy, a to z oblasti rentability, likvidity, zadluženosti a aktivity. Na základě získaných výsledků, jsou pro jednotlivé ukazatele přiděleny body. Nejprve se přidělené body ukazatelům sečtou v rámci uzavřených účetních období a potom se sečtou napříč účetními obdobími. „Výsledné hodnocení finančního zdraví představuje aritmetický průměr součtu bodů za předkládaná účetní období (Finanční zdraví, 2015, s. 2).“ Maximální počet dosažených bodů je 30. Pokud budeme chtít docílit toho, aby byl subjekt ohodnocen jako finančně zdravý a pro potřeby dotačních titulů uznán jako způsobilý, je zapotřebí dosáhnout více než 9 bodů – tedy je zapotřebí aby dosáhl kategorie A, B nebo C, tak jak zobrazuje tabulka č. 9 níže:

Tabulka 9 Rozlišení kategorií finančního zdraví dle dosaženého počtu bodů

Kategorie:	Body:	Vyhodnocení:
A	(22; 30>	Splnění podmínky finančního zdraví
B	(14; 22>	
C	(9; 14>	
D	(6; 9>	Nesplnění podmínky finančního zdraví
E	<0; 6>	

Zdroj: Finanční zdraví, 2015

3.5.2 Ukazatele finančního zdraví pro daňovou evidenci

1) Rentabilita celkového majetku (%) MAX

Výpočet rentability = $100 * (\text{Příjmy} - \text{Výdaje} - \text{Odpisy}) / (\text{Majetek celkem})$

2) Rentabilita vlastních zdrojů (%) MAX

Výpočet VZ = $100 * (\text{Příjmy} - \text{Výdaje} - \text{Odpisy}) / (\text{Čistý majetek})$

3) Celková zadluženost (%) MIN

Výpočet zadluženosti = $100 * (\text{Dluhy celkem} / \text{Majetek celkem})$

4) Krytí dlouhodobého majetku vlastními zdroji (násobek) MAX

Výpočet = $\text{Čistý majetek} / (\text{Hmotný a Dlouhodobý nehmotný majetek})$

5) Podíl výdajů na 1 Kč příjmů (násobek) MIN

Výpočet = Výdaje celkem / Příjmy celkem

6) Doba obratu zásob (dny) MIN

Výpočet = (Zásoby / Příjmy celkem) * 360

7) Obrátkovost majetku (násobek) MAX

Výpočet = Příjmy celkem / Majetek celkem

8) „Pohotová likvidita“ (násobek) MAX

Výpočet = (Pohledávky + Peněžní prostředky v hotovosti a na bankovních účtech + Cenné papíry a peněžní vklady) / (Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček)

9) Doba splatnosti závazků (roky) MIN

Výpočet = Dluhy celkem / (Příjmy – Výdaje)

10) Investiční aktivita (%) MAX

Výpočet = $\{[(\text{Hmotný majetek} + \text{Ostatní majetek na konci zdaňovacího období}) - (\text{Hmotný majetek} + \text{Ostatní majetek na začátku zdaňovacího období}) + \text{Uplatněné odpisy celkem}] / (\text{Hmotný majetek} + \text{Ostatní majetek na začátku zdaňovacího období})\} * 100$

V tabulce 10 na následující stránce jsou mezní hodnoty pro bodové hodnocení jednotlivých ukazatelů.

U daňové evidence hospodářství Novákových byly očištěny příjmy evidované o poskytování služeb v informačních technologiích. Protože při studiu a samotném výpočtu finančního zdraví podle metodiky SZIF, nebylo uvedeno jiné pod pravidlo příjmů, byl vznesen dotaz na SZIF prostřednictvím emailu – a to, jestli nějaké pod pravidlo příjmů existuje („Jestli je stanoveno procento z celkových příjmů, které musí spadat pod příjmy například ze zemědělství?“). Na tento dotaz bylo odpovězeno: „*Finanční zdraví je prokazováno za žadatele (tzn. za IČ), který žádost o dotaci podává. Prokazují se příjmy, výdaje, majetek, závazky atd. ze samostatné činnosti jako z celku (bez ohledu na typ činnosti).*“ Email od SZIF je uveden v Příloze 5. Výpočet finančního zdraví je také uveden v Přílohách diplomové práce, protože se jedná pouze o vyplnění dat do připraveného souboru Excel od SZIF. Pro správnější ekonomické vyhodnocení byly vyplněny data jak podle metodiky SZIF (neочиštěné příjmy, společně s poskytnutými službami v IT) – varianta 1, tak i se zohledněním příjmů plynoucích pouze ze zemědělství („очиštěné příjmy“) – varianta 2. Zhodnocení

finančního zdraví pro hospodářství Novákových je uvedeno ve výsledcích a diskusích diplomové práce.

Tabulka 10 Mezní hodnoty a bodové hodnocení finančních ukazatelů

Ukazatel	Mezní hodnoty			
	Bodové hodnocení			
1) Rentabilita celkového majetku	$(-\infty; 0>$	$(0; 1,5)$	$<1,5; 3>$	$(3; \infty)$
	0	1	2	3
2) Rentabilita vlastních zdrojů	$(-\infty; 0>$	$(0; 1,7)$	$<1,7; 4>$	$(4; \infty)$
	0	1	2	3
3) Celková zadluženost	$(-\infty; 30)$	$<30; 50>$	$(50; 100)$	$<100; \infty)$
	3	2	1	0
4) Krytí dl. majetku vlastními zdroji	$(-\infty; 0>$	$(0; 0,51)$	$<0,51; 1>$	$(1; \infty)$
	0	1	2	3
5) Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	$(-\infty; 0,95)$	$<0,95; 0,99>$	$(0,99; 1>$	$(1; \infty)$
	3	2	1	0
6) Doba obratu zásob		$(-\infty; 40)$	$<40; 70>$	$(70; \infty)$
		3	2	1
7) Obrátkovost majetku		$(-\infty; 0,3)$	$<0,3; 1>$	$(1; \infty)$
		1	2	3
8) Pohotová likvidita		$(-\infty; 0,7)$	$<0,7; 1,5>$	$(1,5; \infty)$
		1	2	3
9) Doba splatnosti závazků	$(-\infty; 0)$	$<0; 5)$	$<5; 7>$	$(7; \infty)$
	0	3	2	1
10) Investiční aktivita	$(-\infty; 0>$	$(0; 2,51)$	$<2,51; 5>$	$(5; \infty)$
	0	1	2	3

Zdroj: Finanční zdraví, 2015

4 Praktická část

4.1 Charakteristika rodinného hospodářství

Rodinné hospodářství Novákových v Královéhradeckém kraji je provozováno již přes 50 let. Hospodářství zahrnovalo chov krav, prasat a široké škály drůbeže, posledních deset let se hospodářství soustředí pouze na chov ovcí. Práce je zacílena na chov ovcí, kde se největšího rozvoje dostalo v roce 2004, při vstupu České republiky do Evropské unie. Chov ovcí je přes období jaro-léto-podzim (obvykle květen–listopad) přesunut do chráněné krajinné oblasti do hor, kde jsou pro chov ovcí mnohem lepší klimatické podmínky a díky tomuto chovu se tato oblast rekultivuje.

Rodinné hospodářství je vedeno skrze jednoho člena rodiny jako daňová evidence, který je zároveň plátcem DPH. V analyzovaných letech je to fyzická osoba, která mimo podnikání s chovem ovcí pracuje v IT oboru. O tyto příjmy bylo nutné analyzovaná data „očistit“, protože zkreslovala podnikání v chovu ovcí.

4.1.1 Přírodní zdroje (půda) a zázemí hospodářství

Zimní ustájení ovcí probíhá na půdě o rozloze 33 100 m² v polabské nížinné oblasti. Krajina zimního ustájení je typická pro nížinnou oblast – rovinatá s častými potoky a říčkami. Stodola pro ovce má rozlohu 217 m² – z toho 200 m² tvoří čistě stáj. Tato plocha je rozdělena do 4 malých kotců, 2 středních kotců a 1 velkého kotce. Malé kotce slouží, buď pro odstavená jehňata nebo pro březí ovce. Střední kotce jsou určeny pro ovce s jehňaty a velký kotec pro zbylé stádo. Středem stáje je vedena ulička, která usnadňuje práci hospodářů. Zbytek stodoly je tvořeno zázemím pro personál, dílnou a skladem. Na půdě stodoly je potom seník, kde je uskladněno seno a sláma. K tomuto ustájení náleží ještě sklad spotřebního materiálu o velikosti 51 m² a garáž pro zemědělskou techniku o velikosti 124 m². Pole v obci, které je vlastněno Novákovými má velikost 20 100 m² a louky jsou rozprostřeny na ploše o velikosti 8 004 m².

Horská oblast, kde ovce tráví jaro-léto-podzim, je rozložena na 52 900 m². Tento díl půdního bloku se nachází v oblasti chráněné krajinné oblasti Broumovsko. Krajina je vrchovinného typu – Polická vrchovina, tedy kopcovitá s ojedinělým výskytem skalních útvarů. Tato katastrální oblast č. 621633 – Skalka u České Metuje je zařazena podle nařízení vlády č. 43/2018 Sb. do kategorie H4 (od této kategorie je poté

odvozena sazba na hektar na příslušnou dotaci). Ustájení pro ovce je tvořeno přístřeškem s rozlohou 50 m². Ten je doplněn přístřeškem pro zemědělskou techniku o rozloze 30 m² a garáží o rozloze 50 m².

Stádo ovcí čítá v průměru okolo 30 ks ovcí starších jednoho roku, napříč lety tyto data mírně kolísají, jak je možno vidět v tabulce 11. Ovce jsou kříženky Romanovské ovce a Suffolk.

Tabulka 11 Počet ovcí v hospodářství v letech 2016-2021 (v ks)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ovce (ks)	31	31	28	30	31	29
Beran (ks)	0	1	1	1	0	1
Celkem	31	32	29	31	31	30

Zdroj: poskytnutá data od hospodářství Novákových

4.1.2 Lidská práce a časová náročnost

Hospodářství Novákových je obhospodařováno velmi širokou rodinou – chov ovcí je napříč celým rokem zajišťován minimálně šesti různými lidmi, kdy ne vždy je zapotřebí, aby všichni pracovali najednou. Ale v rámci roku nastává například před převozem ovcí ze zimního stanoviště do letního, čas stříhu ovcí a jejich očkování, kdy je zapotřebí všech, k hladkému průběhu akce.

V zimních měsících, kdy jsou ovce ustájeny je zapotřebí minimálně jednou denně (nejlépe dvakrát za den) obstarat ovce. To se skládá z doplnění čisté pitné vody, podáním sena a šrotu a dopodestláním slámou. Časová náročnost vyčíslená v zimě je v průměru 2 hodiny na den.

Při bahnění ovcí, které nejčastěji probíhá na přelomu roku, je zapotřebí častější kontrola ovcí, a to z důvodu případné pomoci při porodu ovcí. Tato situace nastává velmi výjimečně a spíše u prvoroďček nebo naopak u starších ovcí. V průměru to bývá 20 hodin za rok.

Při stříhání a očkování ovcí je potom zapotřebí minimálně šesti dospělých, kdy jeden až dva nahánějí a přivádějí ovce ke stříhu. Další dva většinou ovcí přidržují a stříhač stříhá ovci (vlnu a následně paznehty). Poslední člověk kontroluje zdravotní stav ovce a očkuje. Tato akce trvá v průměru 6 hodin. Tento časový snímek je velmi závislý na schopnostech stříhače. Po stříhu a očkování jsou ovce připraveny na odvoz na letní pastvu – to vyžaduje naložení ovcí do vleků, který Novákoví vlastní (max 10 ks ovcí do vleků) a následný převoz – časová náročnost bývá v průměru 3 hodiny na jeden vlek (celkem pro převoz ovcí je zapotřebí většinou třech jízd). Časová náročnost

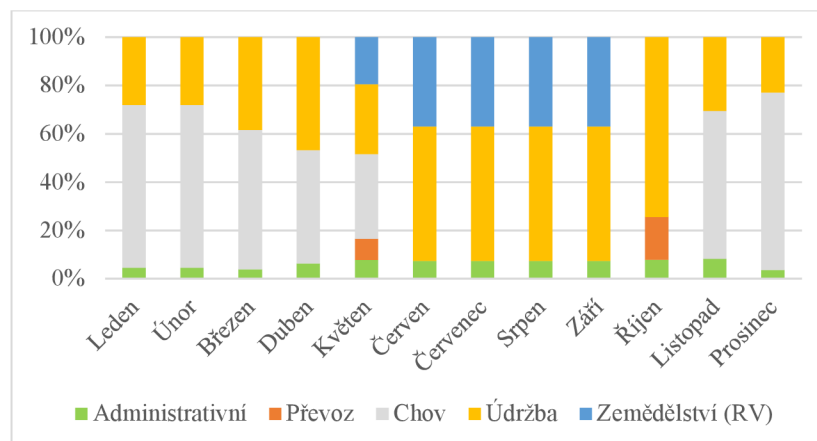
zahrnuje také čas potřebný pro nakládku a vykládku ovcí do vleku. Stejně časově náročný je i převoz z letní pastvy do zimního ustájení.

Na letní pastvě je k dispozici ovcím přístřešek, kde mají dostupnou vodu, minerální liz, seno a přístřešek je podestlán, tedy je za potřeby občasné vyházení hnoje – kontrola tohoto přístřešku je dvakrát za týden a zabere v průměru 2 hodiny času.

Práce při chovu ovcí není jen kolem samotných zvířat, ale je i administrativní. Nejvíce času je zabráno vyplněním a odesláním Jednotné žádosti, které nastává jednou za rok na jaře – v souhrnu zabere v průměru 4 hodiny času. Poté jsou administrativní činnosti v hospodářství Novákových v průměru 4 hodiny za měsíc (evidence zvířat, objednávání a zajišťování chovného materiálu, prodej jehňat (maso, živí jedinci) atd. Další důležitou činností v chovu ovcí je údržba oplocení, údržba křovin a stromů v oplocení. Tyto činnosti probíhají především přes vegetační období, ale například údržba (kontrola) ohradníku musí být zajištěna na zimním ustájení i přes zimní měsíce – samotná kontrola nebývá tak časově náročná v průměru 8 hodin po celou dobu zimního ustájení. Přes vegetační období probíhá především podsekávání a kontrola ohradníku – průměrně 30 hodin práce měsíčně. Mimo vegetační období poté probíhá údržba křovin a stromů – průměrně 100 hodin za rok.

Práce na lukách a polích, na místě zimního ustájení, je odhadována na 80 hodin za rok pro louky a pro pole 20 hodin za rok. Z toho ve vyčíslení časové náročnosti pro louky je zahrnuto (sekání, obracení, posbírání a uložení) a v časové náročnosti pro pole je zahrnuto (orání, setí, sklizení, balíkování a odvezení). Tabulka 12 na následující stránce shrnuje celkovou časovou náročnost v jednotlivých měsících. Naproti tomu graf 3 níže zobrazuje poměr jednotlivých prací v rámci jednoho roku.

Graf 3 Poměr práce v jednotlivých měsících v rámci roku

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Tabulka 12 Souhrn časové náročnosti práce (v hodinách)

Měsíc	Administrativní	Převoz	Chov	Údržba	Zemědělství	Celkem
Leden	4		60	25		89
Únor	4		60	25		89
Březen	4		60	40		104
Duben	4		30	30		64
Květen	8	9	36	30	20	103
Červen	4			30	20	54
Červenec	4			30	20	54
Srpen	4			30	20	54
Září	4			30	20	54
Říjen	4	9		38		51
Listopad	4		30	15		49
Prosinec	4		80	25		109
Celkem	52	18	356	348	100	874

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

4.1.3 Kapitál

Kapitál je hodnotou, která následně přináší další hodnoty do podnikání. Při startu hospodářství Novákových bylo zapotřebí velké množství kapitálu (konkrétně nemovitostí a strojů, které v začátcích nebyly ani vyčíslovány a nikdy reálně nevstoupily do podnikání, ale jsou k chovu ovcí nezbytné). V současné době hospodářství využívá k chovu ovcí dvě nemovitosti, které nevstoupily a nevstupují do daňové evidence hospodářství.

Důležitými stroji, jsou dva traktory s příslušenstvím (valníky, sekačka, shrnovače a obrabeče sena, sběrací vůz atd.) při zimním ustájení. Tyto stroje zajišťují přes letní měsíce obstarávání luk a polí a přípravu chovného materiálu (především sena) na zimní měsíce pro chov ovcí. V horských oblastech je potom nutný svahový traktor, který je od r. 2017 na finanční leasing pořízen. Co se strojů týká, je to hmotný majetek, který se opotřebovává, tzn. na začátku podnikání vstoupili do podnikání stroje, které v průběhu byly vyměněny za novější. Opotřebování hmotného majetku vloženého v rámci daňové evidence do podnikání, v rámci analyzovaných let, lze nejlépe vidět na odpisech. Odpisy pro analyzované roky jsou shrnuty v tabulce 13 na následující stránce.

Tabulka 13 Odpisy v letech 2016-2020 (v Kč)

Druh HM:	2016	2017	2018	2019	2020
Auto Č	139 800	223 680	167 760	111 840	27 960
Auto S	0	0	0	0	231 648
Vlek	10 098	16 157	12 117	8 078	4 039
Traktor AGT	0	167 752	268 403	201 302	134 201
Podkop	0	0	0	0	15 257
Celkem	149 898	407 589	448 280	321 220	413 105

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Další nutností kvůli převozu a kontrole ovcí na letní pastvě, je osobní automobil s tažným zařízením, aby za něj bylo možné připojit vlek. Osobní automobil je vždy na pět let financován na finanční leasing. Vlek, ve kterém se převážejí ovce je ve vlastnictví hospodářství Novákových od roku 2016.

Pro hospodářství Novákových je často nutné vložení osobních prostředků do podnikání. V analyzovaných letech je to vždy z důvodu nákupu techniky (pozemků), které usnadňují práci v chovu ovcí. Přehled vložených vlastních finančních prostředků do podnikání je zobrazen v následující tabulce 14:

Tabulka 14 Vlastní vložený kapitál do podnikání 2016-2020 (v Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Vložený kapitál	212 792	2 000	0	34 689	300 000

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

4.2 Ekonomické vstupy a výstupy v letech 2016-2020

Následující kapitoly analyzují příjmy a výdaje hospodářství Novákových a porovnávají je v časovém rozmezí let 2016-2020. Kapitoly jsou rozděleny na analýzu příjmů, komparaci přijatých dotací v letech 2016-2020, analýzu skutečných výdajů, kalkulované výdaje vlastní výroby a alternativní výdaje a obecný vzorec pro kalkulaci výdajů v zemědělství.

4.2.1 Analýza příjmů

Tabulka 15 na následující stránce shrnuje příjmy v hospodářství Novákových v analyzovaných letech 2016-2020. Příjmy jsou očištěné od příjmů, které se týkají poskytování softwaru (IT sektor) a týkají se pouze příjmů vztahujícím se k chovu ovcí.

Tabulka 15 Přehled příjmů ve vybraných letech (v Kč)

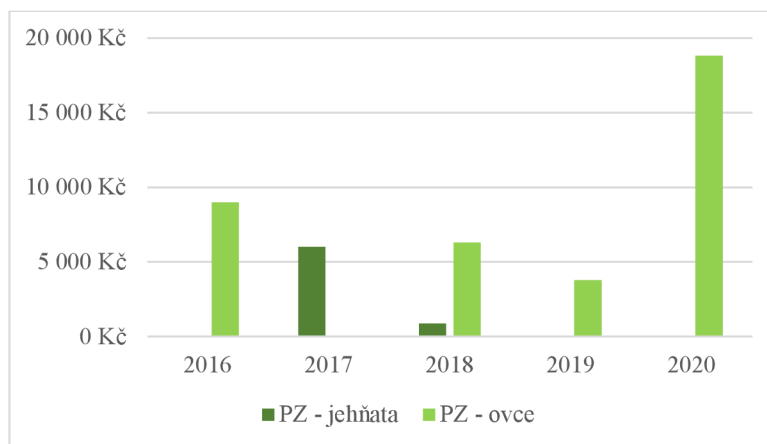
Druh příjmu	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
D – AEKO	13 419	13 075	0	12 134	12 224	50 852
D – zem. postupy	9 796	9 719	9 341	9 293	9 327	47 476
D – chov bahnic	13 213	14 804	11 740	14 918	15 654	70 329
D – oblast H4	15 376	14 982	14 980	22 246	22 411	89 995
D – PVP	1 579	1 455	1 259	1 134	1 062	6 489
D – SAPS	17 713	17 024	16 771	16 801	18 986	87 295
Prodej auta	23 140	23 140	23 140	23 140	23 140	115 700
Pachtovné	0	0	0	0	667	667
Přijaté úroky	287	32	6	8	12	345
Prodej zboží – jehňata	0	6 000	900	0	0	6 900
Prodej zboží – ovce	9 000	0	6 300	3 800	18 800	37 900
Celkem	103 523	100 231	84 437	103 474	122 283	513 948

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Z tabulky 15 je na první pohled viditelné, že většina příjmů v chovu ovcí vychází z jednotlivých dotačních titulů. Nejvyšším příjmem je poté prodej automobilu, tento zdroj je ale opět využit k nákupu jiného automobilu, jako tzv. akontace. V roce 2020 je vidět, že se začalo fakturovat pachtovné.

Samotný prodej zboží – prodej jehňat či ovcí, tvoří velmi malý podíl na příjmech zemědělského hospodářství. Dochází k velkému výkyvu mezi jednotlivými roky, to lze ještě lépe porovnat na sloupcovém grafu 4 níže. Kdy trend prodeje jehňat je klesající od roku 2017 a trend prodeje ovcí je od roku 2016 také klesající, ale v roce 2020 dochází k velkému nárůstu prodeje.

Graf 4 Příjmy z prodeje zboží – ovce vs jehňata

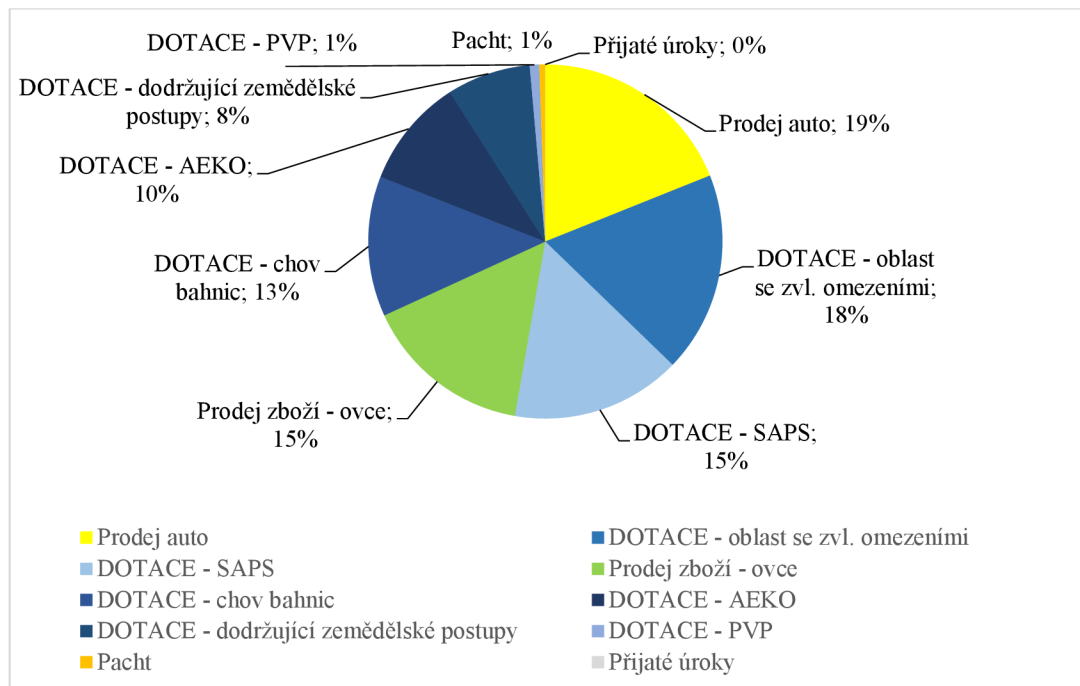

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Na koláčovém grafu 4 je zobrazen rok 2020 s celkovými příjmy, které se vztahují k chovu ovcí v hospodářství Novákových.

Nejvyšším příjmem roku 2020 je příjem z prodeje automobilu, který je tvořen 19 % z celkových příjmů. Dotace jsou tvořeny 65 % celkových příjmů v roce 2020.

Graf 5 Celkové příjmy v roce 2020

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

4.2.2 Komparace přijatých dotací v letech 2016-2020

Letní pastva ovcí je v horských oblastech, kde je hlavní funkcí udržování trvalého travního porostu (krajiny) v co nejpřirozenějším stavu, proto hospodářství Novákových pobírá různé dotační tituly – skrze přímé platby: SAPS (na plochu); dotace, v případě dodržování zemědělských postupů; dotace na podporu chovu bahnic; a přechodné vnitrostátní podpory (PVP). Pod Program rozvoje venkova patří dotační tituly: dotace pro oblasti se zvláštními omezeními a agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO). Většina dotačních titulů přichází zpětně, to znamená, že příjmy z dotací například v roce 2016, jsou dotace, které se vážou k roku předchozímu, tedy k roku 2015. Jedinou výjimkou je dotační titul SAPS (na plochu), kde je platba této dotace rozdělena na zálohu ve výši 70 % a doplatek ve výši 30% dotace. Oba tyto příjmy jsou ještě v roce, kterého se dotace obsahově týká (dotace SAPS 2016 je

příjmem roku 2016). Přehled příjmů z těchto dotací v letech 2016-2020 je shrnut v tabulce 16 níže. V roce 2018 je vidět chybějící příjem z dotací agroenvironmentálně-klimatických opatření (AEKO) za rok 2017, a to z důvodu konce závazku v tomto dotačním titulu v roce 2016 (poslední příjem v roce 2017). Nový závazek poté začíná až od roku 2018 na další dva roky (příjmy v 2019 a 2020).

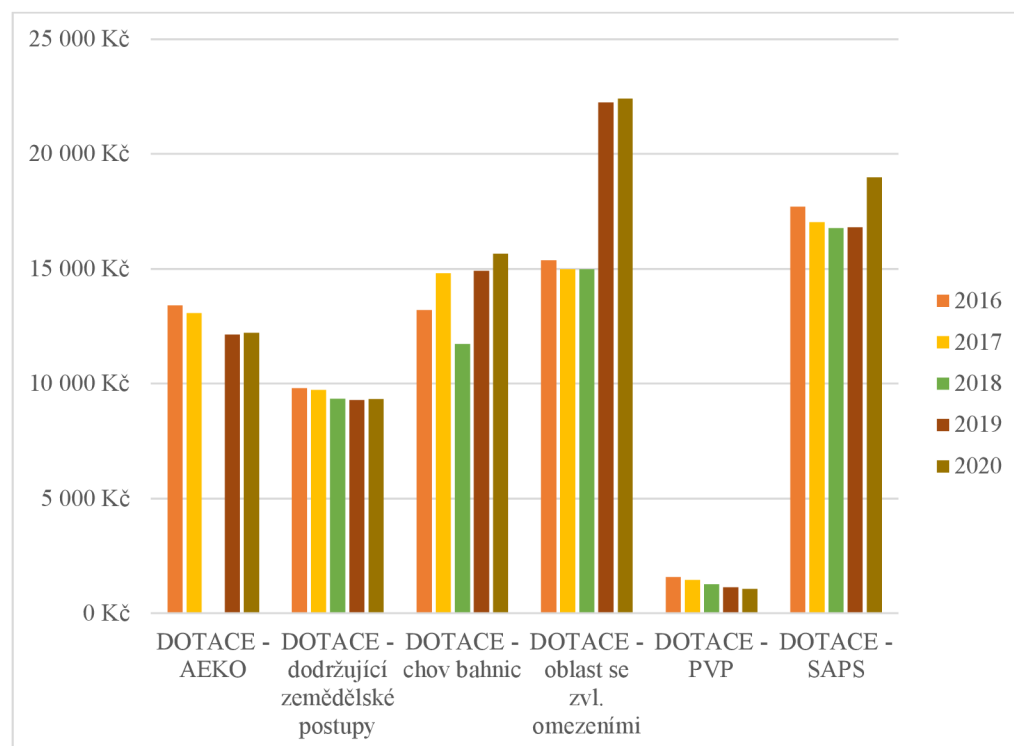
Tabulka 16 Výše dotací v letech 2016-2020 (v Kč)

Druh	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
(PRV) AEKO	13 419	13 075		12 134	12 224	50 852
Dodržující zem. postupy	9 796	9 719	9 341	9 293	9 327	47 476
Chov bahnic	13 213	14 804	11 740	14 918	15 654	70 329
(PRV) Oblast se zvl. omezeními	15 376	14 982	14 980	22 246	22 411	89 995
PVP	1 579	1 455	1 259	1 134	1 062	6 489
SAPS	17 713	17 024	16 771	16 801	18 986	87 295
Celkový součet	71 096	71 059	54 091	76 526	79 664	352 436

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Porovnání příjmů z dotací je vyobrazeno na sloupcovém grafu 6 níže. Je zde zobrazen příjem dotací v jednotlivých letech 2016-2020. Meziroční porovnání ovlivňuje nejen směnný kurz, ale i stanovená sazba dotace pro příslušný rok.

Graf 6 Porovnání příjmů z dotací v letech 2016-2020

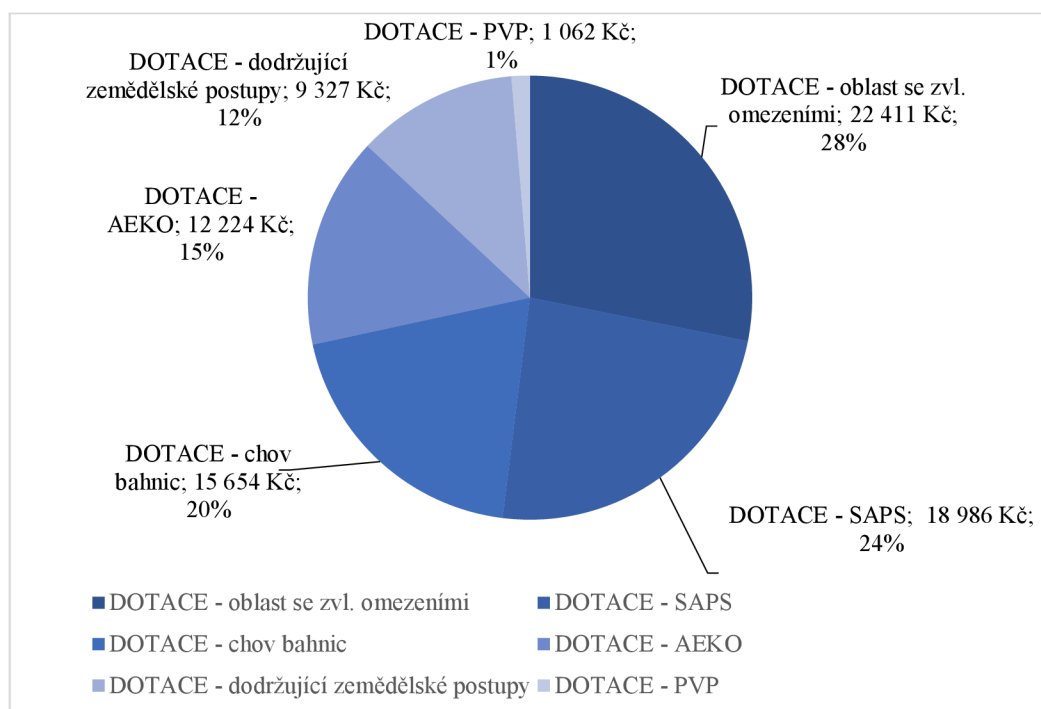

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Na grafu 5 (předchozí stránka) je možno vidět, že nejnižší dotace pochází z Přechodných vnitrostátních podpor (PVP), které plynou ze státního rozpočtu České republiky a jejich funkce je narovnání vybraných položek (pro hospodářství Novákových se jedná o platbu na zemědělskou půdu a platbu na chov ovcí a koz), kde dochází k znevýhodnění v České republice oproti státům v Evropské unii. Trend této dotace je klesající, z tohoto závěru je možno usuzovat, že se Česká republika postupně rovná se státy v Evropské unii, alespoň ve smyslu plateb na zemědělskou půdu a na platbu na chov ovcí a koz.

Největší meziroční rozdíl ve výši dotace je zřejmý v dotačním titulu, který je stanoven v Programu rozvoje venkova, pro oblasti se zvláštními omezeními, v tomto případě horské oblasti typu H4. Rozdíl vznikl díky změně definice v průběhu tohoto dotačního programu.

Graf 7 Přijaté dotace v roce 2020

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Na výše vyobrazeném koláčovém grafu 7, který vyobrazuje příjem z dotací v roce 2020 jsou zahrnuty dotace na plochu (SAPS) za rok 2020 a příjem z ostatních dotací vycházejících z roku 2019. Z přímých plateb plyne 57 % příjmů a z Programu rozvoje venkova to je 43 % příjmů.

4.2.3 Analýza skutečných výdajů

Očištěné výdaje od výdajů souvisejících s poskytováním softwaru je možno rozdělit do několika různých skupin, jak je zmíněno Poláčkovou (2010). Je možno je rozdělit druhově: na prvotní a druhotné výdaje; na kalkulační členění výdajů: přímé výdaje, nepřímé výdaje a nekalkulovatelné výdaje; na členění výdajů podle závislosti na objemu prováděných výkonů: variabilní a fixní výdaje; na členění výdajů pro manažerské rozhodování: oportunitní (alternativní) výdaje, mezní (hraniční) výdaje, relevantní výdaje (příjmy) a irelevantní výdaje (příjmy) (Poláčková, 2010).

V daňové evidenci Novákových jsou výdaje prvotně rozděleny do jednotlivých skupiny, ze kterých bude následně možné rozdělení do obecného vzorce pro kalkulaci výdajů v zemědělství, který je stanoven metodikou podle Poláčkové (2010).

První základní skupinou je skupina nakoupeného materiálu. Tato skupina je tvořena výdaji na očkování ovcí, chovným materiálem a výdaji na ušní známky.

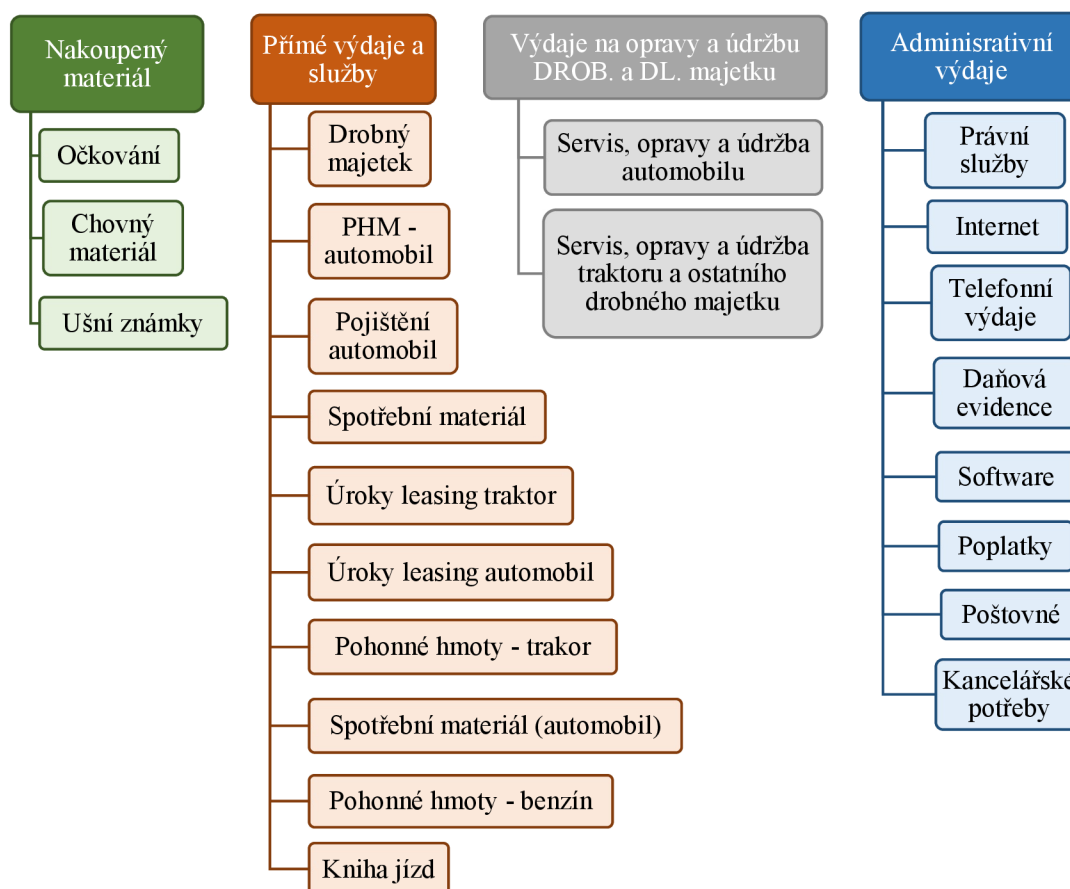
Další základní skupinou je skupina přímých výdajů a služeb, kam spadají výdaje na drobný majetek, pohonné hmoty – automobil, pojištění automobilu, spotřební materiál, výdaje na leasing svahového traktoru AGT (pouze úroky; jistina poté vstupuje ve formě odpisů), výdaje na leasing automobilu (pouze úroky; jistina poté vstupuje ve formě odpisů), pohonné hmoty traktor, spotřební materiál (související s provozem automobilu), výdaje na benzín a výdaje na knihu jízd.

Další základní skupinou oddělenou z daňové evidence Novákových je skupina výdajů na opravy a údržbu drobného a dlouhodobého majetku. Tato skupina je tvořena výdaji na servis, opravy, údržbu a výměnu pneumatik, převážně pro automobil, ale také tam jsou zahrnuty služby pro svahový traktor a ostatní drobný majetek.

Poslední základní skupinou, je skupina administrativních výdajů. V této skupině jsou obsaženy výdaje na právní služby, internet, telefonní výdaje, výdaje na zpracování daňové evidence, drobný software, poplatky, poštovné a výdaje na kancelářské potřeby.

Pro lepší představu je vytvořeno schéma rozdělení výdajů v hospodářství Novákových – na následující stránce v obrázku 1, kde jsou vyobrazeny čtyři základní skupiny, kde každá základní skupina má několik podskupin výdajů. Nejvíce podskupin je v základních skupinách Přímé výdaje a služby a v administrativních výdajích, protože tyto výdaje a služby jsou nakupovány a není možné je vytvořit vlastními silami v hospodářství.

Obrázek 1 Schéma rozdělení skutečných výdajů v DE Novákových

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Jednotlivé základní skupiny a podskupiny jsou také vyčísleny za vybrané roky 2016-2020 v tabulce 18 na následující straně. Z této tabulky je zřejmé, že výše výdajů meziročně velmi kolísá.

Shrnutí základních skupin ve vybraných letech 2016-2020 a jejich trend je možno porovnat v tabulce 17 níže:

Tabulka 17 Trend základních skupin za období 2016-2020 (v Kč)

Základní skupina	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem	Trend
Nakoupený materiál	-2 611	0	-1 000	-814	-2 849	-7 274	
Přímé výdaje a služby	-137 564	-322 523	-196 917	-298 383	-317 928	-1 273 315	
Výdaje na opravy	-88 545	-71 965	-61 006	-59 518	-55 081	-336 116	
Administrativní výdaje	-26 216	-35 537	-40 395	-38 028	-40 959	-181 134	
Celkem	-254 936	-430 025	-299 318	-396 743	-416 817	-1 797 840	

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Tabulka 18 Skutečné výdaje za období 2016-2020 v hospodářství Novákových (v Kč)

Základní skupina	Podskupina	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Nakoupený materiál	Očkování	-380	0	-381	-380	-2 722	-3 863
	Chovný materiál	-2 231	0	0	-181	0	-2 412
	Ušní známky	0	0	-619	-253	-127	-999
Přímé výdaje a služby	Drobný majetek	-4 545	-154 525	-21 888	-76 916	-139 092	-396 965
	PHM – auto	-57 961	-69 549	-69 416	-85 156	-44 423	-326 505
	Pojištění auto	-33 332	-33 108	-32 782	-30 325	-44 093	-173 640
	Spotřební mat.	-5 971	-16 788	-27 757	-52 403	-31 454	-134 373
	Úroky traktor	0	-14 859	-25 623	-20 025	-14 258	-74 765
	Úroky automobil	-18 330	-23 182	-11 867	-1 336	-10 444	-65 161
	PHM – traktor	0	-2 339	-1 786	-12 970	-30 326	-47 421
	Spotřební mat. (auto)	-11 356	-5 213	-2 408	-16 681	-1 238	-36 896
	PHM – benzín	-4 849	-2 229	-2 645	-1 827	-1 856	-13 406
	Kniha jízd	-1 221	-731	-744	-744	-744	-4 184
Opravy a údržba drob. a dl. majetku	Servis, opravy a údržba auto	-76 678	-59 750	-60 759	-58 566	-42 849	-298 601
	Opravy dl. a drob. majetku	-11 867	-12 216	-248	-952	-12 232	-37 515
Administrativa výdaje	Právní služby	0	-11 240	-22 402	-12 500	-16 600	-62 743
	Internet	-7 499	-6 763	-6 637	-7 393	-6 792	-35 085
	Telefonní výdaje	-7 995	-9 066	-6 872	-4 999	-4 832	-33 764
	Daňová evidence	-2 251	-3 000	-3 000	-4 000	-10 200	-22 451
	Software	-3 323	-4 138	0	-5 941	-1 328	-14 730
	Poplatky	-5 008	-29	-1 484	-3 195	-740	-10 456
	Poštovné	-140	-1 300	0	0	-235	-1 675
	Kancelářské potřeby	0	0	0	0	-231	-231
Celkem		-254 936	-430 025	-299 318	-396 743	-416 817	-1 797 840

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Díky rozdělení skutečných výdajů z daňové evidence hospodářství Novákových za vybrané roky 2016-2020 je zjištěno, že mnoho výdajů, které jsou reálně vynaloženy na chov ovcí, nejsou evidovány v daňové evidenci. Tyto neevidované výdaje je potřeba dokalkulovat a co nejpřesněji je ocenit. Následně bude doplněn obecný kalkulační vzorec vlastních nákladů (výdajů). Jedná se především o vstupy vlastní výroby, ostatní přímé výdaje a služby (alternativní výdaje) a pracovní výdaje (alternativní výdaje). Tyto výdaje jsou vyčísleny v následující kapitole Kalkulované výdaje vlastní výroby a alternativní výdaje.

4.2.4 Kalkulované výdaje vlastní výroby a alternativní výdaje

Jako výdaje vlastní výroby jsou kalkulovány čtyři hlavní položky pro chov ovcí, a to pitná voda, seno, sláma a jadrná krmiva. Tyto položky jsou blíže specifikované v kapitole chovného materiálu, jejich shrnutí společně s místní tržní cenou pro příslušné roky, nalezneme v tabulce 19 níže. U pitné vody (pouze stočné, vlastní studna) je vidět trend meziročně rostoucí u ostatních položek je trend kolísavý, protože vždy záleží např. na počasí daného roku, které je neovlivnitelné člověkem.

Tabulka 19 Výdaje vlastní výroby – spotřeba a průměrné tržní ceny

Položka	Spotřeba	TC (2016)	TC (2017)	TC (2018)	TC (2019)	TC (2020)
Pitná voda (Kč/m ³)	20 l/ den/ ovci	33	33,2	34,2	34,7	35
Seno (Kč/kg)	4 kg/ den/ ovci	1,5	1,4	1,9	2	2,5
Sláma (Kč/kg)	1 kg/ den + 2*360 kg	2	1,7	1,8	1,8	2
Jadrná krmiva (Kč/kg)	0,5 kg/ den/ ovci	3,9	3,4	3,6	4,3	3,8

Zdroj: Malá, 2011; poskytnutá data z DE Novákových

K vyčíslení výdajů vlastní výroby byl použit příslušný počet ovcí v daném roce z tabulky 11, spotřeba a místní tržní cena vybraných let vychází z tabulky 19 výše.

Tabulka 20 Vyčíslení vstupů vlastní výroby za vybrané roky 2016-2020 (v Kč)

Položka	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Pitná voda	7 366	7 649	7 141	7 745	7 812	37 713
Seno	50 220	48 384	59 508	66 960	83 700	308 772
Sláma	2 120	1 802	1 908	1 908	2 120	9 858
Jadrná krmiva	21 762	19 584	18 792	23 994	21 204	105 336
Celkem	81 468	77 419	87 349	100 607	114 836	461 679

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Z vyčíslení vlastní výroby v tabulce 20 (výše) je možno pozorovat, že nejvyššími ročními výdaji jsou výdaje vlastní výroby na seno, tedy hlavní složku krmiva pro ovce přes zimní ustájení. Ty jsou tvořeny v roce 2020 67 % (2020 – 83 700 Kč) z celkových výdajů na vlastní výrobu. Druhou nejvyšší položkou jsou jadrná krmiva (krmná pšenice), která jsou tvořena 24 % (2020 – 21 204 Kč) z celkových výdajů na vlastní výrobu. Pitná voda (stočné) je tvořena 8 % (2020 – 7 812 Kč) z celkových výdajů na vlastní výrobu a sláma je tvořena nejmenším podílem z celkových výdajů na vlastní výrobu, tedy 2 % (2020 – 2 120 Kč).

Jako alternativní výdaje, jinak také oportunitní výdaje nebo výdaje ušlé příležitosti, je možno vyčíslit pracovní výdaje. Pro správnou kalkulaci těchto výdajů je důležité správné stanovení časové náročnosti jednotlivých činností při chovu ovcí. Ty jsou v hodinách vyčísleny v tabulce 12. Dalším krokem je správné ocenění jednotlivých činností v chovu ovcí, které je podmíněno správným zařazením do skupiny, kam vybraná činnost v chovu ovcí spadá. Shmutí hodinové mzdy pro vybrané roky 2016-2020 a rozdělení podle jednotlivých činností je v tabulce 21 níže.

Tabulka 21 Hodinová sazba pro vybrané činnosti v chovu ovcí (Kč/hod)

Typ práce	2016	2017	2018	2019	2020
Administrativní pracovník (sk. 2)	64,80	72,90	80,80	88,10	96,30
Údržbář (sk. 2)	64,80	72,90	80,80	88,10	96,30
Údržbář – převoz (sk. 2)	64,80	72,90	80,80	88,10	96,30
Chovatel (sk. 4)	79,00	88,80	98,50	107,40	117,40
Zemědělec (sk. 4)	79,00	88,80	98,50	107,40	117,40

Zdroj: ČSÚ, 2022

Vyčíslení výdajů ušlé příležitosti pro jednotlivý typ práce, v jednotlivých letech je vypočteno v tabulce 22 níže.

Tabulka 22 Vyčíslení alternativních pracovních výdajů 2016-2020 (v Kč)

Typ práce	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Administrativní pracovník	3 370	3 791	4 202	4 581	5 008	20 951
Údržbář	22 550	25 369	28 118	30 659	33 512	140 209
Údržbář – převoz	1 166	1 312	1 454	1 586	1 733	7 252
Chovatel	28 124	31 613	35 066	38 234	41 794	174 832
Zemědělec	7 900	8 880	9 850	10 740	11 740	49 110
Celkem	63 110	70 965	78 690	85 800	93 788	392 354

Zdroj: ČSÚ, 2022; poskytnutá data z DE Novákových

Z tabulky 22 vyplývá, že nejvyšším alternativním výdajem je výdaj na práci chovatele, má nejvyšší fond hodin za rok a je ohodnocen hodinově více než administrativní pracovník a údržbář. Chovatel je tvořen 45 % z celkových alternativních pracovních výdajů. Druhým nejvyšším alternativním výdajem je práce údržbáře – je tvořen 38 %. Má druhý nejvyšší fond hodin za rok, ale je ohodnocen nižší hodinovou sazbou než chovatel a zemědělec. 13 % alternativních pracovních výdajů je tvořeno prací zemědělce a pouhých 5 % je tvořeno prací administrativního pracovníka.

K alternativním pracovním výdajům je potřeba kalkulovat také výdaje na sociální a zdravotní pojištění. Výše sazby pro zaměstnavatele je v letech 2016-2020 pro sociální pojištění 25 % a pro zdravotní pojištění 9 %. Kalkulace výdajů na sociální a zdravotní pojištění z celkových alternativních pracovních výdajů je zobrazeno v tabulce 23 níže.

Tabulka 23 Vyčíslení alternativních výdajů na SP a ZP 2016-2020 (v Kč)

Položka	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Sociální pojištění	15 778	17 741	19 673	21 450	23 447	98 088
Zdravotní pojištění	5 680	6 387	7 082	7 722	8 441	35 312
Celkem	21 458	24 128	26 755	29 172	31 888	133 400

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Dalšími důležitými alternativními výdaji, které jsou kalkulovány, jsou ostatní přímé alternativní výdaje na energie (elektrická energie), nájemné, výdaje na daň z nemovitostí a výdaje na teplo (palivové dřevo). Tyto výdaje nejsou evidovány v daňové evidenci hospodářství Novákových za vybrané roky 2016-2020. Ceny ve vybraných letech 2016-2020 za výše vybrané neevidované položky jsou shrnuty v tabulce 24 níže.

Tabulka 24 Spotřeba a ceny alternativních přímých výdajů

Položka	Ø spotřeba	TC (2016)	TC (2017)	TC (2018)	TC (2019)	TC (2020)
Elektrina – zima (Kč/kWh)	75 kWh/ den	4,6	4,8	4,9	5,1	5,8
Elektrina – léto (Kč/kWh)	30 kWh/den	4,6	4,8	4,9	5,1	5,8
Nájemné	10 000 Kč/rok	-	-	-	-	-
Daň z nemovitostí	2 430 Kč/rok	-	-	-	-	-
Teplo – dřevo (Kč/m ³)	3,5 m ³ /rok	800	770	680	460	490

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Pro jednotlivé vybrané roky je vyčíslení alternativních přímých výdajů v tabulce 25 na následující stránce. Z tabulky vyplývá, že nejvyššími alternativními ostatními přímými výdaji jsou výdaje na elektřinu (v zimním i letním ustájení) – jsou představovány více než 85 % z celkových alternativních ostatních přímých výdajů. Nájemné je také velmi důležité, představuje ročně okolo 10 % z kalkulovaných celkových alternativních ostatních přímých výdajů. Okolo 5 % z celkových alternativních ostatních přímých výdajů poté připadá na daň z nemovitosti a teplo.

Tabulka 25 Vyčíslení alternativních přímých výdajů za roky 2016-2020 (v Kč)

Položka	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Elektrina – zima (Kč/kWh)	62 100	64 800	66 150	68 850	78 300	340 200
Elektrina – léto (Kč/kWh)	24 840	25 920	26 460	27 540	31 320	136 080
Nájemné	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	50 000
Daň z nemovitostí	2 430	2 430	2 430	2 430	2 430	12 150
Teplo – dřevo (Kč/m ³)	2 800	2 730	2 380	1 680	1 750	11 340
Celkem	102 170	105 880	107 420	110 500	123 800	549 770

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

4.2.5 Obecný vzorec pro kalkulaci výdajů v zemědělství

Jak je uvedeno Poláčkovou (2010), obecný vzorec pro kalkulaci výdajů v zemědělství obsahuje následující položky: nakoupený materiál, vstupy vlastní výroby, ostatní přímé výdaje a služby, alternativní ostatní přímé výdaje a služby, pracovní výdaje celkem, odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, odpisy zvířat, výdaje pomocných činností, výrobní režie, správní režie a výdaje celkem. Položka výdaje celkem je součtem předchozích položek. Kalkulace obecného vzorce výdajů v zemědělství pro hospodářství Novákových za vybrané roky 2016–2017 je vyčísleno v tabulce 26 níže.

Tabulka 26 Obecný kalkulační vzorec pro kalkulaci výdajů v hospodářství (v Kč)

Položka	2016	2017	2018	2019	2020
Nakoupený materiál	2 611	0	1 000	814	2 849
Vstupy vlastní výroby	81 468	77 419	87 349	100 607	114 836
Ostatní přímé výdaje a služby	137 564	322 523	196 917	298 383	317 928
Alter. ostatní přímé výdaje	102 170	105 880	107 420	110 500	123 800
Pracovní výdaje celkem	84 568	95 093	105 445	114 972	125 676
Odpisy DNHM a DHM	-	-	-	-	-
Odpisy zvířat	-	-	-	-	-
Výdaje pomocných činností	88 545	71 965	61 006	59 518	55 081
Výrobní režie	149 898	407 589	448 280	321 220	413 105
Správní režie	26 216	35 537	40 395	38 028	40 959
Výdaje celkem	673 040	1 016 006	1 047 812	1 044 042	1 194 234

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Pod položkou nakoupeného materiálu jsou skutečné výdaje hospodářství Novákových na minerální lizy, očkování a ušní známky pro ovce (viz tabulka 17). Vstupy vlastní výroby jsou kalkulovány pro čtyři hlavní položky chovného materiálu: voda, seno, sláma a jadrná krmiva – krmná pšenice (viz tabulka 20). Další položka kalkulace ostatní přímé výdaje a služby, tam jsou sečteny skutečné výdaje z daňové evidence hospodářství Novákových na pohonné hmoty, povinné ručení, úrok z leasingu automobilu i traktoru, spotřební materiál, drobný majetek a výdaje na elektronickou knihu jízd. Pod následující položkou nazvanou alternativní ostatní přímé výdaje a služby jsou obsaženy výdaje hospodářství Novákových, která nejsou evidována v daňové evidenci, ale jsou nezbytné pro chov ovcí. Spadá sem především elektrická energie, nájemné, daň z nemovitostí a výdaje na teplo (viz tabulka 25). V pracovních výdajích celkem jsou zahrnuty alternativní (ušlé příležitosti) výdaje na práci, která je v chovu ovcí pro hospodářství Novákových zapotřebí. Tedy vyčíslení práce (viz tabulka 22) společně s výdaji na sociální a zdravotní pojištění (viz tabulka 23). Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku v daňové evidenci Novákových nejsou evidovány, protože odpisy nejsou přiřazeny jednotlivým úkonům, ale k chovu jako celku. Odpisy zvířat nejsou také evidovány. Do výdajů pomocných činností byly z daňové evidence přiřazeny opravy drobného majetku, opravy automobilu, údržba auta a údržba drobného majetku. Ve výrobní režii jsou potom uvedeny odpisy dlouhodobého hmotného majetku. Do správní režie byly přiřazeny skutečné výdaje, jako například: právní služby, výdaje na evidenci daňové evidence, kancelářské potřeby, poštovné, telefonní výdaje, výdaje na internet a ostatní poplatky.

5 Výsledky a diskuse

V následující kapitole je zhodnocena ekonomika chovu ovcí v hospodářství Novákových za vybrané roky 2016-2020.

5.1 Zhodnocení ekonomiky chovu ovcí hospodářství Novákových

Výsledek hospodaření pro vedenou daňovou evidenci v hospodářství Novákových zjistíme rozdílem příjmů a výdajů. Nejprve bude proveden rozdíl mezi evidovanými příjmy a evidovanými (skutečnými) výdaji – varianta A. V následující kapitole bude zjištěn výsledek hospodaření rozdílem skutečných příjmů se skutečnými výdaji, které budou navýšeny o vstupy vlastní výroby, alternativní ostatní přímé výdaje a služby a pracovní výdaje celkem – varianta B.

5.1.1 VH – evidované příjmy a výdaje v daňové evidenci – varianta A

Výsledné částky příjmů, jsou získány z tabulky 15 a částka skutečných výdajů je získána z tabulky 17, pro přehled níže v tabulce 27, společně s vypočítaným výsledkem hospodaření pro jednotlivé roky 2016-2020.

Tabulka 27 Výsledek hospodaření – varianta A – evidované příjmy a výdaje (v Kč)

Položka	2016	2017	2018	2019	2020
Příjmy	103 523	100 231	84 437	103 474	122 283
Výdaje	-254 936	-430 025	-299 318	-396 743	-416 817
Výsledek hospodaření	-151 413	-329 794	-214 881	-293 269	-294 534
Rentabilita příjmů	-146 %	-329 %	-254 %	-283 %	-241 %

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Z tabulky 27 je možno vidět, že od roku 2016-2018 je trend příjmu dotací klesající (v roce 2018 je snížený příjem způsoben chybějícím příjmem z dotačního titulu AEKO) a od roku 2018-2020 je viditelné meziroční navýšování příjmů z dotací. U výdajů je možno pozorovat převažující zvyšování výdajů. To je od roku 2017 způsobeno především leasingem na svahový traktor AGT. V součtu je převažující trend zvyšování celkové ztráty v chovu ovcí hospodářství Novákových v rámci skutečných příjmů a skutečných výdajů v daňové evidenci.

Rentabilita příjmů je vyjádřena v posledním řádku tabulky 27. Potvrzuje, že podnik je v oblasti chovu ovcí velmi nerentabilní, a to především, v již výše zmíněném, roce 2017, kde dosahuje rentability ve výši -329 %.

5.1.2 VH – evidované příjmy a výdaje evidované a kalkulované – varianta B

Evidované příjmy, jsou získány z tabulky 15 a výdaje jsou získány z tabulky 26 z obecného kalkulačního vzorce pro kalkulaci výdajů v hospodářství Novákových. Výsledek hospodaření je vypočten v následující tabulce 28.

Tabulka 28 VH – varianta B – ev. příjmy a výdaje evidované i kalkulované (v Kč)

Položka	2016	2017	2018	2019	2020
Příjmy	103 523	100 231	84 437	103 474	122 283
Výdaje	-673 040	-1 016 006	-1 047 812	-1 044 042	-1 194 234
Výsledek hospodaření	-569 517	-915 775	-963 375	-940 568	-1 017 951
Rentabilita příjmů	-550 %	-914 %	-1 141 %	-909 %	-832 %

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Příjmy v tabulce 28 jsou stejné, tedy skutečné evidované příjmy za jednotlivé roky. U skutečných výdajů došlo k navýšení o kalkulované výdaje vlastní výroby a alternativní výdaje, díky tomu došlo k prohloubení ztráty, kde se za rok 2020 dostáváme k překročení jednoho milionu. Z tabulky 28 je zřejmé, že chov ovcí v hospodářství Novákových je vysoce ztrátový.

To potvrzuje i rentabilita příjmů, kde je podílem výsledku hospodaření a příjmů a vynásobením procentem, dosaženo velmi vysokých záporných procent. Konkrétně v roce 2018 se dostáváme na negativní rentabilitu více než tisíc procent.

Výsledkem zhodnocení ekonomiky chovu ovcí v hospodářství Novákových je zjištění, že chov ovcí, není ziskový v případě očištění skutečných příjmů a výdajů od příjmů a výdajů nevztahujícím se k chovu ovcí. A v návaznosti na to není hospodářství Novákových ziskové ani v případě dokalkulování výdajů vlastní výroby a alternativních výdajů spojených s chovem ovcí. V hospodářství Novákových je potřeba najít efektivnější spotřebu výdajů, která je možno ovlivnit co nejrychleji. Proto je možno v rámci zlepšení budoucí rentability hospodářství Novákových, uvažovat o vyjmutí výdajů na automobil – díky detailní analýze evidovaných (skutečných) výdajů bylo zjištěno, že velký podíl výdajů jde právě na automobil. Podrobnější kalkulace na zefektivnění chovu ovcí (optimalizaci skutečných výdajů) je uvedena v příloze, jako „Návrh na zefektivnění chovu ovcí“ – příloha 1 a 2.

5.2 Vyhodnocení kalkulace Finančního zdraví

U kalkulace finančního zdraví bylo zjištěno, že nezáleží na typu činnosti podnikání. To znamená, že příjmy nemusí být pouze ze zemědělství (není určeno ani podílem). V následujících kapitolách je porovnáno finanční zdraví hospodářství Novákových bez ohledu na typ příjmů – varianta 1 a potom se zohledněním typu činnosti – tedy „očistěných“ příjmů pouze ze zemědělství (chov ovcí, IT služby vyjmuty) – varianta 2 a následné bodové porovnání.

5.2.1 Finanční zdraví bez ohledu na typ činnosti (včetně IT) – varianta 1

V příloze diplomové práce 6-10 jsou viditelné tabulky s vyplněnými položkami pro výpočet finančního zdraví pro všechny příjmy v daňové evidenci (včetně IT služeb). Jsou vyplněny z Přiznání k dani z příjmů fyzických osob pro roky 2016-2020: Hmotný majetek, Peněžní prostředky v hotovosti, Peněžní prostředky na bankovních účtech, Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a půjček, Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček, Příjmy podle § 7 zákona, výdaje související s příjmy podle § 7 zákona, Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101–102) a Odpisy. Na základě vyplnění všech potřebných položek jsou vypočteny jednotlivé ukazatele. Přehled výsledků společně s vývojem trendů jednotlivých ukazatelů zobrazuje tabulka 31.

Tabulka 29 Výsledky jednotlivých ukazatelů finančního zdraví 2016-2020

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	Trend
Rentabilita celkového majetku (%)	77,16	35,43	64,77	119,73	57,91	
Rentabilita vlastních zdrojů (%)	103,50	92,59	147,58	208,10	221,38	
Celková zadluženost (%)	25,45	61,74	56,11	42,47	73,84	
Krytí dl. majetku vl. zdroji	1,41	0,56	0,80	1,63	0,41	
Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	0,205	0,317	0,210	0,258	0,236	
Doba obratu zásob (dny)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Obrátkovost majetku (násobek)	1,14	0,92	1,36	2,20	1,08	
„Pohotová likvidita“ (násobek)	1,86	0,51	0,80	1,53	0,49	
Doba splatnosti závazků (roky)	0,28	0,99	0,52	0,26	0,90	
Investiční aktivita (%)	212,86	139,89	0,00	0,00	471,56	

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Ukazatel rentabilita celkového majetku vyjadřuje procento výnosnosti z celkového majetku, z tabulky 31 je vidět trend velmi kolísavý oběma směry. Rentabilita vlastních

zdrojů je procentní vyjádření, kolik zisku náleží na vlastní zdroje. Zde je vidět, že ve zvoleném období 2016-2020 rentabilita vlastních zdrojů stoupá. Celková zadluženost charakterizuje procento, kolik celkového majetku je hrazeno z cizích zdrojů. Tady je vidět kolísavý trend, to je způsobeno v roce 2017 pořízením leasingu na svahový traktor AGT a měnící se finanční leasingy na automobil. Ukazatel krytí dlouhodobého majetku vlastními zdroji je také v čase kolísavý. Je to poměrový ukazatel, který definuje kolik dlouhodobého majetku je financováno vlastními zdroji. Ukazatel podílu výdajů na 1 Kč příjmů definuje, kolik výdajů připadá na jednu korunu příjmů. Z tabulky 31 je vidět, že pokud ponecháme ve výpočtu IT služby připadá na 1 Kč tržeb méně než 0,5 Kč výdajů. Ukazatel dobu obratu zásob stanovuje, kolik dní je potřeba ke spotřebě/prodeji zásoby. Pro hospodářství Novákových, není tento ukazatel definovaný, protože nepoužívají v daňové evidenci zásoby. Ukazatel obrátkovosti majetku nám udává počet obrátek majetku za dané období. Pro hospodářství Novákových je hodnota až na rok 2017 vždy nad hodnotu 1. Pohotovostní likvidita je poměrovým ukazatelem oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Za vybraná období 2016-2020 je vidět kolísavý trend. Doba splatnosti závazků je časové vyjádření, za jak dlouhou dobu je hospodářství schopno splatit své závazky z tržeb. Uvádí se v letech. Posledním ukazatelem je investiční aktivita, která v procentech udává meziroční změnu (investici) v dlouhodobém majetku hospodářství.

Tabulka 30 Výsledky bodového hodnocení jednotlivých ukazatelů 2016-2020

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020
Rentabilita celkového majetku	3	3	3	3	3
Rentabilita vlastních zdrojů	3	3	3	3	3
Celková zadluženost	3	1	1	2	1
Krytí dl. majetku vl. zdroji	3	2	2	3	1
Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	3	3	3	3	3
Doba obratu zásob	1	1	1	1	1
Obrátkovost majetku	3	2	3	3	3
„Pohotovostní likvidita“	3	1	2	3	1
Doba splatnosti závazků	3	3	3	3	3
Investiční aktivita	3	3	0	0	3
Počet bodů celkem	28	22	21	24	22

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Bodové ohodnocení vychází z tabulky 31, kde jsou výsledky jednotlivých finančních ukazatelů a tabulky 10, kde jsou mezní hodnoty bodového hodnocení finančního zdraví.

Pro všechny vybrané roky 2016-2020 jsou ve variantě 1 splněny podmínky finančního zdraví hospodářství Novákových. V letech 2016, 2019 a 2020 je dosaženo nejvyšší hodnocené kategorie, tedy kategorie A. V letech 2017 a 2018 hospodářství Novákových dosáhlo kategorie B.

5.2.2 Finanční zdraví s ohledem na typ činnosti (bez IT) – varianta 2

V této kapitole jsou shrnuty výsledky z kalkulace finančního zdraví hospodářství Novákových, ale jsou vyjmuty příjmy, které nesouvisí s chovem ovcí. Tedy nejsou zahrnuty příjmy z IT sektoru služeb (příloha diplomové práce 11-15). Shrnutí výsledků jednotlivých ukazatelů finančního zdraví za vybrané roky 2016-2020 jsou v tabulce 33 níže.

Při porovnání tabulky 31 s tabulkou 33 je vidět, že typ činnosti je pro výpočet finančního zdraví velmi důležitý, protože s příjmy, které souvisí pouze s chovem ovcí, se vypočtené ukazatele velmi odlišují.

Tabulka 31 Výsledky jednotlivých ukazatelů finančního zdraví (bez IT) 2016-2020

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	Trend
Rentabilita celkového majetku (%)	-25,59	-69,44	-87,49	-173,30	-61,26	
Rentabilita vlastních zdrojů (%)	-38,74	-432,95	-368,19	-988,04	63 675,17	
Celková zadluženost (%)	33,95	83,96	76,24	82,46	100,10	
Krytí dl. majetku vl. zdroji	0,94	0,17	0,32	0,26	0,00	
Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	1,348	5,648	4,335	5,243	5,350	
Doba obratu zásob (dny)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Obrátkovost majetku (násobek)	0,23	0,07	0,09	0,21	0,06	
„Pohotová likvidita“ (násobek)	0,87	0,08	0,33	0,38	0,13	
Doba splatnosti závazků (roky)	-4,24	-2,58	-2,56	-0,92	-3,57	
Investiční aktivita (%)	212,86	139,89	0,00	0,00	471,56	

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Ukazatel rentability celkového majetku je pouze s příjmy z chovu ovcí v záporných procentech. A to stejné platí pro ukazatel rentability vlastních zdrojů, kde v roce 2020 díky vysoké ztrátě (-348 647 Kč) a vysokým odpisům (413 105 Kč) v čitateli vzorce, a ve jmenovateli poté nižšími aktivy (1 243 422 Kč) než pasivy (1 244 618 Kč) je

matematicky vypočítána vysoká kladná hodnota. Ta je však způsobena dělením záporných hodnot. Proto je i přes to bodově ohodnocena nulou. Ve zbylých letech je možno pozorovat výrazný negativní trend. Celková zadluženost má trend rostoucí a díky vyšším dluhům nad aktivy, potom celková zadluženost v roce 2020 přesáhne o jednu desetinu hranici sto procent. Ukazatel krytí dlouhodobého majetku vlastními zdroji má trend klesající. Podíl výdajů na 1 Kč příjmů ve všech letech překračuje hodnotu jedna (od roku 2017 dokonce převyšuje 4 Kč). Obrátkovost majetku a pohotová likvidita mají stále kolísavý trend. Ukazatel doby splatnosti závazků se také přesouvá do záporných čísel, z toho logicky vyplývá, že závazky nejsou možné hradit ztrátou, která nám díky vyjmutí části příjmů vznikla. Investiční aktivita zůstává stejná jako v předchozí kapitole.

Shrnutí bodového ohodnocení ukazatelů finančního zdraví je v tabulce 34 níže. Tam je názorně vidět, že hospodářství Novákových by ve variantě 2 splnilo podmínky finančního zdraví pouze v roce 2016 a to pouze v nejnižší povolené kategorii C. Ostatní roky 2017-2020 by hospodářství s příjmy pouze z chovu ovcí neprošlo podmínkami pro splnění finančního zdraví podle metodiky výpočtu Státního zemědělského intervenčního fondu.

Tabulka 32 Výsledky bodového hodnocení jednotlivých ukazatelů (bez IT) 2016-2020

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020
Rentabilita celkového majetku	0	0	0	0	0
Rentabilita vlastních zdrojů	0	0	0	0	0
Celková zadluženost	2	1	1	1	0
Krytí dl. majetku vl. zdroji	2	1	1	1	0
Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	0	0	0	0	0
Doba obratu zásob	1	1	1	1	1
Obrátkovost majetku	1	1	1	1	1
„Pohotová likvidita“	2	1	1	1	1
Doba splatnosti závazků	0	0	0	0	0
Investiční aktivita	3	3	0	0	3
Počet bodů celkem	11	8	5	5	6

Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo vyhodnocení ekonomiky chovu ovcí v rámci rodinného hospodářství Novákových za vybrané roky 2016-2020 a návrh konkrétního řešení pro optimalizaci.

Je potřeba zdůraznit, že hospodářství Novákových bylo a je vedeno jako daňová evidence jedné fyzické osoby. Obecně daňová evidence přináší drobným živnostníkům zjednodušení v oblasti povinné evidence, ale pro správné zhodnocení ekonomiky vybraného chovu ovcí, komplikuje vlastní ocenění a kalkulace.

Pro splnění hlavního cíle bylo nejprve nutné zaměřit se na teoretické poznatky, které se vztahují k problematice chovu ovcí. Literární rešerší knižních, ale i online zdrojů, byly vysvětleny základní pojmy, které se týkají chovu ovcí. Také byl vyčíslen potřebný chovný materiál, produkční proces v chovu ovcí a odbytové ceny vybraných ovčích komodit, kvůli co nejpřesnějším kalkulacím vlastní výroby a alternativním výdajům. Protože tyto výdaje nebyly evidovány v daňové evidenci hospodářství.

Po teoretických východiscích následovala praktická část. Bylo charakterizováno hospodářství Novákových po výrobních faktorech – půda, práce a kapitál. V této části práce bylo zjištěno, že mnoho vstupů do podnikání není evidováno (ani historicky) – jako například odpisy některých nemovitostí a strojů. Evidované odpisy ve vybraných letech 2016-2020 se pohybují v rozmezí od 149 898 Kč – 448 280 Kč (rok 2020: 413 105 Kč). Obecně k této problematice často dochází, právě v daňových evidencích fyzických osob. Kdy není do podnikání vložen všechnen majetek, který je potřebný k dané činnosti, pro hospodářství Novákových, potřebný k chovu ovcí. Bylo důležité v daňové evidenci hospodářství Novákových rozlišit, které příjmy a výdaje jsou relevantní k chovu ovcí a které podstatné výdaje nám v daňové evidenci chybí. Skutečné příjmy se v daňové evidenci hospodářství ve vybraných letech 2016-2020 pohybují v rozmezí 103 523 Kč – 122 283 Kč (rok 2020: 122 283 Kč) a skutečné (evidované) výdaje jsou v rozmezí 254 936 Kč – 430 025 Kč (rok 2020: 416 817 Kč) – tyto evidované příjmy a evidované výdaje, byly použity ke zhodnocení ekonomiky chovu ovcí daného hospodářství, jako varianta A.

Chybějící výdaje bylo zapotřebí dokalkulovat za jednotlivé roky vybraného období 2016-2020 – tedy dokalkulované vstupy vlastní výroby (voda, seno, sláma a jadrná krmiva) jsou v rozmezí 77 419 Kč – 114 836 Kč (rok 2020: 114 836 Kč);

dokalkulované alternativní ostatní přímé výdaje (elektrická energie, nájemné, daň z nemovitostí, výdaje na teplo) jsou v rozmezí 102 170 Kč – 123 800 Kč (rok 2020: 123 800 Kč); kalkulované pracovní výdaje (výdaje ušlé příležitosti na práci) v rozmezí 84 568 Kč – 125 676 Kč (rok 2020: 125 676 Kč). Pomocí obecného vzorce pro kalkulaci výdajů v zemědělství byly následně podle Poláčkové (2010) vyčísleny celkové výdaje – ty se pohybují v rozmezí 673 040 Kč – 1 194 234 Kč (rok 2020: 1 194 234 Kč) – tyto vyčíslené výdaje byly použity ke zhodnocení ekonomiky chovu ovcí daného hospodářství, jako varianta B.

Klíčovou částí diplomové práce bylo zhodnocení vybraného chovu ovcí, které proběhlo porovnáním výsledků hospodaření v jednotlivých letech. Nejprve čistě evidovaných příjmů a výdajů (varianta A) a následně byly evidované výdaje rozšířeny o kalkulované výdaje vlastní výroby a alternativní výdaje (varianta B). Bylo zjištěno, že po očištění příjmů od příjmů z IT sektoru, se chov ovcí dostává ve variantě A do ztráty v rozmezí (-329 794 Kč) – (-151 413 Kč) (rok 2020: -294 534 Kč) a při dokalkulování podstatných výdajů, které nejsou v daňové evidenci Novákových zaevidovány (výdaje vlastní výroby a alternativní výdaje – varianta B) je ztráta v jednotlivých letech ještě prohloubena, tedy v rozmezí (-1 017 951 Kč) – (-569 517 Kč). Ani příjmy z různých dotačních titulů se nevyrovnají ve vybraných letech výdajům evidovaným (varianta A), natož výdajům evidovaným společně s dokalkulovanými (varianta B).

Při detailní analýze evidovaných výdajů, bylo zjištěno, že vysoké procento výdajů připadá na přepravu. Návrhem zefektivnění v chovu ovcí hospodářství Novákových, je tedy navržen optimalizace skrze vyjmutí výdajů souvisejících s přepravou ovcí (vyjmutí výdajů na leasing, výdaje na PHM, odpisy, opravy a pojištění). Pro zjištění, zda by daný návrh optimalizoval výdaje, byla v příloze 1-2 diplomové práce provedena kalkulace, kde byly evidované výdaje na přepravu nahrazeny dokalkulovanými výdaji zjištěnými pro externího přepravce ovcí (přepravce je schopen převést max. 10 ks ovcí při jedné jízdě, tedy pro plný převoz ze zimního ustájení na letní pastvu (či naopak) bude zapotřebí třech jízd obousměrně). Cesta byla pro kalkulaci vyčíslena na 80 km a cena je uvedena 10 Kč/km. Tedy pro převoz ovcí na jaře je cena vyčíslena na 4 800 Kč. Teno převoz je potřeba ročně dvakrát tedy roční výdaj je 9 600 Kč/rok. Výdaj na externího přepravce, který by zajistil převoz ovcí – je zahrnut do položky alternativních ostatních přímých výdajů. Díky této optimalizaci,

by došlo k úspoře v rozmezí 297 173 Kč – 544 779 Kč ve vybraných letech (rok 2020: 544 779 Kč). Ztráta by tedy byla v rozmezí (-643 395 Kč) – (-238 877 Kč) a to i za předpokladu dokalkulovaných výdajů, tedy varianty B.

Poslední částí výsledků a diskusí diplomové práce bylo zhodnocení finančního zdraví hospodářství Novákových podle metodiky Státního zemědělského intervenčního fondu. Státní zemědělský intervenční fond byl osloven, kvůli objasnění vyplňovaných příjmů, zda záleží na činnosti, z které jsou příjmy v daňové evidenci přijímány. Státní zemědělský intervenční fond se vyjádřil, že nezáleží na typu činnosti, tedy pro daňovou evidenci hospodářství Novákových, to znamená, že do kalkulace finančního zdraví může hospodářství použít neočištěné příjmy, tedy příjmy nejen z chovu ovcí, ale i z IT sektoru. Finanční zdraví hospodářství Novákových bylo kalkulováno v prvním případě pro všechny neočištěné příjmy (varianta 1) a v druhém případě jen pro příjmy, které plynou z chovu ovcí (varianta 2). Bylo vyhodnoceno, že pokud hospodářství Novákových bude kalkulovat se všemi příjmy (varianta 1), projde bodovým ohodnocením plynoucím z ukazatelů finančního zdraví a bude uznáno finančně zdravým podnikem. A to v celkovém bodovém ohodnocení za vybrané roky 2016-2020 v rozmezí 21-28 bodů (rok 2020: 22 bodů).

Pokud bude hospodářství Novákových uvádět příjmy pouze z chovu ovcí (varianta 2), což z ekonomického hlediska kalkuluje finanční ukazatele správněji a přesněji, nedosáhne na bodové ohodnocení, které potvrzuje, že je podnik finančně zdravý. V celkovém bodovém ohodnocení za vybrané roky 2016-2020 v rozmezí 5-11 bodů (rok 2020: 6 bodů).

V praxi to tedy znamená, že finanční ukazatele podle metodiky Státního zemědělského intervenčního fondu mohou být velmi zkreslené a i podnik, který je uznán finančně zdravým, ve skutečnosti nemusí být finančně zdravý právě v činnosti podnikání – zemědělství.

Pokud by bylo možno ještě zefektivnit ekonomiku vybraného chovu ovcí, mohlo by se hospodářství zaměřit právě na jejich příjmy. Uvažovat nad zužitkováním vlny (spíše vlastní výrobky z vlny; vlna, jak bylo zjištěno není dnes dobře hodnocená komodita, a to cenou ani poptávkou). Nebo zkusit zařadit nějaký program s agroturistikou.

Seznam použitých zdrojů

BARILLET, F, C MARIE, M JACQUIN, G LAGRIFFOUL a J.M a STRUC, 2001. The French Lacaune dairy sheep breed: use in France and abroad in the last 40 years. *Livestock Production Science* [online]. 71(1), 17-29 [cit. 2021-10-16]. ISSN 03016226. Dostupné z: doi:10.1016/S0301-6226(01)00237-8

BUCEK, Pavel, Jan SYRŮČEK, Michal MILERSKI, Richard KONRÁD, vít ŠKARYD, Jaroslav RUCKI a Pavel HAKL, 2020. *Ročenka chovu ovcí a koz v České republice za rok 2019*. Praha, 215 s. Dostupné také z: <https://www.cmsch.cz/plemenarska-prace/ku-kontrola-uzitkovosti/chovatelske-rocenky/rocenky-chovu-ovci-a-koz/>

Český statistický úřad [online], 2022. Praha: ČSÚ [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

DUŠEK, Bohumil, Jiří PAVEL a František ŠEBELA, 1964. *Mlékařství*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 328 s.

DVOŘÁKOVÁ, Dana, 2017. *Specifika účetnictví a oceňování v zemědělství. 2.*, aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-907-7.

FarmProfit: výpočetní program pro kalkulaci ekonomických ukazatelů v zemědělství, 2022. *Výzkumný ústav živočišné výroby* [online]. Praha [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://farmprofit.vuzv.cz/>

Finanční zdraví: Metodika výpočtu FZ, 2015. *SZIF* [online]. Praha [cit. 2021-11-19]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/prv2014-fin_zdravi#

HORÁK, František, 2004. *Ovce a jejich chov*. Praha: Brázda. ISBN 80-2090-328-3.

HOŘEJŠÍ, Bronislava, Jana SOUKUPOVÁ, Libuše MACÁKOVÁ a Jindřich SOUKUP, 2018. *Mikroekonomie*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-538-4.

INGR, Ivo, 2003. *Produkce a zpracování masa*. v Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita. ISBN 80-715-7719-7.

JEDLIČKA, Martin, 2015. Plemeno měsíce – Lacaune (LA). *Náš chov*. Praha 2: Profi Press, LXXV. (9/2015), 14-17. ISSN 0027-8068.

KOUŘIL, Milan, 2020. Zpracování a odbyt masa z farmy: praktická příručka. *SZIF: Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Brno, 2020 [cit. 2021-10-25]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fefafd%2Fcsv%2Fpublikace%2F1583938977494.pdf

KUCHTÍK, Jan, prof., Květoslava, doc. ŠUSTOVÁ a Michal, Ing. MILERSKI, 2011. Ovčí mléko – minoritní, ale zajímavý produkt. *Výživa a potravin*. 66(02/2011), 46-49.

KUCHTÍK, Jan, prof. Dr. Ing., 2015. Užitek vlastnosti ovci. *Chov zvířat* [online]. 2015 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/clanek/729-uzitkove-vlastnosti-ovci/>

MALÁ, Gabriela, 2011. *Chov dojných ovci – zásady správné chovatelské praxe: certifikovaná metodika* [online]. Praha: výzkumný ústav živočišné výroby [cit. 2021-10-16]. ISBN 978-80-7403-088-8.

MASSOT, albert, 2021. První pilíř SZP: I – společná organizace trhů se zem. produkty. *Fakta a čísla o Evropské unii: Evropský parlament* [online]. [cit. 2021-10-21]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/108/prvni-pilir-spolecne-zemedelske-politiky-szp-i-spolecna-organizace-trhu-se-zemed>

MILERSKI, Michal, Ing., 2016. Metodika uchování genetického zdroje zvířat: Plemeno: Šumavská ovce. *Národní referenční středisko pro genetické zdroje zvířat* [online]. Praha 10, 2016 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://genetickezdroje.cz/wp-content/uploads/2019/11/Metodika-uchov%C3%A1n%C3%AD-GZ-%C5%A0.pdf>

MILERSKI, Michal, Ing., 2016. Metodika uchování genetického zdroje zvířat: Plemeno: valašská ovce. *Národní referenční středisko pro genetické zdroje zvířat* [online]. Praha 10, 2016 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://genetickezdroje.cz/wp-content/uploads/2019/11/Metodika-uchov%C3%A1n%C3%AD-GZ-OV.pdf>

MP k podmínkám poskytování PP v ČR v roce 2021, 2021. *agrární komora ČR* [online]. Praha [cit. 2021-10-19]. Dostupné z: http://www.akcr.cz/data_ak/21/d/Metodicka_prirucka_PP_pro_rok_2021_3_2021.pdf

MRKVIČKA, Josef a Pavel KOLÁŘ, 2013. *Finanční analýza: distanční studijní opora*. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo. ISBN 978-80-87314-31-9.

Národní dotace, 2021. *EAGRI: Dotace* [online]. Praha [cit. 2021-10-19]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/>

Nařízení vlády o podmínkách poskytování plateb pro horské oblasti a jiné oblasti s přírodními nebo jinými omezeními a o změně některých souvisejících nařízení vlády (Nařízení vlády č. 43/2018 Sb.) [online]. [cit. 2022-02-12]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2018-43>

Nařízení vlády o podmínkách provádění navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření (Nařízení vlády č. 330/2019 Sb.) [online]. [cit. 2021-10-19]. Dostupné z http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_narizeni-vlady-2019-330.html

OCHODNICKÝ, Dušan, Ing. a Ján, Ing. POLTÁRSKY, 2003. *Ovce, kozy a prasata: Domácí chov*. Bratislava 2: vydavatelstvo Príroda. ISBN 80-07-11219-7.

PARK, Young W., Ph.D. a George F. W., Ph.D. HAENLEIN, 2006. *Handbook of Milk of Non-Bovine Mammals*. Oxford: Blackwell Publishing. ISBN 978-0-8138-2051-4.

- POKORNÝ, Zbyněk, Ing., 2014. Kamerunská ovce: *Ovis orientalis aries*. *Chov zvířat* [online]. 2014 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3491-kamerunska-ovce/>
- POKORNÝ, Zbyněk, Ing., 2014. Plemeno Merinolandschaf. *Chov zvířat* [online]. 2014 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3462-plemeno-merinolandschaf/>
- POKORNÝ, Zbyněk, Ing., 2013. Romanovská ovce: *Ovis orientalis aries* – Romanov Sheep. *Chov zvířat* [online]. 2013 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3408-romanovska-ovce>
- POKORNÝ, Zbyněk, Ing., 2014. Plemeno ovce Romney: *Ovis orientalis aries*. *Chov zvířat* [online]. 2014 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3484-plemeno-ovce-romney/>
- POKORNÝ, Zbyněk, Ing., 2013. Ovce Suffolk: *Ovis orientalis aries* – Suffolk. *Chov zvířat* [online]. 2013 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3410-ovce-suffolk/>
- POKORNÝ, Zbyněk, Ing., 2013. Šumavská ovce. *Chov zvířat* [online]. 2013 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3413-sumavska-ovce/>
- POKORNÝ, Zbyněk, Ing., 2013. Ovce Texel: *Ovis orientalis aries* – Texel. *Chov zvířat* [online]. 2013 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3411-ovce-texel/>
- POKORNÝ, Zbyněk, Ing., 2014. Vřesová ovce: *Ovis orientalis aries*. *Chov zvířat* [online]. 2014 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3493-vresova-ovce/>
- POKORNÝ, Zbyněk, Ing., 2013. Východofrišská ovce: *Ovis orientalis aries* – Friesian Milk sheep. *Chov zvířat* [online]. 2013 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3407-vychodofriska-ovce/>
- POLÁČKOVÁ, Jana, 2010. *Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací. ISBN 978-80-86671-75-8.
- PROCHÁZKOVÁ, Zdeňka, Ing., 2020. *Situační a výhledová zpráva: Ovce a kozy* [online]. Praha 1: Ministerstvo zemědělství České republiky [cit. 2021-10-16]. ISBN 978-80-7434-579-1. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/situacni-a-vyhledove-zpravy/zivocisne-komodity-hospodarska-zvirata/ovce-kozy/ovce-a-kozy-2020.html>
- Program rozvoje venkova, 2021. *DotaceEU.cz: Zastřešující portál Evropských strukturálních a investičních fondů v ČR* [online]. Praha [cit. 2021-10-19]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/kohezni-politika-eu/operacni-programy/program-rozvoje-venkova>

- PROKEŠ, Jiří. Mléčné plemeno LACAUNE. *Beskydské ovce: Farma Prokeš* [online]. Smilovice u Třince [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://beskydskeovce.eu/o-plemeni-2/>
- REECE, William O., 2011. *Fyziologie a funkční anatomie domácích zvířat*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3282-4.
- Soupis hospodářských zvířat k 1.4. (vybraných let), 2021. ČSÚ [online]. Praha 10, 2021 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvokc=&sp=A&skupId=2746&katalog=30840&pvo=ZEM06A&z=T>
- STUPKA, Roman, 2013. *Chov zvířat*. 2. vyd. Praha: Powerprint. ISBN 978-80-87415-66-5.
- SZIF – Státní zemědělský intervenční fond [online], 2013. Praha 1: SZIF [cit. 2021-10-18]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/>
- Trh práce v ČR – časové řady - 1993-2020: Odvětví činnosti zaměstnaných v NH – Tabulka č.: 204 / R, 2021. ČSÚ [online]. Praha 10, 2021 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/204r-k-odvetvi-cinnosti-zamestnanych-v-nh-xv0xw3bf9r>
- VEJČÍK, Jan, Ing., 2009. Původní valaška: Charakteristika plemene. *Farma Ing. Jan Vejčík: šlechtitelský chov* [online]. Horní Stropnice, 2009 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <http://www.puvodnivalaska.cz/puvodni-valaska.html>
- VELÍŠEK, Jan a Jana HAJŠLOVÁ, 2009. *Chemie potravin*. rozš. a přeprac. 3. vyd. Tábor: OSSIS. ISBN 978-80-86659-17-6.
- Výroční zpráva za rok 2020, 2021. SZIF: Státní zemědělský intervenční fond [online]. Praha, 2021 [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsystemova_navigace%2Fo_nas%2Fvyrocni_zpravy_szif%2F1624441026207.pdf
- Základní informace o Celostátní síti pro venkov, 2021. EAGRI: venkov [online]. Praha [cit. 2021-10-21]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/o-celostatni-siti-pro-venkov/>
- Zemědělství 2020 [online], 2021. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky [cit. 2021-10-22]. ISBN 978-80-7434-616-3. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/680643/Zemedelstvi_2020.pdf
- Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2019: "Zelená zpráva", 2020. EAgri: Ministerstvo zemědělství [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-10-22]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/675582/Zelena_zprava_2019.pdf

Přílohy

Seznam příloh

Příloha 1 Návrh na zefektivnění chovu ovcí v hospodářství Novákových.....	81
Příloha 2 Návrh na zefektivnění chovu ovcí v hospodářství Novákových.....	82
Příloha 3 Finanční prostředky na přímé platby v roce 2016 (v tis. Kč).....	82
Příloha 4 Finanční prostředky na přímé platby v roce 2020 (v tis. Kč).....	82
Příloha 5 Vyjádření SZIF k podpravidlu příjmů (email).....	83
Příloha 6 Výpočet finančního zdraví 2016 - neočištěné příjmy.....	84
Příloha 7 Výpočet finančního zdraví 2017 - neočištěné příjmy.....	84
Příloha 8 Výpočet finančního zdraví 2018 - neočištěné příjmy.....	85
Příloha 9 Výpočet finančního zdraví 2019 - neočištěné příjmy.....	85
Příloha 10 Výpočet finančního zdraví 2020 - neočištěné příjmy.....	86
Příloha 11 Výpočet finančního zdraví 2016 - očištěné příjmy (pouze z chovu ovcí).....	86
Příloha 12 Výpočet finančního zdraví 2017 - očištěné příjmy (pouze z chovu ovcí).....	87
Příloha 13 Výpočet finančního zdraví 2018 - očištěné příjmy (pouze z chovu ovcí).....	87
Příloha 14 Výpočet finančního zdraví 2019 - očištěné příjmy (pouze z chovu ovcí).....	88
Příloha 15 Výpočet finančního zdraví 2020 - očištěné příjmy (pouze z chovu ovcí).....	88

Příloha 1 Návrh na zefektivnění chovu ovcí v hospodářství Novákových

Položka	2016	2017	2018	2019	2020
Nakoupený materiál	2 611	0	1 000	814	2 849
Vstupy vlastní výroby	81 468	77 419	87 349	100 607	114 836
Ostatní přímé výdaje a služby	15 365	190 740	79 699	164 141	216 986
Alter. ostatní přímé výdaje	111 770	115 480	117 020	120 100	133 400
Pracovní výdaje celkem	83 005	93 335	103 496	112 847	123 353
Odpisy DNHM a DHM	-	-	-	-	-
Odpisy zvířat	-	-	-	-	-
Výdaje pomocných činností	11 867	12 216	248	952	12 232
Výrobní režie	10 098	183 909	280 520	209 380	138 240
Správní režie	26 216	35 537	40 395	38 028	40 959
Výdaje celkem bez přepravy	342 400	708 636	709 727	746 869	649 455

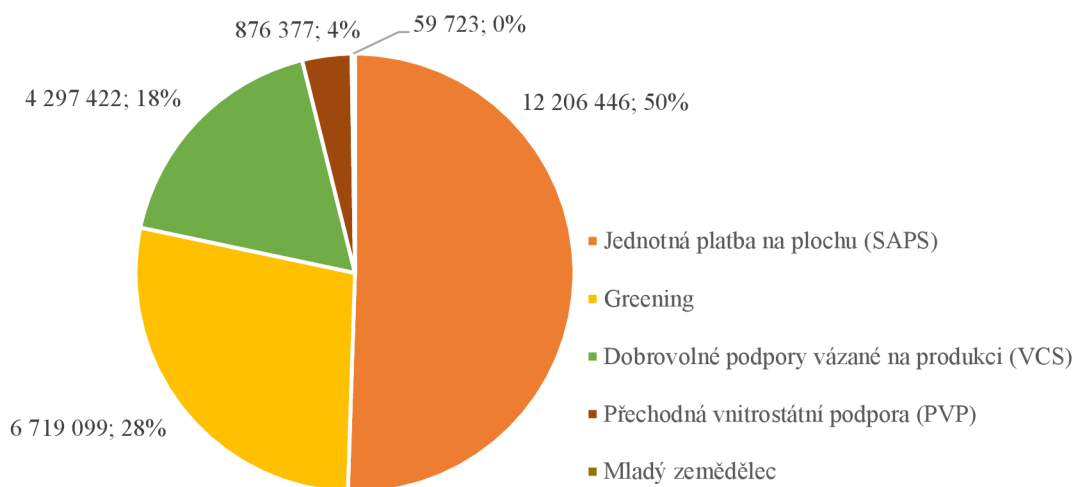
Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Příloha 2 Návrh na zefektivnění chovu ovcí v hospodářství Novákových

Položka	2016	2017	2018	2019	2020
Příjmy	103 523	100 231	84 437	103 474	122 283
Výdaje	-342 400	-708 636	-709 727	-746 869	-649 455
Výsledek hospodaření	-238 877	-608 405	-625 290	-643 395	-527 172
Úspora z výdajů	(+330 640)	(+307 370)	(+338 085)	(+297 173)	(+544 779)

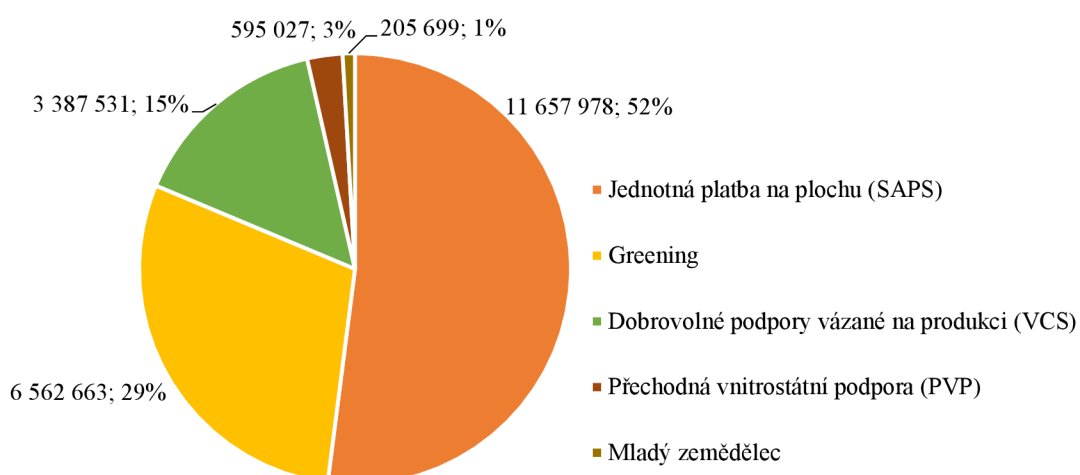
Zdroj: poskytnutá data z DE Novákových

Příloha 3 Finanční prostředky na přímé platby v roce 2016 (v tis. Kč)

Zdroj: Brožura SZIF, str. 10

Příloha 4 Finanční prostředky na přímé platby v roce 2020 (v tis. Kč)

Zdroj: výroční zpráva za rok 2020, str. 13

Příloha 5 Vyjádření SZIF k podpravidlu příjmů (email)

Předmět: **FW: Metodika výpočtu finančního zdraví - podpravidlo příjmů** Zpět na výpis Tisknout

Od: **Haškovcová Petra Bc.**

Komu: Marcelka Moravcová Zobrazit podrobnosti

Datum: 14.2. 2022 12:58

[Odpovědět](#) [Odeslat](#) [Kopírovat](#) [Vymazat](#)

Dobrý den,

posíláme odpověď z kompetentního oddělení:

Finanční zdraví je prokazováno za žadatele (tzn. za IČ), který Žádost o dotaci podává. Prokazují se příjmy, výdaje, majetek, závazky atd. ze samostatné činnosti jako z celku (bez ohledu na typ činnosti).

S pozdravem

Bc. Petra Haškovcová
Referent Oddělení komunikační podpory

Státní zemědělský intervenční fond
Ve Smečkách 33, Praha 1, 110 00
T: +420 222 871 871
E: info@szif.cz

Neváhejte nás kontaktovat- infolinka: +420 222 871 871, info@szif.cz

Prohlášení:

Tato zpráva a všechny připojené soubory jsou důvěrné, určené výlučně adresátovi (-ům) a jsou vlastnictvím SZIF. Jestliže nejste oprávněným adresátem, je zakázáno jakékoliv zveřejňování, zprostředkování nebo jiné použití těchto informací bez souhlasu odesílatele (dle § 183, zákona č. 40/2009 Sb.). Jestliže jste tento mail dostali neoprávněně, prosím uvědomte odesílatele a smažte zprávu i příložené soubory. Odesílatel nezodpovídá za jakékoliv chyby nebo opomenutí způsobené datovým přenosem.

-----Original Message-----

From: marcelka.moravcova@volny.cz <marcelka.moravcova@volny.cz>
Sent: Monday, February 14, 2022 11:23 AM
To: info <info@szif.cz>
Subject: Metodika výpočtu finančního zdraví - podpravidlo příjmů

Dobrý den,

ráda bych se informovala, ohledně metodiky výpočtu finančního zdraví podle SZIF. Je nutné při tomto výpočtu zohledňovat, z jakých druhů příjmů výpočet vychází? Pokud jsem FO, která vede daňovou evidenci a nemám příjmy pouze ze zemědělství v samostatné činnosti, je stanoveno nějaké podpravidlo například o procentu příjmů, které musí být ze zemědělství?

Předem velmi děkuji za odpověď. S přáním krásného dne,

Marcela Kaucká
+420 723 141 651

Zdroj: poskytnuté informace od SZIF, 2022

Příloha 6 Výpočet finančního zdraví 2016 - neočištěné příjmy

Přiznání k dani z příjmů fyzických osob 2016

položka	číslo řádku	na konci zdaňovacího období
Hmotný majetek	1	599 591
Dlouhodobý nehmotný majetek *)		0
Peněžní prostředky v hotovosti	2	78 603
Peněžní prostředky na bankovních účtech	3	173 847
Cenné papíry a peněžní vklady *)		0
Zásoby	4	0
Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a půjček	5	284 350
Ostatní majetek	6	0
Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček	7	289 233
Rezervy	8	0

položka	číslo řádku	poplatník
Příjmy podle § 7 zákona	101	1 290 950
Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona	102	264 243
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101 - 102)	104	1 026 707

Odpisy	ODP	149 898
--------	-----	---------

Výsledek ukazatelů za rok 2016

č. ukazatel	výsledek ukazatele	BODY
1 Rentabilita celkového majetku	77,16	3
2 Rentabilita vlastních zdrojů	103,50	3
3 Celková zadluženost	25,45	3
4 Krytí dlouhodobého majetku vl. zdroji	1,41	3
5 Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	0,205	3
6 Doba obratu zásob	0,00	1
7 Obrátkovost majetku	1,14	3
8 "Pohotovost likvidita"	1,86	3
9 Doba splatnosti závazků	0,28	3
10 Investiční aktivita	212,86	3
Σ Počet bodů celkem za rok 2016		28

PŘÍLOHA č. 1, str. 2
D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b zákona

PŘÍLOHA č. 1, str. 1
1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti

Odpisový plán

*) v daňovém přiznání součástí položky Ostatní majetek (výši Ostatního majetku je tak nutno upravit - odečíst - DNM, resp. CP a peněžní vklady)

Zdroj: Kalkulace v připraveném excelovém souboru od SZIF

Příloha 7 Výpočet finančního zdraví 2017 - neočištěné příjmy

Přiznání k dani z příjmů fyzických osob 2017

položka	číslo řádku	na konci zdaňovacího období
Hmotný majetek	1	1 030 760
Dlouhodobý nehmotný majetek *)		0
Peněžní prostředky v hotovosti	2	70 762
Peněžní prostředky na bankovních účtech	3	1 365
Cenné papíry a peněžní vklady *)		0
Zásoby	4	0
Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a zápůjček	5	397 031
Ostatní majetek	6	0
Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček	7	925 988
Rezervy	8	0

položka	číslo řádku	poplatník
Příjmy podle § 7 zákona	101	1 374 370
Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona	102	435 379
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101 - 102)	104	938 991

Odpisy	ODP	407 589
--------	-----	---------

Výsledek ukazatelů za rok 2017

č. ukazatel	výsledek ukazatele	BODY
1 Rentabilita celkového majetku	35,43	3
2 Rentabilita vlastních zdrojů	92,59	3
3 Celková zadluženost	61,74	1
4 Krytí dlouhodobého majetku vl. zdroji	0,56	2
5 Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	0,317	3
6 Doba obratu zásob	0,00	1
7 Obrátkovost majetku	0,92	2
8 "Pohotovost likvidita"	0,51	1
9 Doba splatnosti závazků	0,99	3
10 Investiční aktivita	139,89	3
Σ Počet bodů celkem za rok 2017		22

PŘÍLOHA č. 1, str. 2
D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b zákona

PŘÍLOHA č. 1, str. 1
1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti

Odpisový plán

*) v daňovém přiznání součástí položky Ostatní majetek (výši Ostatního majetku je tak nutno upravit - odečíst - DNM, resp. CP a peněžní vklady)

Zdroj: Kalkulace v připraveném excelovém souboru od SZIF

Príloha 8 Výpočet finančního zdraví 2018 - neočištěné příjmy

Priznání k dani z příjmů fyzických osob 2018

položka	číslo řádku	na konci zdaňovacího období
Hmotný majetek	1	582 480
Dlouhodobý nehmotný majetek *)		0
Peněžní prostředky v hotovosti	2	24 659
Peněžní prostředky na bankovních účtech	3	169 968
Cenné papíry a peněžní vklady *)		0
Zásoby	4	0
Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a zápůjček	5	278 784
Ostatní majetek	6	0
Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček	7	592 446
Rezervy	8	0

položka	číslo řádku	poplatník
Příjmy podle § 7 zákona	101	1 433 303
Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona	102	301 078
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101 - 102)	104	1 132 225

Odpisy	ODP	448 280
--------	-----	---------

Výsledek ukazatelů za rok 2018

č. ukazatel	výsledek ukazatele	BODY
1 Rentabilita celkového majetku	64,77	3
2 Rentabilita vlastních zdrojů	147,58	3
3 Celková zadluženost	56,11	1
4 Krytí dlouhodobého majetku vl. zdroji	0,80	2
5 Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	0,210	3
6 Doba obrátu zásob	0,00	1
7 Obrátkovost majetku	1,36	3
8 "Pohotovost likvidita"	0,80	2
9 Doba splatnosti závazků	0,52	3
10 Investiční aktivita	0,00	0
Σ Počet bodů celkem za rok 2018		21

PŘÍLOHA č. 1, str. 2
D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b zákona

PŘÍLOHA č. 1, str. 1
1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti

Odpisový plán

*) v daňovém priznání součástí položky Ostatní majetek (výši Ostatního majetku je tak nutno upravit - odečíst - DNM, resp. CP a peněžní vklady)

Zdroj: Kalkulace v připraveném excelovém souboru od SZIF

Príloha 9 Výpočet finančního zdraví 2019 - neočištěné příjmy

Priznání k dani z příjmů fyzických osob 2019

položka	číslo řádku	na konci zdaňovacího období
Hmotný majetek	1	261 260
Dlouhodobý nehmotný majetek *)		0
Peněžní prostředky v hotovosti	2	16 135
Peněžní prostředky na bankovních účtech	3	104 661
Cenné papíry a peněžní vklady *)		0
Zásoby	4	0
Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a zápůjček	5	359 794
Ostatní majetek	6	0
Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček	7	315 046
Rezervy	8	0

položka	číslo řádku	poplatník
Příjmy podle § 7 zákona	101	1 630 609
Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona	102	421 201
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101 - 102)	104	1 209 408

Odpisy	ODP	321 220
--------	-----	---------

Výsledek ukazatelů za rok 2019

č. ukazatel	výsledek ukazatele	BODY
1 Rentabilita celkového majetku	119,73	3
2 Rentabilita vlastních zdrojů	208,10	3
3 Celková zadluženost	42,47	2
4 Krytí dlouhodobého majetku vl. zdroji	1,63	3
5 Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	0,258	3
6 Doba obrátu zásob	0,00	1
7 Obrátkovost majetku	2,20	3
8 "Pohotovost likvidita"	1,53	3
9 Doba splatnosti závazků	0,26	3
10 Investiční aktivita	0,00	0
Σ Počet bodů celkem za rok 2019		24

PŘÍLOHA č. 1, str. 2
D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b zákona

PŘÍLOHA č. 1, str. 1
1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti

Odpisový plán

*) v daňovém priznání součástí položky Ostatní majetek (výši Ostatního majetku je tak nutno upravit - odečíst - DNM, resp. CP a peněžní vklady)

Zdroj: Kalkulace v připraveném excelovém souboru od SZIF

Příloha 10 Výpočet finančního zdraví 2020 - neočištěné příjmy

Příznání k dani z příjmů fyzických osob 2020

položka	číslo řádku	na konci zdaňovacího období
Hmotný majetek	1	1 080 147
Dlouhodobý nehmotný majetek *)		0
Peněžní prostředky v hotovosti	2	8 704
Peněžní prostředky na bankovních účtech	3	154 571
Cenné papíry a peněžní vklady *)		0
Zásoby	4	0
Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a zápůjček	5	442 116
Ostatní majetek	6	0
Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček	7	1 244 618
Rezervy	8	0

položka	číslo řádku	poplatník
Příjmy podle § 7 zákona	101	1 818 029
Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona	102	428 805
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101 - 102)	104	1 389 224

Odpisy	ODP	413 105
--------	-----	---------

Výsledek ukazatelů za rok 2020

č.	ukazatel	výsledek ukazatele	BODY
1	Rentabilita celkového majetku	57,91	3
2	Rentabilita vlastních zdrojů	221,36	3
3	Celková zadluženost	73,84	1
4	Krytí dlouhodobého majetku vl. zdroji	0,41	1
5	Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	0,236	3
6	Doba obratu zásob	0,00	1
7	Obrátkovost majetku	1,08	3
8	"Pohotovost likvidita"	0,49	1
9	Doba splatnosti závazků	0,90	3
10	Investiční aktivita	471,56	3
Σ	Počet bodů celkem za rok 2020		22

PŘÍLOHA č. 1, str. 2
D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b zákona

PŘÍLOHA č. 1, str. 1
1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti

Odpisový plán

*) v daňovém přiznání součástí položky Ostatní majetek (výši Ostatního majetku je tak nutno upravit - odečíst - DNM, resp. CP a peněžní vklady)

Zdroj: Kalkulace v připraveném excelovém souboru od SZIF

Příloha 11 Výpočet finančního zdraví 2016 - očištěné příjmy (pouze z chovu ovcí)

Příznání k dani z příjmů fyzických osob 2016

položka	číslo řádku	na konci zdaňovacího období
Hmotný majetek	1	599 591
Dlouhodobý nehmotný majetek *)		0
Peněžní prostředky v hotovosti	2	78 603
Peněžní prostředky na bankovních účtech	3	173 847
Cenné papíry a peněžní vklady *)		0
Zásoby	4	0
Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a půjček	5	0
Ostatní majetek	6	0
Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček	7	289 233
Rezervy	8	0

položka	číslo řádku	poplatník
Příjmy podle § 7 zákona	101	196 087
Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona	102	264 243
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101 - 102)	104	-68 156

Odpisy	ODP	149 898
--------	-----	---------

Výsledek ukazatelů za rok 2016

č.	ukazatel	výsledek ukazatele	BODY
1	Rentabilita celkového majetku	-25,59	0
2	Rentabilita vlastních zdrojů	-38,74	0
3	Celková zadluženost	33,95	2
4	Krytí dlouhodobého majetku vl. zdroji	0,94	2
5	Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	1,348	0
6	Doba obratu zásob	0,00	1
7	Obrátkovost majetku	0,23	1
8	"Pohotovost likvidita"	0,87	2
9	Doba splatnosti závazků	-4,24	0
10	Investiční aktivita	212,86	3
Σ	Počet bodů celkem za rok 2016		11

PŘÍLOHA č. 1, str. 2
D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b zákona

PŘÍLOHA č. 1, str. 1
1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti

Odpisový plán

*) v daňovém přiznání součástí položky Ostatní majetek (výši Ostatního majetku je tak nutno upravit - odečíst - DNM, resp. CP a peněžní vklady)

Zdroj: Kalkulace v připraveném excelovém souboru od SZIF

Příloha 12 Výpočet finančního zdraví 2017 - očištěné příjmy (pouze z chovu ovcí)

Přiznání k dani z příjmů fyzických osob 2017

položka	číslo řádku	na konci zdaňovacího období
Hmotný majetek	1	1 030 760
Dlouhodobý nehmotný majetek *)		0
Peněžní prostředky v hotovosti	2	70 762
Peněžní prostředky na bankovních účtech	3	1 365
Cenné papíry a peněžní vklady *)		0
Zásoby	4	0
Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a zápůjček	5	0
Ostatní majetek	6	0
Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček	7	925 988
Rezervy	8	0

položka	číslo řádku	poplatník
Příjmy podle § 7 zákona	101	77 091
Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona	102	435 379
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101 - 102)	104	-358 288

Odpisy	ODP	407 589
--------	-----	---------

Výsledek ukazatelů za rok 2017

č. ukazatel	výsledek ukazatele	BODY
1 Rentabilita celkového majetku	-69,44	0
2 Rentabilita vlastních zdrojů	-432,95	0
3 Celková zadluženost	83,96	1
4 Krytí dlouhodobého majetku vl. zdroji	0,17	1
5 Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	5,648	0
6 Doba obratu zásob	0,00	1
7 Obrátkovost majetku	0,07	1
8 "Pohotovostní likvidita"	0,08	1
9 Doba splatnosti závazků	-2,58	0
10 Investiční aktivita	139,89	3
Σ Počet bodů celkem za rok 2017		8

PŘÍLOHA č. 1, str. 2
 D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b zákona

PŘÍLOHA č. 1, str. 1
 1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti

Odpisový plán

*) v daňovém přiznání součástí položky Ostatní majetek (výši Ostatního majetku je tak nutno upravit - odečíst - DNM, resp. CP a peněžní vklady)

Zdroj: Kalkulace v připraveném excelovém souboru od SZIF

Příloha 13 Výpočet finančního zdraví 2018 - očištěné příjmy (pouze z chovu ovcí)

Přiznání k dani z příjmů fyzických osob 2018

položka	číslo řádku	na konci zdaňovacího období
Hmotný majetek	1	592 480
Dlouhodobý nehmotný majetek *)		0
Peněžní prostředky v hotovosti	2	24 659
Peněžní prostředky na bankovních účtech	3	169 968
Cenné papíry a peněžní vklady *)		0
Zásoby	4	0
Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a zápůjček	5	0
Ostatní majetek	6	0
Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček	7	592 446
Rezervy	8	0

položka	číslo řádku	poplatník
Příjmy podle § 7 zákona	101	69 453
Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona	102	301 078
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101 - 102)	104	-231 625

Odpisy	ODP	448 280
--------	-----	---------

Výsledek ukazatelů za rok 2018

č. ukazatel	výsledek ukazatele	BODY
1 Rentabilita celkového majetku	-87,49	0
2 Rentabilita vlastních zdrojů	-368,19	0
3 Celková zadluženost	76,24	1
4 Krytí dlouhodobého majetku vl. zdroji	0,32	1
5 Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	4,335	0
6 Doba obratu zásob	0,00	1
7 Obrátkovost majetku	0,09	1
8 "Pohotovostní likvidita"	0,33	1
9 Doba splatnosti závazků	-2,56	0
10 Investiční aktivita	0,00	0
Σ Počet bodů celkem za rok 2018		5

PŘÍLOHA č. 1, str. 2
 D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b zákona

PŘÍLOHA č. 1, str. 1
 1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti

Odpisový plán

*) v daňovém přiznání součástí položky Ostatní majetek (výši Ostatního majetku je tak nutno upravit - odečíst - DNM, resp. CP a peněžní vklady)

Zdroj: Kalkulace v připraveném excelovém souboru od SZIF

Příloha 14 Výpočet finančního zdraví 2019 - očištěné příjmy (pouze z chovu ovcí)

Příznání k dani z příjmů fyzických osob 2019

položka	číslo řádku	na konci zdaňovacího období
Hmotný majetek	1	261 260
Dlouhodobý nehmotný majetek *)		0
Peněžní prostředky v hotovosti	2	16 135
Peněžní prostředky na bankovních účtech	3	104 661
Cenné papíry a peněžní vklady *)		0
Zásoby	4	0
Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a zápůjček	5	0
Ostatní majetek	6	0
Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček	7	315 046
Rezervy	8	0

položka	číslo řádku	poplatník
Příjmy podle § 7 zákona	101	80 334
Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona	102	421 201
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101 - 102)	104	-340 867

Odpisy	ODP	321 220
--------	-----	---------

Výsledek ukazatelů za rok 2019

č. ukazatel	výsledek ukazatele	BODY
1 Rentabilita celkového majetku	-173,30	0
2 Rentabilita vlastních zdrojů	-988,04	0
3 Celková zadluženost	82,46	1
4 Krytí dlouhodobého majetku vl. zdroji	0,26	1
5 Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	5,243	0
6 Doba obratu zásob	0,00	1
7 Obrátkovost majetku	0,21	1
8 "Pohotovost likvidita"	0,38	1
9 Doba splatnosti závazků	-0,92	0
10 Investiční aktivita	0,00	0
Σ Počet bodů celkem za rok 2019		5

PŘÍLOHA č. 1, str. 2
D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b zákona

PŘÍLOHA č. 1, str. 1
1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti

Odpisový plán

*) v daňovém příznání součástí položky Ostatní majetek (výši Ostatního majetku je tak nutno upravit - odečíst - DNM, resp. CP a peněžní vklady)

Zdroj: Kalkulace v připraveném excelovém souboru od SZIF

Příloha 15 Výpočet finančního zdraví 2020 - očištěné příjmy (pouze z chovu ovcí)

Příznání k dani z příjmů fyzických osob 2020

položka	číslo řádku	na konci zdaňovacího období
Hmotný majetek	1	1 080 147
Dlouhodobý nehmotný majetek *)		0
Peněžní prostředky v hotovosti	2	8 704
Peněžní prostředky na bankovních účtech	3	154 571
Cenné papíry a peněžní vklady *)		0
Zásoby	4	0
Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a zápůjček	5	0
Ostatní majetek	6	0
Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček	7	1 244 618
Rezervy	8	0

položka	číslo řádku	poplatník
Příjmy podle § 7 zákona	101	80 158
Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona	102	428 805
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 101 - 102)	104	-348 647

Odpisy	ODP	413 105
--------	-----	---------

Výsledek ukazatelů za rok 2020

č. ukazatel	výsledek ukazatele	BODY
1 Rentabilita celkového majetku	-61,26	0
2 Rentabilita vlastních zdrojů	63675,17	0
3 Celková zadluženost	100,10	0
4 Krytí dlouhodobého majetku vl. zdroji	0,00	0
5 Podíl výdajů na 1 Kč příjmů	5,350	0
6 Doba obratu zásob	0,00	1
7 Obrátkovost majetku	0,06	1
8 "Pohotovost likvidita"	0,13	1
9 Doba splatnosti závazků	-3,57	0
10 Investiční aktivita	471,56	3
Σ Počet bodů celkem za rok 2020		6

PŘÍLOHA č. 1, str. 2
D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b zákona

PŘÍLOHA č. 1, str. 1
1. Výpočet dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti

Odpisový plán

*) v daňovém příznání součástí položky Ostatní majetek (výši Ostatního majetku je tak nutno upravit - odečíst - DNM, resp. CP a peněžní vklady)

Zdroj: Kalkulace v připraveném excelovém souboru od SZIF